

Władza ustawodawcza i wykonawcza w Skonfederowanych Stanach Ameryki

Uniwersytet Warszawski
Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych

Jarosław Szczepański

**Władza ustawodawcza i wykonawcza
w Skonfederowanych Stanach Ameryki
(Wybrane zagadnienia)**

Warszawa 2011

Projekt okładki
Zakłady Graficzne UW

Redakcja
Zespół

Skład i łamanie
Zakłady Graficzne UW

Recenzent
dr hab. Wojciech Jakubowski, prof. UWM

© Copyright by Jarosław Szczepański, Warszawa 2011
© Copyright by Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2011

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości bądź części niniejszej publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej, fotograficznej, komputerowej i in.), wymaga pisemnej zgody Autora i Wydawcy.

Ilość arkuszy 6

Wydawca:
Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytet Warszawski
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-046 Warszawa
tel./fax (48-22) 55 22 952
www.wydawnictwo.wdinp.uw.edu.pl

ISBN: 978-83-63183-02-8

Druk i oprawa: Zakład Graficzny UW. Zam. 1083/11

Spis treści

Wstęp	13
Rozdział I	
Uwarunkowania polityczno–prawne istnienia Konfederacji	17
Rozdział II	
Kongres	32
Kongres Tymczasowy	32
Proces Ustawodawczy	33
Uprawnienia	34
Dokonania Kongresu	35
Kongres	37
Izba Reprezentantów	37
Reprezentanci	39
Kompetencje Izby Reprezentantów	39
Organizacja Wewnętrzna	39
Senat	39
Senatorowie	39
Kompetencje Senatu	40
Organizacja Wewnętrzna	40
Proces ustawodawczy	41
Impeachment	42
Pierwszy Kongres	42
Drugi Kongres	43
Podsumowanie	44
Rozdział III	
Prezydent i Wiceprezydent	47
Prezydent pod rządami Konstytucji Tymczasowej	47
Prezydent w Konstytucji Konfederacji	49
Elekcja	49
Pozycja ustrojowa	50
Impeachment	52

Wiceprezydent w konstytucji Konfederacji	52
Podsumowanie	53
Rozdział IV	
Gabinet	55
Kształt Gabinetu	55
Departament Stanu	57
Departament Wojny	59
Departament Sprawiedliwości	60
Departament Skarbu	61
Departament Marynarki	62
Departament Poczty	62
Zakończenie	63
Aneks	66
Konstytucja Skonfederowanych Stanów Ameryki	66
Jefferson Davis	78
Alexander Stephens	79
Resumen	82
Zusammenfassung	83
Summary	84
Bibliografia	85

Índice*

Introducción	13
Capítulo I	
Condiciones político-legales de la existencia de Confederación	17
Capítulo II	
Congreso	32
Congreso Provisional	32
Procedimiento legislativo	33
Poderes	34
Logros de Congreso Provisional	35
Congreso	37
Cámara de Representantes	37
Representantes	39
Competencias de Cámara de Representantes	39
Organización interna	39
Senado	39
Senadores	39
Competencias de Senado	40
Organización interna	40
Impeachment	42
Primer Congreso	43
Segundo Congreso	43
Resumen	44
Capítulo III	
Presidente y Vicepresidente	47
Presidente bajo el régimen de Constitución Provisional	47
Presidente en Constitución de Confederación	49
Elección	49
Posición en régimen	50

* Tłumaczenie: Ewa Jastrzębska

Impeachment	52
Vicepresidente en Constitución de Confederación	52
Resumen	53
Capítulo IV	
Gabinete	55
Estructura de Gabinete	55
Departamento de Estado	57
Departamento de Guerra	59
Departamento de Justicia	60
Departamento de Tesoro	61
Departamento de Marina	62
Departamento de Correos	61
Conclusión	63
Annexo	66
Constitución de Estados Confederados	66
Jefferson Davis	78
Alexander Stephens	79
Resumen	82
Zusammenfassung	83
Summary	84
Bibliografía	85

Inhaltsverzeichnis*

Vorwort	13
Kapitel I	
Die politisch-gesetzlichen Bedingtheiten der Existenz der Konföderation ...	17
Kapitel II	
Kongress	32
Provisorischer Kongress	32
Gesetzgebeprozess	33
Berechtigungen	34
Leistungen des Kongresses	35
Kongress	37
Repräsentantenhaus	37
Repräsentanten	39
Kompetenzen des Repräsentantenhauses	39
Innere Organisation	39
Senat	39
Senatoren	39
Kompetenzen des Senats	40
Innere Organisation	40
Legislative	41
Impeachment	42
Erster Kongress	42
Zweiter Kongress	43
Zusammenfassung	44
Kapitel III	
Präsident und Vizepräsident	47
Präsident unter der Regierung von der Provisorischer Verfassung	47
Präsident in der Verfassung der Konföderation	49
Wahl	49

* Tłumaczenie: Adriana Szczepańska

Die politische Position	50
Impeachment.....	52
Vizepräsident in der Verfassung der Konföderation.....	52
Zusammenfassung	53
Kapitel IV - Kabinett.....	55
Struktur des Kabinetts	55
Staatsministerium	57
Kriegsministerium	59
Justizministerium.....	60
Finanzministerium.....	61
Marineministerium.....	62
Postministerium.....	62
Abschluss.....	63
Anhang.....	66
Verfassung der Konföderierten Staaten von Amerika.....	66
Jefferson Davis	78
Alexander Stephens	79
Resumen	82
Zusammenfassung	83
Summary	84
Bibliografie.....	85

Contents

Introduction	13
Chapter I	
Legal and political conditionings for the existence of Confederacy.	17
Chapter II	
Congress	32
Provisional Congress	32
Legislation	33
Powers	34
Achievements	35
Congress	37
House of Representatives	37
Representatives	39
Powers	39
Internal organization.	39
Senate	39
Senators	39
Powers	40
Internal organization.	40
Legislation	41
Impeachment	42
First Congress	42
Second Congress	43
Summary	44
Chapter III	
President and Vice-president.	47
President in Provisional Constitution	47
President in Confederate Constitution	49
Election	49
Position in legal system	50
Impeachment.	52
Vice-president in Confederate Constitution.	52

Summary	53
Chapter IV	55
Structure of the Cabinet	55
Department of State	57
Department of War	59
Department of Justice	60
Department of the Treasury	61
Department of the Navy	62
Department of the Post	62
Conclusion	63
Annex	66
The Constitution of Confederate States of America	66
Jefferson Davis	78
Alexander Stephens	79
Resumen	82
Zusammenfassung	83
Summary	84
Bibliography	85

Wstęp

Historia polityczna XIX wieku to historia powstań i zrywów narodowo-wyzwoleńczych. W czasie gdy w Królestwie Polskim trwały działania zbrojne w ramach Powstania Styczniowego, na drugiej półkuli doszło do krwawej wojny między dwoma narodami¹, z których jeden postanowił opuścić dotychczas wspólnie tworzone państwo i powołał do życia Skonfederowane Stany Ameryki.

Autor postawił sobie za cel zwięźle przedstawić funkcjonowanie władzy ustawodawczej i wykonawczej w Skonfederowanych Stanach Ameryki. Temat Konfederacji, z perspektywy politologicznej, jest ciekawy i szeroko opisany w literaturze anglosaskiej. W polskim dorobku naukowym zagadnienia związane z Południem podejmowane były dotychczas przede wszystkim przez historyków – głównie w zakresie historii wojskowości oraz niewolnictwa. Warstwa instytucjonalno-prawna pozostaje nadal bez opisu i analizy tak politologicznej jak i prawniczej, co zachęca do podjęcia tematu.

Skonfederowanym Stanom Ameryki udało się w krótkim czasie powołać do życia szereg instytucji politycznych. Celem niniejszej pracy jest obrona tezy o tym, że władza ustawodawcza i wykonawcza Konfederacji zostały w pełni wykształcone i mogłyby utrzymać ciężar rządzenia państwem.

Praca została podzielona na cztery rozdziały, z których pierwszy ma na celu naświetlenie sytuacji politycznej i społecznej w jakiej przyszło funkcjonować młodemu państwu. W tym rozdziale zawarte zostały rozważania na temat genezy powstania organów, ewolucji systemu konstytucjonalnego, z uwzględnieniem tak *Konstytucji dla Władz Tymczasowych* jak i *Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki*. Rozdziały poruszają również zagadnienia związane z myślą polityczną Południa oraz sytuacją społeczną z uwzględnieniem szczególnej roli instytucji niewolnictwa. Zagadnienia te jednak stanowią tylko tło i poruszone zostały by w sposób szeroki zobrazować wpływ różnych elementów na system władz Konfederacji.

¹ Zagadnienie wytworzenia się narodu amerykańców z Południa jest szeroko omówione w *The Confederate Nation* E.M. Thomas'a oraz *The Growth of Southern Civilization, 1790–1860* C. Eaton.

Kolejne trzy rozdziały poświęcone zostaną analizie legislatywy i egzekutywy. Kolejność przedstawienia władz nawiązuje do systematyki *Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki* oraz *Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki*. Rozdziały zostały pomyślane tak by prócz analizy funkcjonowania organów i ich ustroju porównać rozwiązania Konfederacji z rozwiązaniami Unijnymi, które są ich pierwowzorem. Każdy z rozdziałów został zakończony częściowym podsumowaniem, w którym zawarte zostały najważniejsze informacje oraz wnioski wpływające na obronę postawionej wyżej tezy.

Dla udowodnienia tezy wykorzystano analizę aktów prawnych, które stały się fundamentem, na którym zbudowano Skonfederowane Stany, oraz porównaniem instytucji Konfederacji ówczesnymi instytucjami Unii. Najbardziej pomocnymi przy pisaniu pracy okazały się publikacje anglojęzyczne i to one stanowią rdzeń, w szczególności, rozdziałów drugiego, trzeciego i czwartego. Najbardziej wartościową pozycją okazały się akty normatywne: *Konstytucja dla Władz Tymczasowych*² i *Konstytucja Skonfederowanych Stanów Ameryki*³, jak również praca zbiorowa pod tytułem *The Confederacy*, z której wiele artykułów znalazło się w bibliografii. Ta ostatnia stanowi wyciąg artykułów z potężnej, czterotomowej pracy traktującej szeroko o Konfederacji pod tytułem *Simon & Schuster Encyclopedia of the Confederacy*. Pozycja jest często cytowana w pracach amerykańskich, a zagadnienia w niej poruszane dotyczą zarówno materii politycznej, prawniczej, socjologicznej, ekonomicznej i historii wojskowości.

W warstwie historycznej i historii myśli politycznej autor oparł się na literaturze polskojęzycznej, w szczególności na *Historii Stanów Zjednoczonych Ameryki* pod redakcją Walter'a Nugent i Haliny Parafinowicz, oraz *Bożej Plantacji* Tomasza Zyro. Aczkolwiek literatura polska z tego zakresu jest obfita, jednak o ile monografia *Boża Plantacja* odnosi się szeroko do kwestii myśli Południa i przedstawia punkt widzenia Południowców, o tyle prace historyczne pisane są z punktu widzenia Unii. Prace historyków skupiają się w dużej mierze na historii wojskowości, a zaistnienie Konfederacji postrzegane jest raczej w kategoriach buntu plantatorów, właścicieli niewolników, niż ruchu narodowowyzwoleńczego. Nie mniej literatura ta okazała się szczególnie przydatna przy opisie złożonej sytuacji na Południu zawartej w pierwszym rozdziale tej pracy.

Komentarza wprowadzającego wymagają wybrane problemy terminologiczne. Po pierwsze użyty już wyżej termin Konfederacja, czy skrót CSA⁴ oznaczać mają Skonfederowane Stany Ameryki. Na oznaczenie Stanów Zjednoczonych Ameryki⁵ użyty został prócz uznanego skrótu USA termin Unia.

² W oryginale: *Constitution for the Provisional Government*.

³ W oryginale: *The Constitution of the Confederate States of America*.

⁴ CSA – skrót wywodzi się od pełnej angielskiej nazwy państwa, *Confederate States of America*.

⁵ Właściwym tłumaczeniem nazwy państwa *the United States of America* byłoby *Zjednoczone Stany Ameryki*. Użycie tego tłumaczenia pozwala na lepsze zestawienie przekładów pełnych nazw państw Unii i Konfederacji. Jednak ze względu na przyjęty w polskiej literaturze zwyczaj używany i w tej pracy jest używany termin Stany Zjednoczone Ameryki.

Pojawiające się w pracy określenia jak Południe, czy Dixie zaczerpnięte z literatury anglojęzycznej oznaczają obszar południowych Stanów Zjednoczonych Ameryki, gdzie powstała Konfederacja. Najwięcej problemów przysporzyła próba oznaczenia narodowości obywateli obu państw. O ile w literaturze amerykańskiej kwestia ta została rozwiązana przez użycie terminów *Southerner* i *Northerner* to tłumaczenie pierwszego jako Południowiec nie nastręcza trudności, jednak drugie określenie z braku polskiego odpowiednika zastąpione musi być zestawieniem Mieszkaniec Północy. Zamiennie do tych oznaczeń używane będą również tłumaczenia angielskich *Unionist* i *Confederate* odpowiednio Unionista i Konfederata. Ujednolicenie terminologii jest w temacie Konfederacji niezwykle istotne, gdyż ze względu na ubogość materiałów polskojęzycznych nie została jeszcze ona w nauce ustalona.

Uwarunkowania polityczno-prawne istnienia Konfederacji

„Mija już piąty rok od solennie złożonej nam obietnicy o położeniu kresu konfliktom i sporom toczącym się wokół niewolnictwa. Tymczasem pod obecnymi rządami nie dość, że spory te nie ucichły, to jeszcze przybrały na sile. W moim najgłębszym przekonaniu konflikty te nie wygasną, aż dojdzie do kryzysu, który przyjdzie nam przewyciężyć w tę lub drugą stronę.

‘Dom podzielony nie może się ostać’⁶

Otóż uważam, że nasz na poły niewolniczy, a na poły wolnościowy ustrój długo przetrwać nie może.”⁷

Nieustający konflikt, trwający nieprzerwanie przez pierwszą połowę XIX wieku, doprowadził do rozpadu hybrydowego państwa amerykańskiego na oddzielne byty. Secesja nie mogła jednak – mimo początkowych próśb, pozostających jeszcze w Unii, stanów niewolniczych – zostać uznana za legalną i nie spotkać się z interwencją nowej administracji prezydenta Abrahama Lincolna, którego priorytetem było utrzymanie jedności państwa. Do władzy w Stanach Zjednoczonych doszli politycy podzielający hamiltonowską wizję państwa uznających federację za trwałą i niepodzielną.

Sekcja Południowa, po zwycięstwie Lincolna w wyścigu o fotel prezydencki zareagowała w sposób jakiego obawiano się od dłuższego czasu. Pierwszym stanem, który dokonał aktu secesji była Karolina Południowa. Wydaje się, że była ona predestynowana przez swoją ówczesną sytuację do rozpoczęcia procesu odłączania się stanów południowych od Unii. Szczególna sytuacja Karoliny Południowej przejawiała się tym, że w czasie gdy doszły na jej obszar wieści o zwycięstwie Lincolna, jej parlament był nadal zwołany dla sesji i gotowy do podjęcia działań⁸. Silne stronnictwo secesjonistów wymogło na legislaturze stanowej przyspieszenie zwołania specjalnej konwencji i tak 6 grudnia

⁶ Mt 12, 25.

⁷ A. Lincoln, *O domu podzielonym* w: M. Gumkowski (red.) *Wielkie Mowy Historii*, Warszawa 2006.

⁸ W.L. Barney, *Secession* w: R.N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

1860 roku odbyły się wybory, a 17 grudnia Karolina Południowa jako pierwszy ze stanów tzw. Dolnego Południa ogłosiła akt secesji.⁹

W ślad za secesjonistami z Charlestonu aktów secesji dokonały kolejne stany Dolnego Południa. Gubernatorzy Alabamy i Missisipi zarządzili wybory do konwencji stanowych na 24 grudnia 1860 roku¹⁰, podobne zarządzenia wydały władze Georgii, Florydy, Luizjany i Teksasu. Konwencje te już w na początku 1861 roku uchwaliły odpowiednio dla: Missisipi – 9 stycznia, Florydy – 10 stycznia, Alabamy 11 – stycznia, Georgi 19 stycznia, Luizjany 26 stycznia i Teksasu 1 lutego akty secesji. Ponadto jeszcze 31 grudnia 1860 roku¹¹ konwencja Karoliny Południowej autoryzowała swoich członków do zwołania konwencji Południowej dla powołania Rządu Tymczasowego dla Skonfederowanych Stanów Ameryki. Wezwanie na konwencje zostało ogłoszone 3 stycznia 1861 roku, czyli jeszcze przed przyłączeniem się jakiegokolwiek innego stanu do Karoliny Południowej. Konwencja została zaplanowana na 4 lutego i odbyć się miała w Montgomery w Alabamie.

W styczniu 1861 roku również legislatury pięciu Stanów Górnego Południa zaplanowały konwencje mające zdecydować o secesji. Stany te nie były jednak tak wyraźnie zdominowane przez secesjonistów. W pierwszych głosowaniach w Tennessee zdecydowaną większość zdobywali unioniści. Podobnie rzecz miała się w Arkansas i Missouri. W obliczu zwycięstwa w wyborach unionistów postanowiono zrezygnować ze zwoływania konwencji w Stanach Górnego Południa¹². W stanach granicznych: Kentucky, Delaware i Missouri secesjonistom nie udało się nawet przekonać legislatury i gubernatorów do zaplanowania specjalnych konwencji¹³. Powodem zwycięstw unionistów na obszarze Górnego Południa było zwołanie w Waszyngtonie tzw. *Konferencji Pokojowej*, która nie potrafiła jednak wyjść poza przyjęcie zmodyfikowanej wersji Kompromisu Crittendena¹⁴.

Sytuacja uległa jednak zmianie po ataku na Fort Sumter. Wirginia po wcześniejszym – 4 kwietnia 1861 roku – odrzuceniu aktu secesji przyjęła go 17 kwietnia, a 23 maja ratyfikowała w powszechnym głosowaniu. W ślad za nią podążyły Arkansas, Tennessee i Północna Karolina.

W maju 1861 roku Skonfederowane Stany Ameryki składały się z 11 Stanów Dolnego i Górnego Południa: Południowej Karoliny, Missisipi, Florydy, Alabamy, Georgi, Luizjany, Teksasu, Wirginii, Arkansas, Tennessee i Północnej

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ *Ibidem.*

¹² *Ibidem.*

¹³ *Ibidem.*

¹⁴ Kompromis Crittendena był nieudana próba, zgłoszoną przez senator z Kentucky Johna J. Crittendena dnia 18 grudnia 1860 r., zażegnania kryzysu secesyjnego przełomu lat 1860–1861. Jego propozycja obejmowała uchwalenie poprawek do konstytucji m. in. przywracającej linię 30° 30' szer. geogr. północnej jako rozdzielającą terytoria wolne i niewolnicze oraz pakiet rezolucji Kongresu m.in. dotyczące przestrzegania przepisów o zbiegłych niewolnikach.

Karoliny¹⁵. Ponadto Konfederacja zgłaszała roszczenia do stanów granicznych: Missouri i Kansas¹⁶, gdzie powołane zostały nielegalne rządy secesjonistów oraz wybrani zostali przedstawiciele do Kongresu Skonfederowanych Stanów Ameryki. Poza Konfederacją i wolne od jej roszczeń pozostawały natomiast dwa stany niewolnicze: Maryland i Delaware.

Pozycja prawna Skonfederowanych Stanów Ameryki zależała w dużej mierze od tego czy secesję dało się uzasadnić na gruncie amerykańskiego prawa konstytucyjnego. Spór o możliwość opuszczenia Unii był równie stary jak sama Unia. Koncepcja secesji stanów wyrosła na gruncie doktryny suwerenności stanów¹⁷ – rozumianych w tym wypadku jako państwa. Stany Zjednoczone Ameryki, powstałe na mocy Konstytucji 1787 roku, tworzyć miały konfederację niepodległych państw co wpisywało się w dużym stopniu w jeffersonowską, a następnie w wizję Ameryki Johna C. Calhouna. Rząd federalny był tylko agencją niepodległych państw (stanów), przy których pozostawała pełnia suwerenności. Postrzeganie państwowości amerykańskiej przez pryzmat doktryny suwerenności stanów było jednak tylko jedną z dwóch możliwości. Unioniści podkreślali wieczystość i nierozzerwalność Unii.

Przyczyną tego sporu był fakt, że Ojcowie Założyciele by zapewnić ratyfikację Konstytucji przez wszystkie stany musieli przyjąć rozwiązanie kompromisowe z podziałem władzy między centralnym rządem a rządami stanowymi¹⁸.

Kwestia możliwości dokonania aktów secesji została ostatecznie rozstrzygnięta dopiero po zakończeniu Wojny Secesyjnej. W orzeczeniu *Texas v. White*¹⁹, w którym Sąd Najwyższy orzekł o niekonstytucyjności aktów secesji dokonanych przez stany południowe. Należy jednak pamiętać, że orzeczenie to zapadło w okresie Rekonstrukcji²⁰ gdy wszystkie urzędy w państwie sprawowane były przez zwolenników hamiltonowskiej wizji państwa, a myśl Jeffersona i Calhouna w dużej mierze upadła jako licząca się w ówczesnej polityce doktryna wraz z Konfederacją.

Od początku powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki ich problemem było uzyskanie uznania przez państwa trzecie, a w szczególności przez potęgi europejskie. Już w marcu 1861 roku Jefferson Davis²¹ za zgodą Kongresu wysłał Williama Lowndesa Yanceya, Pierra A. Rosta, i A. Dudleya Manna jako posłów do Wielkiej Brytanii, Rosji i Belgii. Zostali oni upoważnieni do nawiązania

¹⁵ W kolejności przystąpienia do Konfederacji.

¹⁶ W.L. Barney, *Secession w: R. N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ 74 U.S. 700 (1869).

²⁰ Rekonstrukcja to historyczna dla Stanów Zjednoczonych nazwa okresu odbudowy państwa w latach 1865–1877 i reformy społeczeństwa południowego zgodnie z ideologią zwycięskiej Północy.

²¹ N.A. Graebner, *Dipłomacy w: R. N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

stosunków dyplomatycznych z tymi krajami. Instrukcje przygotowane przez Sekretarza Stanu Roberta Toombsa podkreślały konieczność uzyskania potwierdzenia uznania Konfederacji jako niepodległego państwa.²²

Uzyskanie uznania przez potęgi europejskie otwierało przed Skonfederowanymi Stanami Ameryki szansę na ich włączenie się w mediacje i utrzymanie swojej państwowości bez niepotrzebnego rozlewu krwi, bądź przy ograniczeniu działań wojennych do niezbędnego minimum przed przybyciem interwencji europejskiej. Szanse na sukces misji dyplomatycznych nie były iluzoryczne. Jak zauważył ówczesny chargé d'affaires Rosji Edouard de Stoeckl w Waszyngtonie:

„Gabinet w Londynie przygląda się z uwagą wewnętrznej niezgodzie w Unii i oczekuje na rezultat z niecierpliwością, która jest trudną do ukrycia.”²³

W rzeczywistości Wielka Brytania chętnie widziałaby upadek swojego atlantyckiego rywala, jednak – jak zauważył dyplomata rosyjski – rząd w Londynie czekał.

Podobnie przedstawiała się sytuacja we Francji, gdzie cesarz Napoleon III pragnący utworzyć kolonialne Cesarstwo Meksyku, przychylny był raczej Skonfederowanym Stanom Ameryki niż zrekonstruowanej Unii popierającej Benito Juareza. Po ataku na Fort Sumter francuski przedstawiciel dyplomatyczny w randze ministra w Waszyngtonie Henri Mercier zaproponował ministrowi Wielkiej Brytanii Lordowi Lyons uznać Konfederację w odpowiednim momencie²⁴.

Co do stanowiska rosyjskiego warto zacytować po raz kolejny Edouarda Stoeckla:

„Uznanie Południowej Konfederacji przez Francję i Anglię da nam zupełnie naturalną wymówkę by podążyć ich przykładem i uznać fait accompli”²⁵.²⁶

Sytuacja Skonfederowanych Stanów Ameryki, jak widać z powyżej opisanych działań dyplomatów europejskich, zależała w całości od sukcesów armii konfederackiej w potyczkach z unionistami. Delegacja wysłana do Europy odniosła jednak pewne zwycięstwo, gdyż 13 maja 1861 roku królowa Wiktoria, ogłaszając neutralność, przyznała wszakże Południu status strony wojującej, co oznaczało uzyskanie przez nie podmiotowości prawno-międzynarodowej.

Stany opuszczające Unię w 1860 i 1861 roku posiadały bogatą tradycję konstytucjonalizmu. Zaraz po konsolidacji stanów południowych zrodziło się zapotrzebowanie na ustawę zasadniczą, która nadałaby kształt nowemu państwu,

²² Więcej na temat dyplomacji Konfederacji w: K. Michałek, *Dyplomaci i okręty. Z dziejów polityki zagranicznej Skonfederowanych Stanów Ameryki, 1861-1865*, PWN, Warszawa 1987.

²³ N.A. Graebner, *Dipolmacy* w: R.N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Z języka francuskiego oznacza: rzecz dokonaną/fakt dokonany.

²⁶ N.A. Graebner, *Dipolmacy* w: R.N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

które miały one tworzyć. Warto podkreślić również to, że poszczególne stany po akcie secesji, chcąc odnaleźć się w nowej rzeczywistości polityczno-prawnej, również podejmowały działania, których owocem były nowe konstytucje stanowe²⁷.

Konstytucja Rządu Tymczasowego została uchwalona na konwencji w Montgomery – tej samej, która została zaplanowana przez Południową Karolinę zaraz po ogłoszeniu aktu secesji. W stolicy Alabamy zebrało się 43 delegatów z Karoliny Południowej, Alabamy, Missisipi, Georgii, Florydy i Luizjany. Owocem, zaledwie czterodniowych, prac konwencji był akt prawny, który miał być podstawą funkcjonowania państwa aż do uchwalenia właściwej konstytucji. Jak podkreśla się w literaturze anglojęzycznej²⁸ tak szybkie zakończenie prac było możliwe przez „manię jednomyślności”²⁹, którą można rozumieć jako potrzebę współdziałania w obliczu sytuacji ekstraordynaryjnej.

Konstytucja Rządu Tymczasowego, podobnie jak Artykuły Konfederacji, tworzyła jednoizbowy Kongres³⁰, w którym każdy ze stanów posiadał jeden głos. Twórcy ustawy zasadniczej zapożyczyli z rozwiązań brytyjskich możliwość łączenia funkcji członka gabinetu z mandatem do Kongresu³¹. Parlament miał również wybrać prezydenta Skonfederowanych Stanów Ameryki.

Uprawnienia prezydenckie zostały zaczerpnięte z Konstytucji 1787 roku. Prezydent otrzymał prawo weta i szereg uprawnień względem Kongresu odpowiadających uprawnieniom prezydenta Stanów Zjednoczonych³².

Warstwa ideologiczna zawarta w preambule nawiązywała do myśli Jeffersona odwołując się do suwerenności i niepodległości poszczególnych stanów oraz wprowadzała odwołanie się do mocy boskiej:

„*My, deputowani suwerennych i niepodległych Stanów Karoliny Południowej, Georgii, Florydy, Alabamy, Missisipi i Louisiany, przywołując łaskę Boga Wszchemogącego...*”

Konstytucja Rządu Tymczasowego została zastąpiona Konstytucją z 11 marca 1861 roku.

Konwencja w Montgomery, pod rządami Konstytucji Rządu Tymczasowego, stała się Tymczasowy Kongresem Skonfederowanych Stanów Ameryki^{33 34}

²⁷ Przykładem może być stan Alabama, w którym 7 stycznia 1861 roku uchwalono nową ustawę zasadniczą. W preambule do nowej konstytucji podkreślone zostały takie przymioty stanu Alabama jak suwerenność i niepodległość. Podobnie jak w przyszłym wstępie do Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki pojawia się *invocatio Dei*.

²⁸ P. Finkelman, *Constitution w: R.N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

²⁹ W oryginale: *Mania for unanimity*.

³⁰ Art. 1 ust. 3 pkt 1 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

³¹ Przy czym w Wielkiej Brytanii członek rządu musi być członkiem parlamentu.

³² Władzy wykonawczej poświęcony została artykuł II Konstytucji Rządu Tymczasowego.

³³ P. Finkelman, *Constitution w: R.N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

³⁴ Art. I ust. 1 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

do czasu uchwalenia stałej konstytucji i wyboru Kongresu pod jej rządami. W skład parlamentu Konfederacji w marcu 1861 roku, kiedy to przybyli delegaci z Teksasu, wchodziło 50 przedstawicieli.

Warto przyjrzeć się bliżej składowi parlamentu by zrozumieć jakie interesy nim kierowały podczas uchwalania nowej konstytucji³⁵. 42 z delegatów było prawnikami, z których 27 i 6 innych podawało się za plantatorów. 48 było rdzennymi Południowcami i aż 40 posiadało niewolników. Spośród właścicieli niewolników aż 21 posiadało przynajmniej 20 niewolników, a jeden – 473. Co do wykształcenia to spośród wszystkich delegatów 38 było absolwentami szkół wyższych. Również przeważająca większość miała za sobą doświadczenia związane z polityką: 16 było byłymi sędziami, bądź aktualnymi, dwóch zasiadało w gabinecie Unii, jeden w gabinecie byłej Republiki Teksasu.

Prace nad nową ustawą zasadniczą rozpoczęły się 9 lutego 1861 roku. Kongres Tymczasowy powołał dwunastoosobowy komitet konstytucyjny, z Robertem Barnwellem Rhettem seniorem³⁶ jako przewodniczącym³⁷. Prace komisji zakończyły się już 28 lutego³⁸, kiedy przewodniczący przestawił na forum Kongresu projekt Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki. Do przyjęcia aktu prawnego przez Kongres doszło 11 marca³⁹, po czym został on przesłany stanom do ratyfikacji.

Co do samej Konstytucji, to była ona strukturalnie niemal identyczna z Konstytucją Stanów Zjednoczonych Ameryki. Poprzedzona została preambułą, w której znalazło się *invoctio Dei*, oraz brak było odwołania do zapewnienia ogólnego dobrobytu. Właściwy tekst normatywny podzielony został na 7 artykułów: o legislatywie – wraz z włączoną w treść ustawy zasadniczej Kartą Praw, o egzekutywie, o judykatywie, o prawach obywateli i stanów – ustępami wprost odnoszącymi się do niewolnictwa⁴⁰ i stanowienia prawa na nowopowstałych terytoriach przez Kongres⁴¹, o poprawkach do konstytucji, o sukcesji prawnej po Władzy Tymczasowej – wraz z włączonymi poprawkami IX i X do Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki, o ratyfikacji.

Szczegółowe rozwiązania wdrożone przez Konstytucję będą przedmiotem kolejnych rozdziałów, w tym miejscu warto podkreślić natomiast, że wprowadzała ona kilka innowacji wzmacniając nawet rząd centralny względem odpowiednika w Unii⁴².

³⁵ P. Finkelman, *Constitution* w: R.N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

³⁶ Był on jednym z liderów-secesjonistów a Karoliny Południowej.

³⁷ P. Finkelman, *Constitution* w: R.N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ Art. IV ust. 2 pkt 3.

⁴¹ Art. IV ust. 3 pkt 2.

⁴² P. Finkelman, *op.cit.*, s. 118.

Procedura ratyfikacji, rozpoczęta po jednogłośnie przyjęciu Konstytucji przez Kongres, zakończyć się miała po ratyfikowaniu jej przez co najmniej 5 stanów⁴³. Stan Alabama ratyfikował Konstytucję 12 marca w głosowaniu w konwencji stosunkiem głosów 87 do 5. Dnia 16 marca Georgia przyjęła nową ustawę zasadniczą jednogłośnie (260 głosów za). Dnia 21 marca ratyfikacji dokonała Luizjana – 94 głosy za, 10 przeciw. Konwencja w Teksasie ratyfikowała Konstytucję 23 marca stosunkiem głosów 126 do 2, a 26 marca Missisipi stosunkiem głosów 78 do 7. Po tym głosowaniu Konstytucja Skonfederowanych Stanów weszła w życie.

Ostatecznie Konstytucja została ratyfikowana przez wszystkie stany, a zwłoka Karoliny Południowej była spowodowana zgłaszanymi propozycjami poprawek radykalizującymi przepisy odnośnie formacji niewolniczej istniejącej w Konfederacji.⁴⁴

Ostatnim, jednak nie najmniej ważnym, elementem kształtującym rzeczywistość w jakiej miała funkcjonować Konfederacja była kwestia niewolnictwa.

Niewolnictwo było instytucją istniejącą na kontynencie amerykańskim jeszcze przed Amerykańską Wojną o Niepodległość i powstaniem Stanów Zjednoczonych Ameryki. Mimo, że z początku niewolnicy obecni byli na całym obszarze kolonii brytyjskich, to z czasem instytucja niewolnictwa przyjęła się na Południu, a w stanach północnych zaczęto od niej stopniowo odchodzić. Niewolnictwo stało się kwestią sporną od samego początku istnienia państwowości amerykańskiej i trwało do jego zniesienia po wojnie secesyjnej. Już podczas tworzenia tekstu Deklaracji Niepodległości najwięcej kontrowersji przysparzał fragment podkreślający naturalną i oczywistą równość wszystkich ludzi.⁴⁵

Posiadanie tych przymiotów miał być w założeniu dostępne każdemu człowiekowi, co oznaczać miało powszechną równość. Większość białych kolonistów uważała jednak, że murzyni nie posiadają tego szczególnego rodzaju wrażliwości, który pozawala na przyznanie im pełni człowieczeństwa. Z tego powodu postanowiono, że ostatecznie przywilej człowieczeństwa i równości nie będzie rozciągnięty na czarnych niewolników. Z czasem jednak proporcje zwolenników niewolnictwa i jego przeciwników miały się zmienić. W XIX wieku doszło w końcu do trwałego podziału na niewolnicze Południe i wolną Północ. Sytuacja względnej równowagi między dwiema Sekcjami w początko-

⁴³ P. Finkelman, *Constitution w: R.N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

⁴⁴ Poprawki dotyczyły uniemożliwienia przystąpienia stanu wolnego do Konfederacji, a po ratyfikacji zmiany przeliczania liczby ludności niewolniczej na ilość reprezentantów w Kongresie. Skrajny radykalizm Południowej Karoliny było również widać w czasie głosowania, gdy 21 przeciwników ratyfikacji Konstytucji związanych było nie z Unią, ale z radykalnymi secesjonistami, zwolennikami niewolnictwa.

⁴⁵ B.W. Sheehan, Irmira Wawrzyczek (red.), *Historia Stanów Zjednoczonych Ameryki*, t. 2 1763-1848, PWN, Warszawa 1995, s. 23.

wym okresie istnienia Stanów Zjednoczonych Ameryki nie wymagała specjalnych uregulowań. Dopiero w okresie ekspansji terytorialnej na zachód, kiedy to powstawały nowe terytoria i stany narodziła się groźba zachwiania równowagi. Już w 1787 roku uchwalona została ustawa o Terytorium Północno-Zachodnim (North-West Ordinance), na terenie którego zakazane zostało niewolnictwo. Obszar tego terytorium pokrywał się z obszarem przyszłych stanów: Illinois, Indiana, Ohio, Michigan i Wisconsin. Jej uchwalenie było jednak kontrowersyjne i szybko rozgorzał spór o przyszłość ziem zachodnich.

Mieszkańcy stanów południowych od początku ekspansji na zachód podkreślali, że niewolnicy są własnością prywatną, rzeczami i jako takie mogą podróżować wraz z plantatorami przemieszczającymi się na nowe tereny. Ponad to podkreślano, że własność podlega ochronie konstytucyjnej a jej ograniczenie, choćby przez zakaz posiadania niewolników, oznacza pogwałcenie podstawowych praw⁴⁶.

Kryzys spowodowany sporem o przyszłość nowych stanów Unii postawił pod znakiem zapytania trwałość całej federacji. Był to pierwszy z momentów kiedy kwestia niewolnictwa z taką mocą rozdzierała Unię między Północ a Południe. Po zacieklej walce dwóch stronnictw w Kongresie doprowadzono ostatecznie do rozwiązania kompromisowego. Postanowiono, że Missouri zostanie przyjęta do Unii jako stan niewolniczy, natomiast wydzielony obszar Maine zostanie przyjęty jako stan wolny tak by utrzymać równowagę między stanami północnymi a południowymi. Najistotniejszym jednak postanowieniem *Kompromisu Missouri* było wyznaczenie linii pokrywającej się z równoleżnikiem północy 36° 33', który odtąd rozdzielał terytoria niewolnicze od terytoriów wolnych⁴⁷.

Stan równowagi i poszanowania dla kompromisu trwał aż do wojny z Meksykiem, w wyniku której Stany Zjednoczone Ameryki uzyskały wielkie obszary Teksasu i Kaliforni na zachodzie kontynentu. Wojnę zakończył traktat z Guadalupe-Hidalgo na mocy, którego Unia, w zamian za rozległe obszary zachodu kontynentu, wypłacić miała 15 milionów dolarów i przejąć zobowiązania Meksyku związane z roszczeniami obywateli amerykańskich⁴⁸. Unormowanie sytuacji prawnomiędzynarodowej i zakończenie wojny nie oznaczało końca sporów na gruncie polityki wewnętrznej Unii. Nowe terytoria na zachodzie stały się przedmiotem sporu między zwolennikami wprowadzenia na części z nich niewolnictwa i przeciwnikami linii Kompromisu Missouri aż po wybrzeże Pacyfiku a przeciwnikami niewolnictwa na nowych obszarach w ogóle. W atmosferze konfliktu w 1846 roku przedstawiciel Izby

⁴⁶ *Ibidem*, s. 154.

⁴⁷ *Ibidem*, s. 198.

⁴⁸ B.W. Sheehan, *op.cit.*, s. 8.

Reprezentantów wniósł projekt poprawki do wniosku prezydenta o przyznanie funduszy na rozpoczęcie negocjacji z generałem Santa Anna⁴⁹

Projekt tzw. *Klauzuli Wilmota* zakładał zakaz niewolnictwa na obszarze terytoriów uzyskanych na podstawie cesji meksykańskiej. Projekt został poddany pod głosowanie najpierw w Izbie Reprezentantów, gdzie przy przewadze reprezentantów ze stanów północnych został przegłosowany, a następnie trafił do Senatu. W tym czasie przewaga demograficzna stanów północnych dawała im większość w Izbie Reprezentantów, jednak od 1845 roku, kiedy to Teksas został przyłączony do Unii – stanów niewolniczych było 15 wobec 14 stanów wolnych, co przy zasadzie, że każdy stan posiada dwa głosy w Senacie dawało Sekcji Południowej przewagę w tej izbie. W takich warunkach podczas głosowania w Senacie projekt został odrzucony. Napięcie między zwolennikami a przeciwnikami *Klauzuli Wilmota* podnoszone było przez ponawianie głosowania nad nią w Senacie na kolejnych sesjach.⁵⁰

Skrajne stanowisko zawarte w *Klauzuli Wilmota* doprowadziło do wzrostu napięć między regionami i nasilenia konfliktu załagodzonego wcześniej przez Kompromis Missouri. Brak regulacji kwestii niewolnictwa na nowych obszarach nie sprzyjał dobrej atmosferze w Kongresie. Walka między politykami stawała się coraz bardziej zacięta. Ówczesny prezydent Zachary Taylor widział rozwiązanie w szybkim wystąpieniu Kalifornii i Nowego Meksyku o uznanie tych terytoriów za stany. Efektem jego działań było uchwalenie konstytucji stanowej przez Kalifornię. Nowy stan wprowadził w swojej ustawie zasadniczej zakaz niewolnictwa.

W tej sytuacji stany południowe nie zgadzały się na przyjęcie Kalifornii jako nowego stanu do Unii. Konflikt wokół terenów cesji meksykańskiej z 1850 roku jest pierwszym, w którym słychać było głosy o możliwej secesji⁵¹. W tej sytuacji z propozycją nowego kompromisu wystąpił zwolennik samostanowienia obywateli Henry Clay. Zaproponował on kompleksowe rozwiązanie, na które składało się sześć punktów:

1. Uznanie Kalifornii za wolny stan.
2. Pozostawienie kwestii niewolnictwa na pozostałym obszarze cesji meksykańskiej mieszkańcom terytoriów.
3. Rewizja granic Teksasu.
4. W zamian za cesję meksykańską Stany Zjednoczone Ameryki przejmą dług państwowy Meksyku.

⁴⁹ B.W. Sheehan, op.cit., s. 171.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ B.W. Sheehan, op.cit., s. 11.

5. Wprowadzony zostanie zakaz międzystanowego handlu niewolnikami w Dystrykcie Kolumbii⁵²
6. Przepisy odnośnie zbiegłych niewolników zostaną zaostrzone, by umożliwić realne odzyskanie zbiegów⁵³.

Początkowo projekt Claya nie uzyskał większości w Kongresie, jednak po śmierci prezydenta Taylora kompromis mógł w końcu dojść do skutku. Millard Fillmore, następca prezydenta Zacharego Taylora, okazał się przychylniejszy pomysłowi Claya. Ostatecznie dzięki zręcznej polityce Stephena A. Douglasa, senatora z Illinois, który z kompleksowego rozwiązania wyodrębnił osobne ustawy udało się uzyskać tak potrzebny kompromis⁵⁴. W wyniku Kompromisu 1850 roku przywrócona została równowaga ilości stanów niewolniczych i wolnych, natomiast przełamano zasadę granicy wyznaczonej przez południk północy 36° 33', dając również precedensowe rozwiązanie faworyzujące idee samostanowienia obywateli terytoriów.

Względny spokój nie trwał jednak długo, ponieważ już w 1854 w wyniku nieudanej⁵⁵ ustawy Kansas–Nebraska na nowo rozgorzał spór zwolenników i przeciwników niewolnictwa na obszarach zachodnich terytoriów. Ustawa ta wprowadzała zgodnie z precedensem z 1850 roku zasadę samostanowienia obywateli na obszarach terytoriów Kansas i Nebraska. Nowy akt prawny przekreślał postanowienia *Kompromisu Missouri*, który miał definitywnie rozwiązać kwestię omawianych obszarów. Nowe rozwiązania podyktowane były potrzebą uzyskania zgody politycznej w celu przeprowadzenia projektu kolei transkontynentalnej przez obszar terytorium Nebraski. Niezamierzonym efektem było jednak wzmożenie napięć społecznych. Apogeum osiągnięto po wyborach w Kansas gdzie prócz rządu legalnego optującego za formułą niewolniczą powołano drugi nielegalny odwołujący się do idei stanu wolnego⁵⁶. Konflikt między zwolennikami dwóch opozycyjnych grup był tak silny, że doprowadził w 1855 roku do rozruchów inspirowanych i kierowanych przez abolicjonistę Johna Browna. Mord na 5 przedstawicielach zwolenników Kansas jako stanu niewolniczego pociągnęły za sobą falę linczów i ponad 200 ofiar po obu stronach konfliktu⁵⁷.

Ustawa Kansas–Nebraska była ostatnim aktem prawnym ingerującym w ustrój terytoriów zachodnich Stanów Zjednoczonych Ameryki. Po 1854 roku Sekcja Północna uzyskała przewagę w Senacie przez przyłączenie do unii kolejnych wolnych stanów Minnesoty w 1858 roku i Oregonu w 1859 roku. Po 1854 roku podjęto jeszcze w grudniu 1860 roku próbę powrotu do idei przesunięcia granicy Kompromisu Missouri aż po wybrzeże Pacyfiku.

⁵² Samo niewolnictwo nie zostało zakazane w dystrykcie.

⁵³ Był to tzw. *fugitive slave law*.

⁵⁴ *Ibidem*, s. 12.

⁵⁵ *Ibidem*, s. 14.

⁵⁶ *Ibidem*, s. 16.

⁵⁷ *Ibidem*.

Propozycja ta została nazwana *Kompromisem Crittendena*⁵⁸ od nazwiska jego autora. Nie znalazła jednak ona poparcia w Kongresie.

Konflikty polityczne okresu przedwojennego wokół „szczególnej instytucji” znalazły również swoje odzwierciedlenie na wokandzie sądowej. Podczas prezesury przewodniczącego Sądu Najwyższego Rogera B. Taneya doszło do ostatnich rozstrzygnięć dotyczących niewolników przed wybuchem wojny secesyjnej. Największym problemem jaki stanął przed Sądem Najwyższym było rozstrzygnięcie w materii statusu zbiegłych niewolników do wolnych stanów. Problem zbiegostwa był o tyle istotny, że obywatele stanów wolny kwestionowali prawo właścicieli niewolników do windykacji swojej własności. Od 1793 roku prawo federalne stanowiło, że zbiegłego niewolnika można było zatrzymać jednak celem postawienia go przed sądem, który miał rozstrzygnąć o jego faktycznym statusie.

Pierwszym z istotnych rozstrzygnięć dotyczących niewolników było orzeczenie w sprawie *The Amistad* dotyczące niewolników, którzy opanowali szkuner *Amistad*⁵⁹ ⁶⁰. Po przechwyceniu statku przez marynarkę amerykańską hiszpańscy właściciele, powołując się na umowy międzynarodowe, żądali wydania niewolników jako towaru. Sąd Najwyższy rozstrzygnął w tej sprawie, że niewolnicy, mimo że stanowią przedmiot prawa własności, nie mogą jako istoty ludzkie być traktowane jak towar.⁶¹

Bezpośrednio do kwestii odzyskiwania zbiegów do stanów wolnych była sprawa *Prigg v. Pennsylvania*⁶². Stan Pensylwania w 1826 roku wprowadził penalizację „porywania” zbiegłych w jego granice niewolników. Edward Prigg został oskarżony o porwanie swojego niewolnika i został skazany przez sąd stanowy. Postanowił więc zaskarżyć podstawę prawną wyroku.⁶³ Sąd Najwyższy potraktował regulację stanową za sprzeczną z konstytucją jednoznacznie potwierdzając prawo właścicieli zbiegłych niewolników do odzyskania swojej własności.

Najbardziej kontrowersyjną i najistotniejszą jednak sprawą, w której miał rozstrzygnąć Sąd Najwyższy pod przewodnictwem sędziego Taneya, była sprawa *Dred Scott v. Sandford*⁶⁴. Sprawa ta dotyczyła niewolnika Dreda Scotta, który wytoczył proces swojemu właścicielowi Johnowi Emersonowi. Emerson Stanford chirurg wojskowy, a jednocześnie właściciel niewolnika, zmuszony

⁵⁸ B.W. Eelman, *Crittenden Compromise* w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

⁵⁹ Pełna nazwa sprawy: *United States v. The Libellants and Claimants of the Schooner Amistad, her Tackle, Apparel and Furniture, together with her Cargo, and the Africans mentioned in the Several Libels and Claims*.

⁶⁰ 40 U.S. (15 Pet.) 518 (1841).

⁶¹ G. Górski, *Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych do 1930 roku*, KUL, Lublin 2006, s. 162.

⁶² 41 U.S. (16 Pet.) 539 (1842).

⁶³ *Ibidem*, s.163.

⁶⁴ 60 U.S. (19 How.) 393 (1857).

był do przemieszczania się między różnymi fortami. Podczas służby wraz ze swoim niewolnikiem stacjonował w Illinois – stanie wolnym – i Terytorium Wisconsin – wolnym terytorium na podstawie ustawy o Terytorium Północno-Zachodnim. Niewolnik po śmierci Emmersona stał się własnością jego żony, a następnie brata.⁶⁵ Dred Scott dowodził, że zamieszkiwanie w stanie i terytorium wolnym czyniło zeń wolnego człowieka. Sąd Najwyższy, a szczególności sędzia Taylor⁶⁶, który był otwarcie zwolennikiem niewolnictwa, miał przed sobą trudne zadanie rozstrzygnięcia kwestii silnie naładowanej emocjonalnie, będącej w oczach ówczesnej opinii społecznej kontrowersyjną. Podjęcie decyzji w sprawie Dreda Scotta miało być testem dotychczas uchwalonych i przyjętych regulacji prawnych, swoistym podsumowaniem dekad działalności legislatywy i jurysprudencji Stanów Zjednoczonych Ameryki.⁶⁷

Podstawą obrony Dreda Scotta miał być fakt, że jest on obywatelem stanu Missouri, natomiast pozwany podkreślał, że niewolnik nie może być obywatelem Stanów Zjednoczonych Ameryki. Sąd Najwyższy w swoim rozstrzygnięciu skupił się na dwóch obszarach sprawy⁶⁸:

1. Czy władze federalne mają prawo do regulacji kwestii niewolnictwa w nowopowstałych stanach, czy też podlegać ma ona regulacji legislatyw stanowych?
2. Kiedy czarny mieszkaniec Stanów Zjednoczonych może zostać uznany za obywatela?

Decyzja Sądu Najwyższego była druzgocąca dla Dreda Scotta, oraz kontrowersyjna z moralnego punktu widzenia. Postanowiono, że murzyni, nawet wolni, nie mogą być uznani za obywateli Stanów Zjednoczonych Ameryki. Dred Scott, mimo przebywania na terenie stanu wolnego na mocy *Kompromisu Missouri* nie stał się wolnym człowiekiem, gdyż postanowienia tego kompromisu wychodziły poza konstytucyjnie określone ramy władzy Kongresu, oraz fakt przebywania na obszarze Illinois również nie uczynił go wolnym, gdyż to prawo stanu Missouri, z którego pochodził, po powrocie do niego przesądzało o jego statusie.

Rozstrzygnięcie to stało się podstawą dla potwierdzenia prawa właścicieli niewolników z Południa do podróżowania po obszarze Stanów Zjednoczonych Ameryki wraz z niewolnikami. Z drugiej strony decyzja Sądu Najwyższego w odczuciu mieszkańców Sekcji Północnej niosła ze sobą groźbę przeniesienia instytucji niewolnictwa do wolnych stanów pod pozorem podróżowania wraz ze swoim dobytkiem. Decyzja sądu była również postrzegana jako konspiracja, tajny układ między sędziami a prezydentem Buchananem⁶⁹.

⁶⁵ G. Górski, op.cit., s. 167.

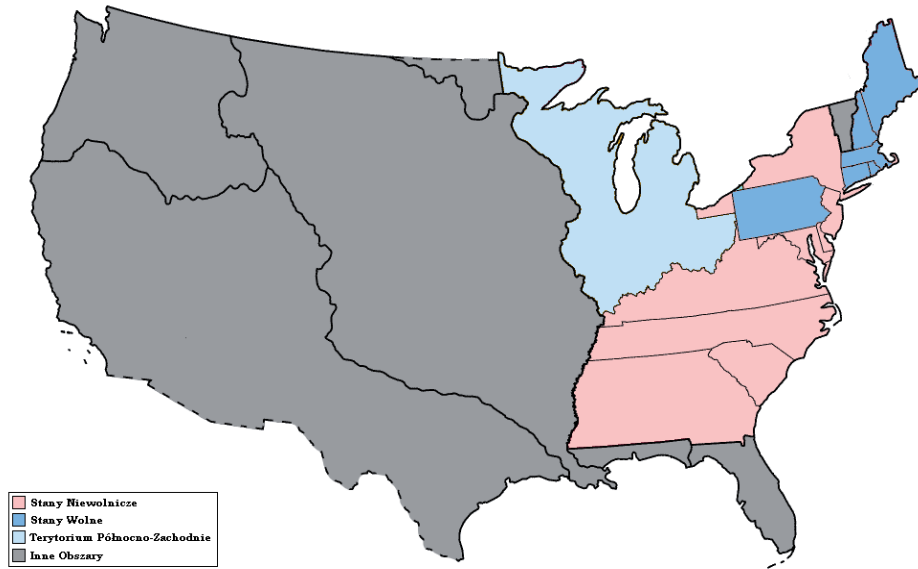
⁶⁶ P. Finkelman, *Dred Scott Decision* w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

⁶⁷ G. Górski, op.cit., s. 166.

⁶⁸ *Ibidem*, s. 168.

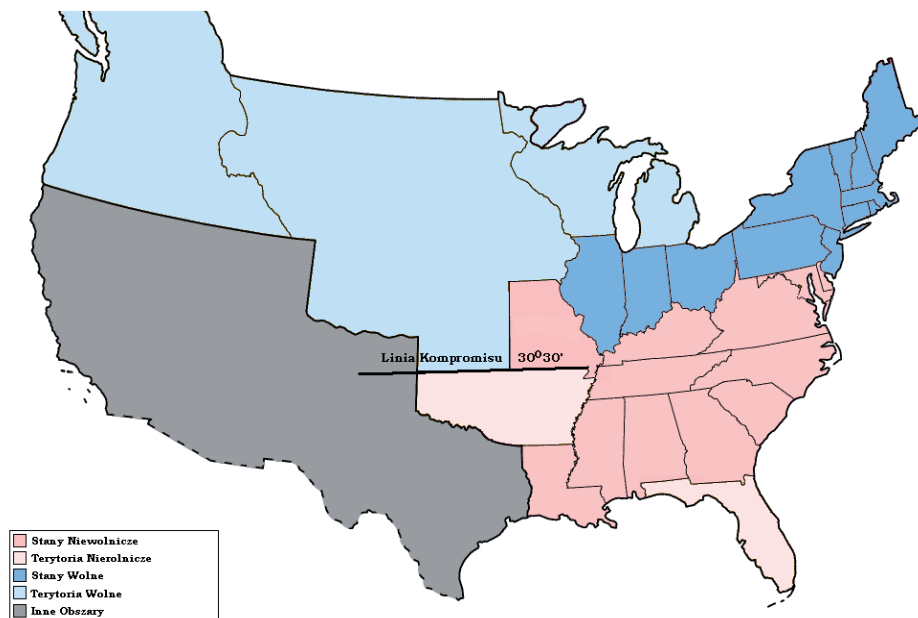
⁶⁹ *Ibidem*, s. 169.

Mapa 1. Ustawa o Terytorium Północno-Zachodnim

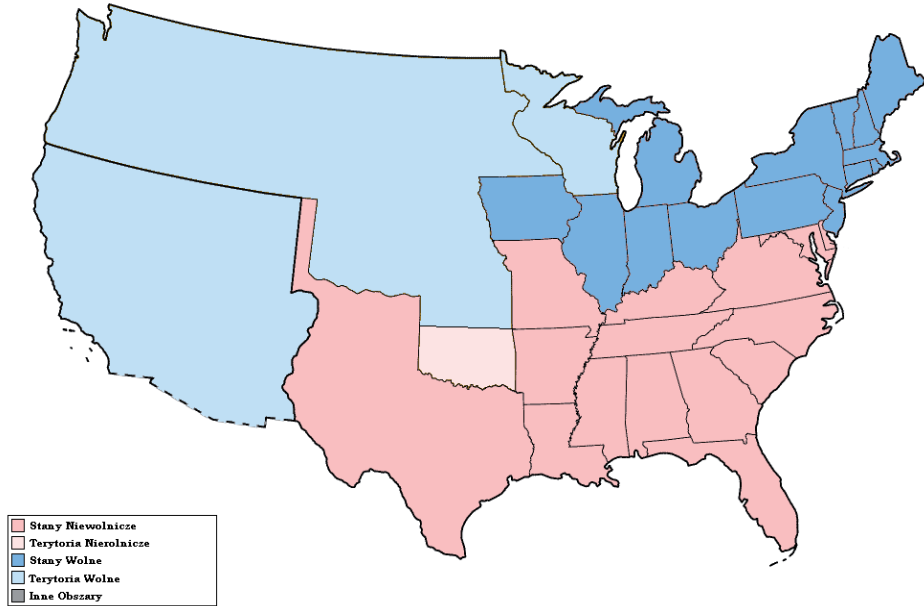
Źródło: opracowanie własne

Mapa 2. Kompromis Missouri

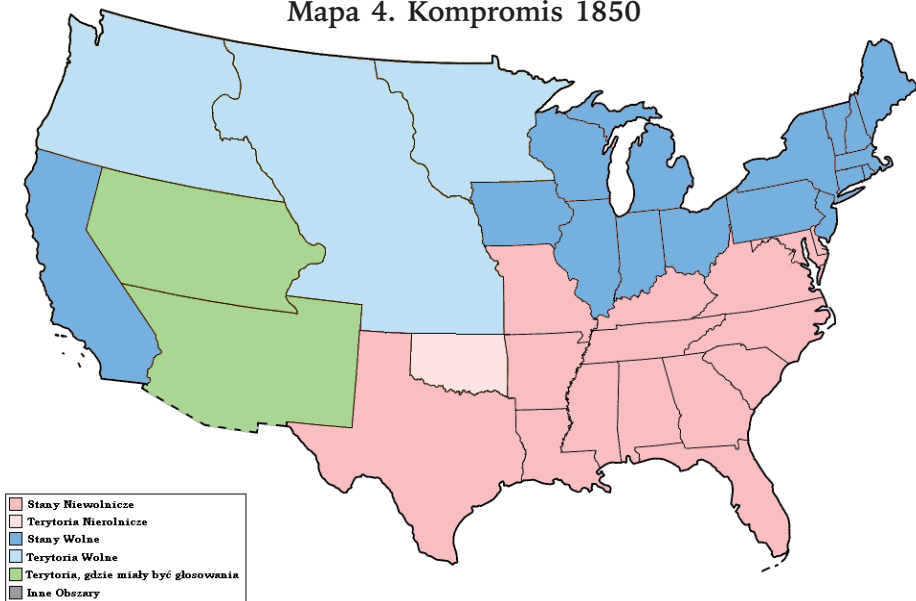
Źródło: opracowanie własne

Mapa 3. Klauzula Wilmota

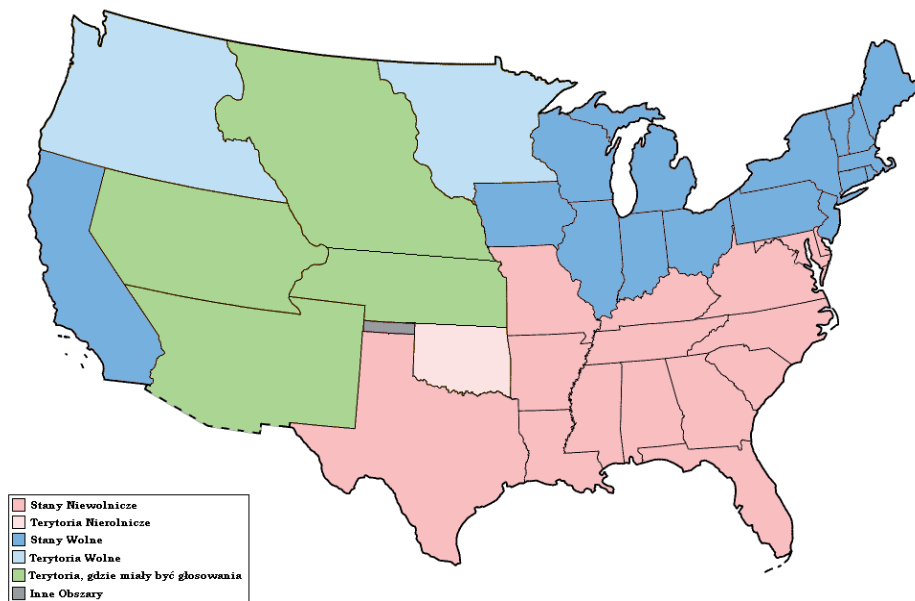
Źródło: opracowanie własne.

Mapa 4. Kompromis 1850

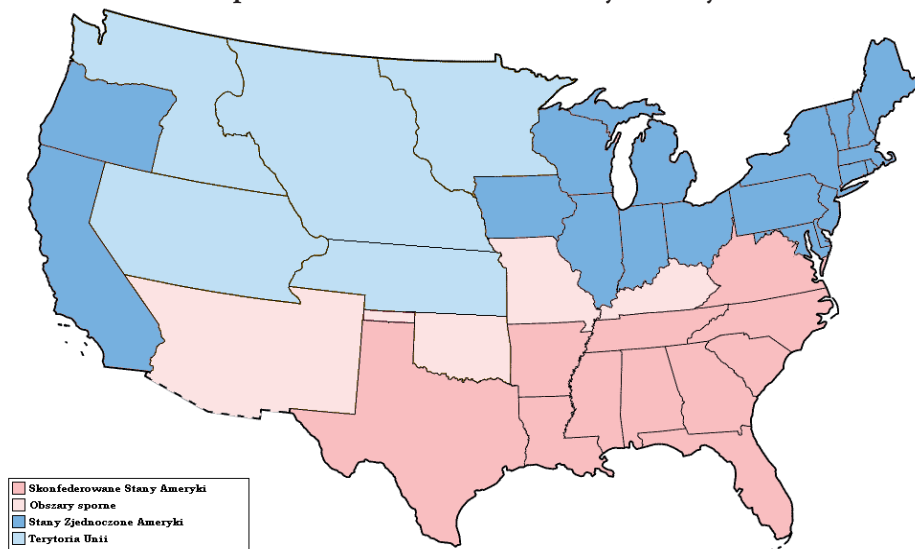
Źródło: opracowanie własne.

Mapa 5. Ustawa Kansas-Nebraska

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 6. Skonfederowane Stany Ameryki

Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ II

Kongres

*Wszelka niniejszym delegowana władza ustawodawcza przysługuje Kongresowi Skonfederowanych Stanów, który składa się z Senatu i z Izby Reprezentantów.*⁷⁰

Po decyzji o ogłoszeniu secesji siedem pierwszych stanów Konfederacji zebrało się, z inicjatywy władz Karoliny Południowej, na konwencji w Montgomery w Alabamie. Celem zjazdu delegatów stanowych było potwierdzenie istnienia narodu konfederatów oraz uchwalenie zrębów nowego państwa w postaci konstytucji. Obawiając się zwłoki w działaniu delegacji po zaledwie dniu debaty uchwalili konstytucję tymczasową przekształcając równocześnie swoją konwencję w pierwszy parlament Południa – Kongres Konfederacji.

Kongres Tymczasowy

Kongresmeni ze stanów dołączających po zwołaniu konwencji w Montgomery byli delegowani do parlamentu krajowego przez swoje legislatury, bądź specjalne konwencje. Ostatecznie w Kongresie Konfederacji zasiadali przedstawiciele 11 stanów konfederacji, oraz nielegalnych konfederackich rządów Kentucky i Missouri oraz nieposiadający prawa głosu reprezentanci z Terytorium Arizony, jak również plemion: Cherokee, Chickasaw, Choctaw, Creek oraz Semionle⁷¹.

Kongres Tymczasowy działał od chwili swojego powstania, wraz z uchwaleniem Konstytucji Rządu Tymczasowego, aż do 17 lutego 1862 roku⁷². Ustrój Kongresu Tymczasowego, jego kompetencje i zadania regulował artykuł I Konstytucji Rządu Tymczasowego.

⁷⁰ Art. I ust. 2 Konstytucji Skonfederowanych Stanów.

⁷¹ W.B. Years, *Congress w: R. N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

⁷² *Ibidem*.

Ustawa zasadnicza przyznawała pełnię władzy ustawodawczej Kongresowi, który miał działać w ówczesnym kształcie aż do uchwalenia nowej ordynacji⁷³.

Konstytucja zakładała, że każdy ze stanów Skonfederowanych Stanów Ameryki będzie reprezentowany w Kongresie przez jednego lub więcej deputowanych. Liczba deputowanych była niedookreślona ze względu na to, iż każdy ze stanów posiadał w Kongresie tylko jeden głos⁷⁴ bez względu na to ile osób reprezentowało jego interesy⁷⁵. Co do zarządzenia wyborów, przywróceniu deputowanego do pełnienia funkcji czy też określeniu wymagań stawianych przed kandydatem pozostawiono swobodę Kongresowi⁷⁶. Nie mniej sam sposób uzupełnienia wakatu jak również sposób przeprowadzenia wyborów pozostawał w kwestii władz stanowych⁷⁷.

Konstytucja Tymczasowa przyznawała deputowanym diety w ustawowo określonej wysokości, które wypłacane miały być ze Skarbu Konfederacji⁷⁸. Kongresmenom zapewniony był również immunitet w klasycznym amerykańskim kształcie tzn. w czasie sesji izby, ale i w drodze na nią i powrocie z niej. Deputowany nie mógł być aresztowany, chyba że wystąpiła jedna z okoliczności wyłączających immunitet: dopuszczenie się zdrady, popełnienie innego ciężkiego przestępstwa, zakłócanie porządku publicznego. Ponadto kongresmeni nie mogli być pozwani za swoje wypowiedzi nigdzie poza miejscem debaty – tj. miejscem posiedzenia Kongresu⁷⁹.

Proces ustawodawczy

Kongres Tymczasowy otrzymał szerokie uprawnienia tradycyjnie przysługujące parlamentowi państwowemu. Przede wszystkim stał się on ciałem ustawodawczym⁸⁰. Proces legislacyjny opisany został w ustępie 5 artykułu I i powiełał w dużej mierze rozwiązania znane z Konstytucji Stanów Zjednoczonych z odpowiednimi zmianami podyktowanymi wymogiem adaptacji do realiów parlamentu monokameralnego.

Projekt ustawy przegłosowany przez Kongres by stał się ustawą musiał zostać przedstawiony Prezydentowi Konfederacji. Otrzymując projekt ustawy mógł on zatwierdzić go składając swój podpis bądź zwrócić go wraz z zastrzeżeniami do Kongresu. Parlament mógł odrzucić veto prezydenckie większością 2/3 głosów wówczas projekt stawał się ustawą i nie wymagał podpisu prezydenta.

⁷³ Art. I ust. 1 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

⁷⁴ Było to rozwiązanie zaadaptowane z systemu głosowania przyjętego podczas Konwencji w Filadelfii.

⁷⁵ Art. I ust. 3 pkt 1 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

⁷⁶ *Ibidem*.

⁷⁷ Art. I ust. 2 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

⁷⁸ Art. I ust. 3 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

⁷⁹ Art. I ust. 4 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

⁸⁰ Art. I ust. 5 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

Konstytucja przewidywała również domniemanie zatwierdzenia projektu przez Prezydenta gdyby ten po jego otrzymaniu nie zwrócił go z zastrzeżeniami do Kongresu w terminie 10 dni (nie licząc niedziel).

Przepisy konstytucyjne pozostawiały również możliwość zastosowania tzw. *pocket veto*.

Ponad to Konstytucja regulowała sytuację do czasu wyboru Prezydenta Konfederacji. Projekty ustaw uchwalone w tym okresie obowiązywać miały w pełni bez zatwierdzenia ich przez Prezydenta.

Uprawnienia

Drugim niezmiernie istotnym uprawnieniem Kongresu wynikającym z jego funkcji kreacyjnej określonej w przepisach artykułu II był obowiązek elekcji Prezydenta i Wiceprezydenta Konfederacji. Wybór głowy państwa przez parlament było rozwiązaniem zaczerpniętym z okresu początku państwowości Stanów Zjednoczonych⁸¹.

Pozostałe uprawnienia znalazły się w enumeratywnym katalogu zawartym w ustępie 6 artykułu I. Kongres otrzymał m.in. prawo:

- wprowadzać i pobierać podatki, cła, daniny i opłaty dla uzyskania dochodu potrzebnego do spłacenia długów oraz zapewnienia wspólnej obrony i prowadzenia rządu Konfederacji;
- zaciągać pożyczki na rachunek Skonfederowanych Stanów;
- bić monetę, określać jej wartość oraz wartość walut zagranicznych, ustalać jednostki miar i wag;
- popierać rozwój nauki i użytecznych umiejętności przez zapewnienie na określony czas autorom i wynalazcom wyłącznych praw do ich dzieł czy wynalazków;
- tworzyć sądy niższe w stosunku do Sądu Najwyższego;
- wypowiadać wojnę, wystawiać listy kaperskie i wydawać przepisy dotyczące prawa do łupu na lądzie i wodach;
- tworzyć prawo, które będzie niezbędne i właściwe dla egzekwowania powyższych uprawnień i innych, delegowanych przez Konstytucję Dla Władz Tymczasowych;
- kongres ma prawo przyjmować nowe Stany;
- kongres sprawuje władzę wykonawczą do czasu zaprzysiężenia Prezydenta.

Pozycja ustrojowa Kongresu Tymczasowego była wzorowana na pozycji Kongresu Unii. Ustęp 7 artykułu I rozwijający dalej zakres kompetencji Kongresu Tymczasowego powielił schemat Stanów Zjednoczonych Ameryki za wyjątkiem przepisów dotyczących niewolników i ustaw dotyczących ich importu.

⁸¹ Jerzy Waszyngton został wybrany prezydentem przez Kongres Kontynentalny.

Dokonania Kongresu Tymczasowego

Kongres Tymczasowy pracowała niespełna rok – od marca 1861 do lutego 1862 roku. W tym czasie udało mu się wybrać prezydenta – Jeffersona Davisa oraz wiceprezydenta – Aleksandra Stephensa. Rozwiązano też kwestię narodowych sił zbrojnych przyznając fundusze na stutysięczną Armię Tymczasową⁸² złożoną z ochotników, a po kolejnych bitwach zwiększając stan liczebny wojska do 400 000 i wprowadzając służbę obowiązkową⁸³. Ostatecznie Kongresowi udało się też uchwalić podatki wojenne.

W kwestii dyplomacji Kongres popierał działania rządu opierającego się na tzw. *dyplomacji bawełnianej* oraz jego starania do uzyskania potwierdzenia statusu niepodległego państwa przez ówczesne mocarstwa europejskie.

Największym dokonaniem Kongresu Tymczasowego, jako konstytuanty, było uchwalenie Konstytucji Skonfederowanych Stanów, która pozwoliła wyjść państwu z niebezpiecznego dla niego stanu tymczasowości.

Kongres

Konstytucja Skonfederowanych Stanów Ameryki zakończyła okres prac Kongresu Tymczasowego i powierzyła zadania z zakresu władzy ustawodawczej nowemu, różniącemu się od dotychczasowego, a zarazem podobnemu do unijnego, parlamentowi. Przepisy dotyczące Kongresu znalazły się, w klasycznym dla amerykańców układzie, w pierwszym artykule konstytucji. Mimo, że Konstytucja Skonfederowanych Stanów była w dużej mierze kopią Konstytucji Unii, to w przepisach dotyczących Kongresu znalazło się kilka różnic między oboma rozwiązaniami.

Ustęp 1 artykułu I przyznawał Kongresowi pełnię władzy ustawodawczej w Konfederacji. Nowy parlament w odróżnieniu od Kongresu Tymczasowego, był już dwuizbowy, składający się z Izby Reprezentantów i Senatu. W ewolucji systemu politycznego Konfederacji dokonało się za tym, analogiczne jak w historii Stanów Zjednoczonych Ameryki, przejście od monokameralizmu do bikameralizmu.

Zgodnie z przepisami Konstytucji Konfederacji prace kongresu odbywały się w trybie sesyjnym i musiał on zebrać się przynajmniej raz do roku, mianowicie w pierwszy poniedziałek grudnia. Podczas sesji Kongresu żadna z izby nie mogła bez zgody drugiej postanowić o odroczeniu obrad na dłużej niż trzy dni ani też przenieść ich miejsca, w którym obie izby obradują.

Wszystkim kongresmenom przysługiwały diety za pełnione przez nich funkcje, które były określone ustawą i wypłacane ze Skarbu Skonfederowanych

⁸² W.B. Years, *Congress w: R. N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

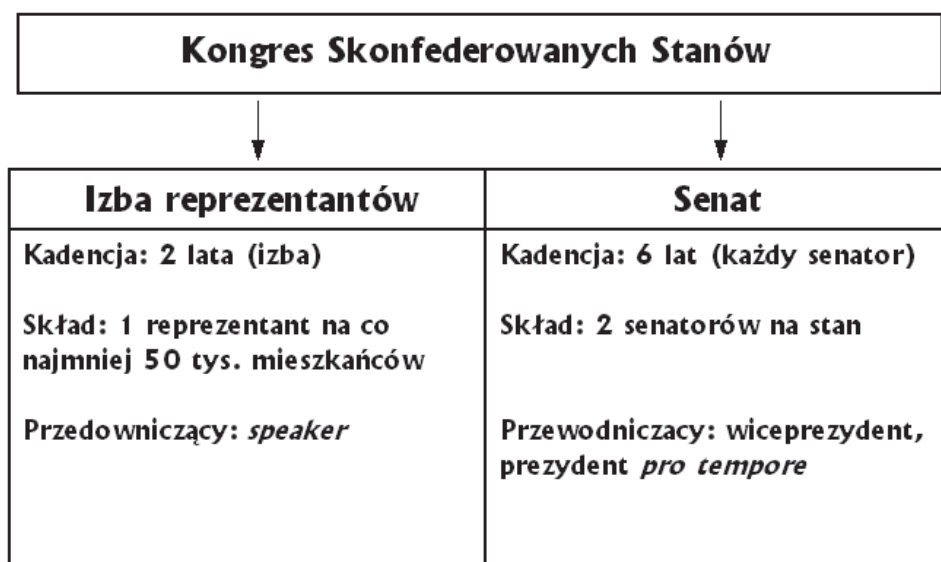
⁸³ *Ibidem*.

Stanów Ameryki. Przysługiwał też im immunitet identyczny z tym jaki posiadali delegaci do Kongresu Tymczasowego. Konstytucja Konfederacji wprowadziła zakaz, analogiczny z unijnym, łączenia mandatu kongresmena ze stanowiskiem w służbie cywilnej, które w czasie jego kadencji powstało, lub stało się lepiej opłacane. Nowością natomiast w amerykańskiej myśli konstytucyjnej był przepis umożliwiający przyznanie wyższemu urzędnikowi każdemu z departamentów miejsca w Izbie Reprezentantów z prawem do zabierania głosu na temat wszelkich spraw związanych z jego departamentem. Taki członek nie brał jednak udział w głosowaniach⁸⁴.

Kongres posiadał prawo m.in.:

- wprowadzania i pobierania podatków, ceł, danin i opłat;
- zaciągając pożyczki na rachunek Skonfederowanych Stanów;
- regulować obrót z zagranicą, między poszczególnymi stanami i plemionami Indian⁸⁵;
- Ustalać dla całego obszaru Skonfederowanych Stanów jednolite zasady nabywania obywatelstwa oraz jednolite prawo upadłościowe⁸⁶;

Schemat 1: Kongres Skonfederowanych Stanów.

Źródło: opracowanie własne.

⁸⁴ Art. I ust. 6 pkt 1 Konstytucji Skonfederowanych Stanów.

⁸⁵ Konstytucja jednak zabraniała stosowana wykładni mającej przyznawać Kongresowi możliwości czynienia ulepszeń mających ułatwiać handel poza wymienionymi.

⁸⁶ Żadna ustawa nie mogła umorzyć długu, który został uprzednio zaciągnięty przez Kongres.

- ustanawiać urzędy i drogi pocztowe;
- Wydawać wszelkie ustawy, które okażą się potrzebne i właściwe dla wykonywania uprawnień wymienionych powyżej oraz wszystkich innych, które niniejsza konstytucja przyznała naczelnym władzom Skonfederowanych Stanów albo poszczególnym ich rodzajom lub funkcjonariuszom.

Uprawnienia Kongresu Konfederacji pokrywały się idealnie z uprawnieniami Kongresu Unii, za wyjątkiem różnic oznaczonych przypisami.

Innowacją były za to ograniczenia związane z rozdysponowywaniem pieniędzy ze skarbu państwa oraz sposobu formułowania podań o przyznanie funduszy przez organy państwa w, odpowiednio, art. I ust. 9 pkt 9 oraz art. I ust. 9 pkt 10.

Izba Reprezentantów

Reprezentanci

Izba Reprezentantów w Konfederacji tak samo jak w Unii składała się z reprezentantów wybieranych co dwa lata przez ludność poszczególnych stanów. Prócz regulacji analogicznej do unijnej, mówiącej o powinności posiadania przez wyborców cech wymaganych od wyborców głosujących w wyborach do tej izby parlamentu stanowego, która posiada więcej członów, dodano wymóg posiadania obywatelstwa Skonfederowanych Stanów Ameryki. Konstytucja wprowadzała, identyczny z unijnym, dwudziestopięcioletni cenzus wieku dla kandydatów do Izby Reprezentantów. Kandydaci musieli również zamieszkiwać, w czasie wyborów, w stanie z którego ubiegali się o mandat.

Zmianą, zrozumiałą ze względu na gospodarkę niewolniczą obecną na Południu, była nowa redakcja treści ustępu dotyczącego obliczania ilości mandatów przypadających na dany stan. W odróżnieniu od rozwiązania unijnego zastosowano wzór:

$$\text{wolni} - \text{nieopodatkowani Indianie} + \frac{3}{4} \text{ niewolników} = \text{liczba mandatów}$$

Zastąpiono zapis *pozostałych osób*⁸⁷ na niewolników co w praktyce nic nie zmieniło, ale nie pozostawiało już wątpliwości co do natury tychże osób uwalniając Konstytucję z eufemizmów. Pierwszy spis ludności miał odbyć się w ciągu trzech lat od pierwszego zebrania Kongresu, a następnie uaktualniano co lat dziesięć. Zważywszy na zwiększoną liczbę ludności względem stanu z końca XVIII wieku wprowadzono limit 50 000 ludzi⁸⁸, na których miało przypadać nie więcej niż jeden reprezentant, przy zachowaniu przynaj-

⁸⁷ Art. I Konstytucji USA.

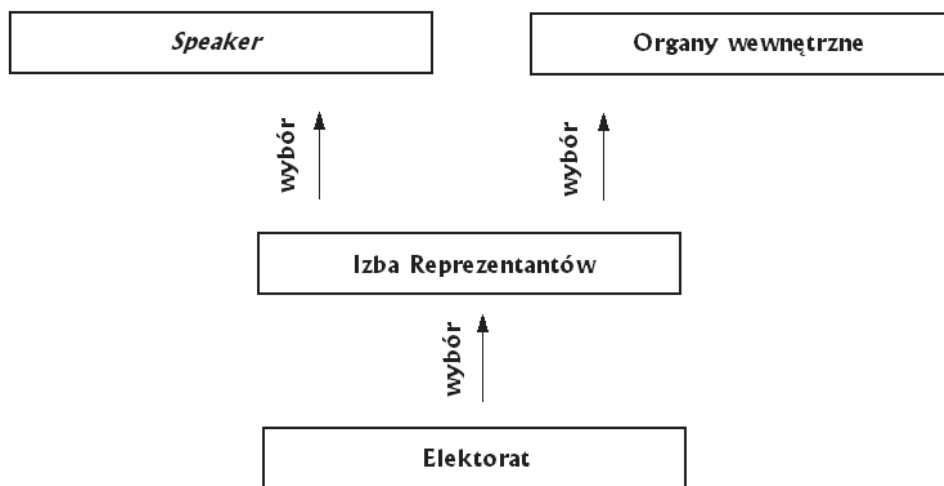
⁸⁸ Art. I ust. 2 pkt 3 Konstytucji Skonfederowanych Stanów.

mniej jednego przedstawiciela dla każdego stanu. Zwiększenie liczby z 30 000 do 50 000 wpłynęło znacząco na liczbę reprezentantów i było z pewnością innowacją podyktowaną zmianami demograficznymi. Większa liczba z pewnością przełożyła by się na opóźnienie chwili, w której liczba reprezentantów w Kongresie ustabilizowała się, jak to miało miejsce ostatecznie w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Czas, miejsce i sposób przeprowadzenia wyborów do Izby Reprezentantów określić miały ciała ustawodawcze poszczególnych stanów – podporządkowując się jednak przepisom konstytucyjnym. Kongresowi pozostawało jednak prawo do zmiany przepisów stanowych.

Podobnie jak Konstytucja Unii, tak i Konstytucja Konfederacji przewidywała liczbę mandatów dla każdego ze stanów założycielskich, którymi mieli obsadzać Izbę Reprezentantów do czasu pierwszego spisu. Stan Południowa Karolina – uprawniony był do wyboru sześciu przedstawicieli, stan Georgia – dziesięciu, stan Alabama – dziewięciu, stan Floryda – dwóch, Stan Mississippi – siedmiu, stan Louisiana – sześciu, stan Teksas – sześciu.⁸⁹

Schemat 2: Izba Reprezentantów

Źródło: opracowanie własne.

Wakaty były uzupełniane identycznie jak w Unii, czyli w wyborach zarządzanych przez władzę wykonawczą zainteresowanego stanu.⁹⁰

⁸⁹ *Ibidem.*

⁹⁰ Art. I ust. 2 pkt 4 Konstytucji Skonfederowanych Stanów.

Kompetencje Izby Reprezentantów

Kompetencje Izby Reprezentantów podzielić można na dwa obszary. Pierwszy zawierający wykaz działań jakie Izba mogła podejmować samodzielnie, do których należały: wybór przewodniczącego, swoich organów i aktów regulujących procedowanie. Drugi zawierający wykaz działań jakie Izba podejmowała przy współpracy z Senatem, do których należały działania w ramach procesu legislacyjnego oraz *impeachmentu*.

Izba Reprezentantów badała ważność wyborów, wyniki głosowania oraz kwalifikacje swoich członków.

Organizacja wewnętrzna

Jedynym organem konstytucyjnym, jaki Izba Reprezentantów zobowiązana była posiadać, był *speaker*. W tradycji anglosaskiej *speaker* pełni funkcję analogiczną do marszałka jednej z izb parlamentu w polskiej tradycji konstytucyjnej.

Speaker Izby Reprezentantów Kongresu Konfederacji wybierany był przez nią spośród kandydatów, którymi mogli być jedynie reprezentanci – członkowie izby.

Do zadań *speaker* należało kierowanie posiedzeniem Izby Reprezentantów, szacowaniem głosów oraz dopilnowanie dyscypliny i porządku obrad.

Konstytucja upoważniała Izbę Reprezentantów do uchwalenia swojego regulaminu oraz prowadzenia dziennika obrad. Izba była również ciałem właściwym do przeprowadzenia postępowań mających na celu pociągnięcie do odpowiedzialności swoich członków.

Senat

Senatorowie

Drugą izbą Kongresu ustanowioną w Konstytucji był Senat. Tak jak w Unii był on izbą składającą się z przedstawicieli stanów – po dwóch – wybieranych przez stanowe ciała ustawodawcze na sześcioletnie kadencje. Dodatkowa regulacja niemająca swojego odpowiednika w tekście konstytucji Unii stanowiła, że wybory mają być przeprowadzone na sesji zwyczajnej poprzedzającej bezpośrednio termin objęcia służby przez nowego senatora⁹¹. Przepis ten racjonalizował sposób przeprowadzania wyborów przez zapewnienie ciągłości reprezentacji każdego ze stanów bez okresu wakowania mandatu.

Gdyby jednak na skutek zrzeczenia się mandatu lub innej przyczyny do wakatu doszło, a ciało ustawodawcze zainteresowanego stanu nie obradowało, władza wykonawcza tego stanu mogła, na okres do zebrania się legisla-

⁹¹ Art. I ust. 3 pkt 1 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

tywy stanowej, wyznaczyć tymczasowo senatora. Senator taki sprawować miał swój urząd do czasu wypełnienia wakatu przez ciało ustawodawcze danego stanu.

Czas, miejsce i sposób przeprowadzenia wyborów do Senatu określić miały ciała ustawodawcze poszczególnych stanów – podporządkowując się jednak przepisom konstytucyjnym. Kongresowi pozostawało jednak prawo do zmiany przepisów stanowych, z wyjątkiem określających czas i miejsce wyborów.

Każdy senator miał być wybierany na sześcioletnią kadencję, jednak jedna trzecia składu miała być odnawiana co 2 lata. W związku z tym pierwsi wybrani senatorowie zostali podzieleni na trzy koszyczki w drodze losowania, na mających odbyć 2, 4, i 6-letnią kadencję⁹².

Kandydat na senatora musiał mieć ukończone 30 lat i posiadać obywatelstwo Skonfederowanych Stanów Ameryki i przynajmniej od lat 10 zamieszkiwać stan, z którego zamierzał kandydować⁹³.

Tak jak w Unii każdemu senatorowi przysługiwał jeden głos⁹⁴.

Kompetencje Senatu

Kompetencje Senatu podobnie jak kompetencje Izby Reprezentantów podzielić można na dwie kategorie. Pierwszą zawierającą wykaz działań jakie izba mogła podejmować samodzielnie, do których należały: wybór przewodniczącego, swoich organów i aktów regulujących procedowanie. Drugą zawierającą wykaz działań jakie izba podejmowała przy współpracy z Izbą Reprezentantów, do których należały działania w ramach procesu legislacyjnego oraz impeachmentu.

Podobnie jak Izba Reprezentantów, Senat badał ważność wyborów, wyniki głosowania oraz kwalifikacje swoich członków.

Organizacja wewnętrzna

Organami konstytucyjnymi Senatu byli jego prezydent (przewodniczący) w osobie Wiceprezydenta Skonfederowanych Stanów⁹⁵ oraz w razie niemożności sprawowania przez niego swoich obowiązków prezydent *pro tempore* wybierany przez Senat. Senat wybierał również inne swoje organy⁹⁶.

Konstytucja upoważniała Senat do uchwalenia swojego regulaminu oraz prowadzenia dziennika obrad. Senat był również ciałem właściwym do przeprowadzenia postępowań mających na celu pociągnięcie do odpowiedzialności swoich członków.

⁹² Art. I ust. 3 pkt 2 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

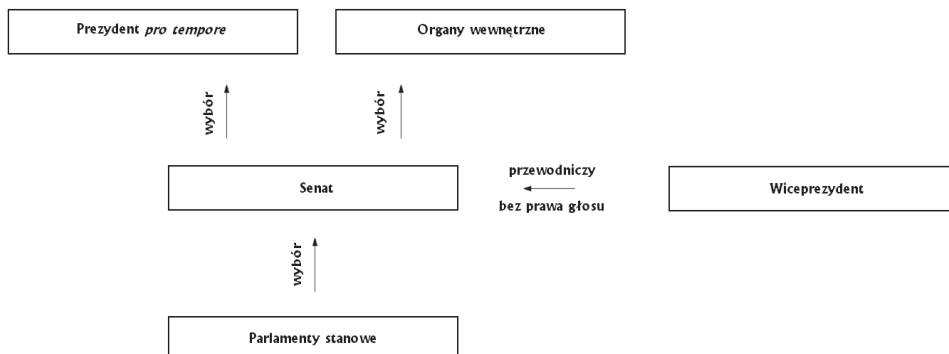
⁹³ Art. I ust. 3 pkt 3 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

⁹⁴ *Ibidem*, *in fine*.

⁹⁵ Art. I ust. 3 pkt 4 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

⁹⁶ Art. I ust. 3 pkt 5 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

Schemat 3: Senat.

Źródło – opracowanie własne

Proces ustawodawczy

Proces ustawodawczy w Skonfederowanych Stanach Ameryki był zaadaptowanym, ze zmianami, rozwiązaniem unijnym. Inicjatywa ustawodawcza przysługiwała wyłącznie reprezentantom i senatorom, przy czym w zakresie wszelkich projektów ustaw, dotyczących pobierania dochodów państwowych, inicjatywa przysługuje Izbie Reprezentantów. Senat może jednak do tych projektów, podobnie jak do wszystkich innych, proponować i wnosić poprawki⁹⁷.

Tak jak w Unii Izba Reprezentantów i Senat musiały uchwalić jednobrzmiące projekty ustaw by móc przedstawić efekt swoich działań Prezydentowi. Konstytucja *expressis verbis* podkreślała, że projekt uchwalony przez Kongres – nim stanie się ustawą – musi zostać przedłożony Prezydentowi Skonfederowanych Stanów Ameryki celem podpisania go. Dopiero dokument z podpisem stawał się ustawą.

W razie złożenia weta do projektu wracał on do tej z izby, z której inicjatywy został uchwalony. Wszystkie zastrzeżenia Prezydenta musiały być odnotowane w dzienniku danej izby w pełnym brzemieniu. Dla odrzucenia weta prezydenta potrzebna była większość 2/3 w każdej z izb.

Konstytucja Konfederacji dodatkowo wyposażała prezydenta w możliwość wetowania nie tylko całych projektów ustaw, ale również poszczególnych przepisów z projektu⁹⁸. W wypadku zastosowania tego rodzaju weta Prezydent był

⁹⁷ Art. I ust. 7 pkt 1 konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

⁹⁸ W języku angielskim brzmi: *line-item veto/partial veto*.

zobowiązany odesłać projekt z powrotem do odpowiedniej izby wraz z zaznaczonymi fragmentami projektu, co do których zgłaszał swoje zastrzeżenia.⁹⁹

Przepisy konstytucyjne przewidywały poza klasycznym wetem również możliwość stosowania *pocket veto*.

Projekt ustawy stawał się również ustawą, jeżeli w ciągu 10 dni, za wyjątkiem niedziel, od złożenia go Prezydentowi do podpisu nie został zwrócony Kongresowi. Zastrzeżono jednak, że uniemożliwienie zwrotu po przez odroczenie obrad skutkowało nieuznaniem projektu za ustawę.

Konstytucja Konfederacji, nie zmieniając terminów, pozostawiła – prócz *expressis verbis* wymienionych możliwości wetowania projektu ustawy przez Prezydenta – również możliwość zastosowania tzw. weta kieszonkowego

Impeachment

Kongres Skonfederowanych Stanów był ciałem konstytucyjnie upoważnionym do przeprowadzenia procedury *impeachmentu*.

Izba Reprezentantów posiadała wyłączne prawo do stawiania przed Senatem w stan oskarżenia wyższych funkcjonariuszy państwowych. Wyłączeni zostali jednak spod tego rygoru sędziowie i inni federalni urzędnicy rezydujący i działający w obrębie tylko jednego stanu. Prawo do oskarżania¹⁰⁰ ich zostało przeniezione na parlamenty stanowe¹⁰¹. Regulacja ta wyraźnie wzmacniała pozycję stanową względem federalnej władzy ustawodawczej

Senat posiadał wyłączną kompetencje do sądenia postawionych przed nim w stan oskarżenia funkcjonariuszy, włącznie z prezydentem¹⁰².

Konstytucja przewidywała, że wyrok jaki mógł zapaść po przeprowadzeniu procedury *impeachmentu* nie mógł być surowszy niż wydalenie z urzędu oraz utrata zdolności do przyjęcia i pełnienia w służbie Konfederacji funkcji honorowej lub odpłatnej. Skazanie takie nie zamykało również możliwości przeprowadzenia postępowania sądowego wg przepisów prawa powszechnego.

Pierwszy Kongres

Na swoją inauguracyjną sesję Pierwszy Kongres zebrał się 18 lutego 1862 roku¹⁰³. Pierwszym zadaniem jakie przed nim stanęło była kwestia armii i wyasygnowania środków na nowe formacje. Dyskusja w Kongresie podzie-

⁹⁹ Art. I ust. 7 pkt 2 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki *in fine*.

¹⁰⁰ Decyzja o oskarżeniu mogła zapaść większością dwóch trzecich obu izb.

¹⁰¹ Art. I ust. 2 pkt 5 Konstytucji Skonfederowanych Stanów *in fine*.

¹⁰² Art. I ust. 3 pkt 6 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹⁰³ W.B. Yearns, *Congress w: R.N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

liła kongresmenów ale ostatecznie – 16 kwietnia – udało, mimo sprzeciwów stanów wybrzeża atlantyckiego, ogłosić pobór wszystkich zdolnych do służby mężczyzn między osiemnastym a trzydziestym piątym rokiem życia¹⁰⁴. Jeszcze na jesieni pobór został poszerzony o mężczyzn do czterdziestego piątego roku życia. 17 lutego 1864 ostatni pobór powoływał do służby mężczyzn między siedemnastym a pięćdziesiątym rokiem życia, równocześnie ograniczając drastycznie możliwość zwolnień.

Problemem Pierwszego Kongresu był brak stabilnego źródła finansowania struktur państwowych. Sekretarz Skarbu mimo to zdołał od parlamentu uzyskać środki na większość projektów jakie zgłaszał przed kongresmenami. Pod koniec swojej pierwszej kadencji Kongresowi udało się uchwalić ustawy wymuszające na obywatelach wykup bonów państwowych, które wcześniej z powodu inflacji nie były dla konfederatów atrakcyjne. Dzięki temu udało się zabezpieczyć finansowo młode państwo.

W styczniu 1863 roku uchwalona została również ustawa ustanawiająca podatki od: własności, dochodu, licencji i biznesu oraz dziesięcinę od nierogacizny rzeźnej i innych produktów rolnych¹⁰⁵.

Mając zabezpieczoną sytuację finansową Kongres zajął się, nie mniej istotną, sprawą zaopatrzenia armii. 26 marca 1863¹⁰⁶ roku została uchwalona Ustawa o rekwirowaniu¹⁰⁷. Na jej mocy możliwe było rekwirowanie pól rolnych i zaopatrzenia dla armii za odszkodowaniem oraz ustanowienia systemu arbitrażu, dzięki któremu właściciele mogli negocjować wysokość odszkodowania. Równocześnie uchwalono prawo do niszczenia własności prywatnej jeżeli byłaby ona zagrożona przejęciem przez wroga.

Prezydentowi pozostawiono kwestię manufaktur, choć po interwencji Departamentu Wojny Kongres częściowo podjął działania w tym zakresie. Natomiast dysputa parlamentarna nie doprowadziła do uchwalenia rozwiązań mających na celu wprowadzenie systemu kontroli cen dla wyhamowania inflacji.

Pod koniec swojej kadencji w 1864 roku Kongres stanął przed nowym wyzwaniem. Skonfederowane Stany zostały podzielone na strefę okupowaną i wolną, przez co część młodego państwa zostało wyłączone spod jurysdykcji praw stanowionych przez Kongres Konfederacji.

Drugi Kongres

Druga, a zarazem ostatnia kadencja, rozpoczęła się 2 maja 1864 roku. Z powodu okupacji stanów Luizjana, Missouri, Tennessee i Kentucky wybory

¹⁰⁴ *Ibidem.*

¹⁰⁵ *Ibidem.*

¹⁰⁶ *Ibidem.*

¹⁰⁷ W oryginale: *The Impressment Act.*

roku 1863 w tych stanach nie miały charakteru wyborów większościowych tylko proporcjonalnych¹⁰⁸. Niepowodzenia wojenne i opanowanie wielu obszarów Konfederacji przez wojska Unii doprowadziły do zmiany układu sił w Kongresie. Spośród nowych kongresmenów aż 2/3 było byłymi Unionistami, a 3/5 było Wigami. Mimo to nowi kongresmeni byli lojalnymi obywatelami Konfederacji¹⁰⁹.

Drugi Kongres zmienił swój sposób działania. Istotny stał się podział na stany okupowane i wolne, który wyraźnie wpływał na sposób głosowania poszczególnych kongresmenów. Ponadto Pierwszy Kongres zdołał uchwalić ustawy w wystarczającym zakresie regulujące państwo będące w stanie wojny i podczas drugiej kadencji można było skupić się na ich poprawianiu. Co więcej debaty w parlamencie skupiały się głównie na stanie kraju i tego czy przetrwa, co uniemożliwiała konstruktywną pracę nad nowymi ustawami.

Ostatnia sesja Kongresu rozpoczęta 9 listopada 1864 roku, nie przyniosła nowych ustaw ani reform. Rozpoczęła się natomiast dyskusja na temat zmiany na stanowisku głównodowodzącego armii. Kongresmeni zastanawiali się nad odebraniem prezydentowi Davisowi jego uprawnień i powierzenia kierowania armią generałowi Robertowi E. Lee. W rezultacie tych dysput prezydent postanowił wyprzeżyć ruch parlamentu i sam mianował Roberta E. Lee głównodowodzącym¹¹⁰.

Ostatecznie, tuż przed swoim upadkiem, Kongres nie poparł reformy finansów. Udało się natomiast uchwalić, zgodnie z wcześniejszymi żądaniami prezydenta, zniesienie większości zwolnień ze służby obowiązkowej oraz ustawę o wypłacaniu ceny rynkowej za zarekwirowane na rzecz armii dobra. Porażką skończyła się natomiast inicjatywa prezydenta by Kongres uchwalił zawieszenie *Habeas corpus act*¹¹¹.

Ustawy te były jednymi z ostatnich uchwalonych przez parlament Konfederacji przed jej upadkiem.

Podsumowanie

Kongres Skonfederowanych Stanów Ameryki przeszedł podobną ewolucję jak parlament Unii. Pierwsze zgromadzenie pozostawało jednoizbową konstytuanta, którą ostatecznie zastąpił dwuizbowy Kongres będący prawie identyczną kopią parlamentu Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Drobne zmiany podstawy prawnej na jakiej funkcjonował Kongres Konfederacji z pewnością wpływały pozytywnie na jego funkcjonowanie i były efektem dziesięcioleci doświadczeń związanych z funkcjonowaniem dwuizbo-

¹⁰⁸ W.B. Yearns, op.cit.

¹⁰⁹ *Ibidem*.

¹¹⁰ *Ibidem*.

¹¹¹ *Ibidem*.

wego parlamentu pod rządami Konstytucji Unii. Na szczególną uwagę zasługują zmiany ordynacji wyborczej. Po pierwsze zmniejszenie liczby reprezentantów przez zwiększenie liczby ludności, na którą ma przypadać co najmniej jeden reprezentant, do 50 000 wpłynęło na pewno na trwałość takiej regulacji. Kongres Konfederacji mógłby korzystać znacznie dłużej z proporcjonalnego wzrostu liczby reprezentantów do liczby ludności stanów niż Kongres Unii. Duże znaczenia miała też regulacja uściślająca termin wyborów senatorów przez ciała ustawodawcze stanów. Dzięki wyznaczeniu terminu poprzedzającego powstanie wakatu w Senacie Konstytucja Konfederacji zapewniała ciągłość prac tej izby w pełnym składzie bez okresów przejściowych.

Przechodząc do podsumowania faktycznych dokonań Kongresu Konfederacji trzeba podkreślić, że udało mu się w początkowej fazie wojny zbudować podwaliny sprawnie działającego państwa, które w krótkim czasie znalazło fundusze na szybko rozbudowywaną armię i utrzymanie nowopowstałego rządu.

Sz szczególnie sprawnie działał Pierwszy Kongres. Udało mu się uchwalić szereg ustaw regulujących życie gospodarcze młodego państwa. Przede wszystkim rozwiązana została kwestia pozyskiwania dochodów dla Skarbu Konfederacji. Uchwalone zostały stałe podatki oraz doraźna możliwość konfiskaty, za odszkodowaniem, mienia na potrzeby wojenne. Dzięki współpracy z władzą wykonawczą udało się też pobudzić zaniedbany dotychczas na Południu przemysł ciężki.

Z drugiej strony Kongres Konfederacji nie poradził sobie do końca z istotnym problemem wysokiej inflacji spowodowanej konfiskatami i zakrojonymi na szeroką skalę działaniami wojennymi, jak również wprowadzoną przez Unię blokadą kontynentalną¹¹². Nie przeprowadzono też reformy finansów publicznych postulowanej przez prezydenta podczas prac Drugiego Kongresu. Druga kadencja upłynęła pod znakiem niepotrzebnych dysput i paraliżu prac parlamentarnych. Dopiero pod koniec swojego istnienia udało się Kongresowi doprowadzić do uchwalenia niezbędnych ustaw reformujących armię i funkcjonowanie państwa. Zostały one wydane jednak wtedy, gdy sytuacja na froncie przesądziła już o przegranej Skonfederowanych Stanów Ameryki.

W literaturze anglojęzycznej spotyka się również pogląd, że brak wielu inicjatyw ustawodawczych w Kongresie spowodowany był obawą przed nadmierną juredyzacją w okresie działań wojennych. Podkreśla się przy tym że chaos legislacyjny wywołany nagłą lawiną nowych ustaw, mógłby doprowadzić do blokady w funkcjonowaniu państwa. Kongres starał się za wszelką cenę uniknąć takiego stanu rzeczy choćby przez inkorporację dorobku prawnego Stanów Zjednoczonych Ameryki, o ile tylko nie był sprzeczny z Konstytucją Konfederacji.¹¹³

Oceniając te wszystkie dokonania i porażki Kongresu Konfederacji trzeba pamiętać o realiach w jakich przyszło kongresmenom pracować. Sukcesy

¹¹² Był to tzw. Plan Anakonda.

¹¹³ W.B. Years, *Congress w: R.N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998 *in fine*.

Pierwszego Kongresu przypadają na okres stabilizacji sytuacji na froncie, kiedy to wojska Unii nie rozpoczęły jeszcze okupacji kolejnych stanów Południa. Załamanie się prac parlamentarnych zbiegło się natomiast z załamaniem sytuacji na froncie. Można więc powiedzieć, że Kongres Skonfederowanych Stanów Ameryki wypełnił w znacznym stopniu zadania przed nim postawione, czyli: utworzenie stałej armii i zdobycie na jej utrzymanie pieniędzy i potrzebnych dóbr, ustabilizowanie dochodów Skarbu Konfederacji oraz zapewnienie sprawnego funkcjonowania sektora prywatnego w młodym państwie.

Prezydent i wiceprezydent

*Władzę wykonawczą sprawuje Prezydent Skonfederowanych Stanów Ameryki.*¹¹⁴

Prezydent pod rządami Konstytucji Tymczasowej

Nawiązując do tradycyjnej struktury Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki, Konstytucja Rządu Tymczasowego zawarła przepisy odnoszące się do Prezydenta Skonfederowanych Stanów Ameryki w artykule drugim.

Zgodnie z założeniami systemu prezydenckiego, który został powołany na skutek przyjęcia Konstytucji Rządu Tymczasowego cała władza wykonawcza została przekazana na rzecz prezydenta¹¹⁵. Tymczasowa ustawa zasadnicza nie przewidywała, podobnie jak konstytucja Unii, konkretnego kształtu dla gabinetu a jego powołanie lub nie wynikać miało z tradycji amerykańskiego konstytucjonalizmu. Prezydent, tak jak w Unii, miał być wybierany wraz ze swoim ewentualnym zastępcą, wiceprezydentem¹¹⁶.

Ze względu na tymczasowość rozwiązań konstytucji kadencja Prezydenta została ustalona na zaledwie rok lub do momentu zastąpienia Konstytucji Rządu Tymczasowego rozwiązaniami stałymi, a co za tym idzie wyborem nowych władz¹¹⁷.

Konstytucja przewidywała pośrednie wybory prezydenckie. Elekcja odbyć się miała w Kongresie przez głosowanie na kartach. Każdemu z reprezentowanych w Kongresie stanów Konfederacji przyznany został jeden głos, a dla wyłonienia zwycięzcy wymagana była większość bezwzględna¹¹⁸.

Konstytucja przewidywała również kilka cenzusów dla kandydatów na prezydenta. Po pierwsze wymagane było obywatelstwo jednego ze stanów

¹¹⁴ Art. II ust. 1 zdanie 1 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹¹⁵ Art. II ust. 1. pkt 1 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

¹¹⁶ Art. II ust. 1. pkt 1 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

¹¹⁷ Art. II ust. 1. pkt 1 Konstytucji Rządu Tymczasowego *in fine*.

¹¹⁸ Art. II ust. 1. pkt 2 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

Konfederacji¹¹⁹. Kandydat musiał mieć również ukończone 35 lat i od co najmniej lat 14 zamieszkiwać jeden ze stanów Konfederacji¹²⁰.

Tradycyjnie dla systemu amerykańskiego wraz z niespodziewanym zwolnieniem urzędu prezydenta zastępował go wiceprezydent. Konstytucja Rządu Tymczasowego przewidywała przejście władzy przez wiceprezydenta na wypadek: śmierci prezydenta, zrzeczenia się lub niezdolności do sprawowania urzędu¹²¹.

Prócz wskazanych wyżej możliwości urząd prezydenta lub wiceprezydenta mógł zostać zwolniony w drodze procedury *impeachmentu*. Z racji jednoizbowości Kongresu procedura ta, znana z rozwiązań Unii, została nieznacznie zmodyfikowana. Urzędnik stawiany był w stan oskarżenia przez Kongres i również przezeń był osądzany¹²². W ten sposób funkcja oskarżyciela i sędziego, rozdzielona w klasycznym rozwiązaniu, została połączona w jednoizbowym Kongresie.

Na wypadek śmierci tak prezydenta jak i wiceprezydenta kongres miał, drogą ustawy, przygotować rozwiązania i wyznaczyć kolejnych zastępców w sprawowaniu władzy wykonawczej w Konfederacji¹²³.

Konstytucja Rządu Tymczasowego przyznawała Prezydentowi Skonfederowanych Stanów Ameryki szereg uprawnień wzorowanych na uprawnieniach prezydenta Unii. Prezydent Konfederacji pozostawał głównodowodzącym armii i floty Skonfederowanych Stanów Ameryki, ale również oddziałów policji stanowych w razie powołania ich do służby czynnej na poziomie Konfederacji¹²⁴.

Prezydentowi przysługiwało również tradycyjne uprawnienia głowy państwa jak: prawo łaski czy mianowanie przedstawicieli dyplomatycznych¹²⁵ – za zgodą Kongresu, czy możliwość wygłaszania orędzia o stanie państwa¹²⁶.

Co to uprawnień z zakresu obsadzania stanowisk, to prócz możliwości delegowania przedstawicieli dyplomatycznych prezydent mógł obsadzać wszystkie stanowiska, które zostały poróżnione w czasie między sesjami Kongresu. Również wzorując się na rozwiązaniach Unii na mocy Konstytucji Rządu Tymczasowego prezydent otrzymał prawo mianowania sędziów.

Patrząc na pozycję ustrojową prezydenta w Konstytucji Rządu Tymczasowego trzeba podkreślić, że wzorowana była ona w całości na pozycji prezydenta Unii. Modyfikacje wprowadzone do ustawy zasadniczej podyktowane były po pierwsze jej tymczasowością, a po drugie zmianą parlamentu z dwu- na jednoizbowy.

¹¹⁹ Art. II ust. 1. pkt 3 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

¹²⁰ Art. II ust. 1. pkt 3 Konstytucji Rządu Tymczasowego *in fine*.

¹²¹ Art. II ust. 1. pkt 4 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

¹²² Art. II ust. 3. pkt 2 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

¹²³ Art. II ust. 1. pkt 4 Konstytucji Rządu Tymczasowego *in fine*.

¹²⁴ Art. II ust. 2. pkt 1 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

¹²⁵ Art. II ust. 2. pkt 2 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

¹²⁶ Art. II ust. 3. pkt 1 Konstytucji Rządu Tymczasowego.

Konstytucja Rządu Tymczasowego obowiązywała na tyle krótko, że trudno stwierdzić, czy rozwiązania w niej zawarte sprawdziły by się w dłuższej perspektywie czasowej. Z całą pewnością można natomiast stwierdzić, że sprawdziły się w okresie tymczasowości i formowania się młodego państwa.

Prezydent w Konstytucji Konfederacji

Prezydent Skonfederowanych Stanów Ameryki, podobnie jak Kongres, posiadał bardzo podobną pozycję do swojego odpowiednika w Unii. Jednak głowa państwa konfederatów posiadała kilka specyficznych uprawnień, których brakowało prezydentowi stanów Północy.

Elekcja

Konstytucja Skonfederowanych Stanów Ameryki w ustępie pierwszym artykułu drugiego stanowiła, że władza wykonawcza powierzona została Prezydentowi Skonfederowanych Stanów Ameryki. Miał on sprawować swoją funkcję wraz z wiceprezydentem przez sześcioletnią kadencję. Prezydent Konfederacji nie posiadał prawa do reelekcji.

Kandydat na prezydenta musiał być obywatelem Skonfederowanych Stanów Ameryki od urodzenia, jednak z racji krótkiego okresu państwowości poczyniono zastrzeżenie. Kandydatem mógł być również, ten kto posiadał obywatelstwo Skonfederowanych Stanów Ameryki w chwili uchwalenia Konstytucji Konfederacji albo osoba urodzona w Stanach Zjednoczonych Ameryki przed 20 grudnia 1860 roku¹²⁷. Dodatkowo kandydat musiał mieć 35 lat i od co najmniej lat 14 zamieszkiwać terytorium¹²⁸ Skonfederowanych Stanów Ameryki jaki obejmowały one w czasie wyborów¹²⁹.

Co do sposobu wyboru, przejęty został klasyczny system wyborów pośrednich znanych z Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki. Każdy ze stanów wybierał liczbę elektorów odpowiadającą jego liczbie reprezentantów i senatorów w Kongresie. Co do samych elektorów poczyniono również zastrzeżenie, że nie mogą być oni członkami Senatu czy Izby Reprezentantów, czy urzędnikami państwowymi.

Elektorzy dokonywali wyboru przez głosowanie na kartkach. W każdym stanie osobno zliczane były głosy oddane na Prezydenta i Wiceprezydenta, przy czym Konstytucja zastrzegła, że nie powinni oni pochodzić obaj ze stanu, w którym dokonywana była elekcja przez elektorów¹³⁰. Listy z wynikami głosów oddanych na poszczególnych kandydatów na prezydenta i wice-

¹²⁷ Art. II ust. 1 pkt 7 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹²⁸ Konstytucja stanowi dosłownie „w granicach Skonfederowanych Stanów Ameryki”.

¹²⁹ Art. II ust. 1 pkt 7 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹³⁰ Art. II ust. 1 pkt 3 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki *in principio*.

prezydenta posyłane były do Prezydenta Senatu, który w obliczu połączonych izb dokonywał otwarcia list i zliczenia głosów. Jeżeli w tak opisanej pierwszej turze żaden z kandydatów nie otrzymał większości ogólnej liczby głosów elektorskich, uprawnienia elektorskie przechodziły na Izbę Reprezentantów¹³¹.

Druga tura wyborów polegała na wyborze przez Izbę Reprezentantów z pośród trzech kandydatów, którzy otrzymali największą ilość głosów elektorskich na Prezydenta Konfederacji. Głosowanie takie odbywać się miało za pomocą kartek i każdy stan reprezentowany w Izbie Reprezentantów posiadał jeden głos, a *quorum* wyznaczone zostało na 2/3 stanów, z które były reprezentowane przez choć jednego reprezentanta¹³². Dla skutecznej elekcji potrzebne były głosy większości stanów¹³³.

W razie braku elekcji do 4 marca urząd prezydenta miał objąć wiceprezydent przy procedurze analogicznej do tej jaka obowiązywać miała na wypadek śmierci Prezydenta Konfederacji¹³⁴. Co do terminu wyborów, to ich dzień był zależny od woli Kongresu musiał być jednak wyznaczony dla obszaru całych Skonfederowanych Stanów Ameryki¹³⁵.

Warunkiem objęcia urzędu prezydenta było złożenie ślubowania następującej treści:

„Przysięgam (lub ślubuję) uroczyscie urząd Prezydenta Skonfederowanych Stanów wiernie sprawować oraz konstytucji Skonfederowanych Stanów dochować, strzec i bronić ze wszystkich swych sił”.¹³⁶

W razie wakatu na urzędzie Prezydenta spowodowanego jego śmiercią, zdjęciem z urzędu, zrzeczeniem się urzędu lub niezdolnością w jego sprawowaniu jego funkcje przejmować miał wiceprezydent. Tak jak w rozwiązaniach z Konstytucji Rządu Tymczasowego Kongres w drodze ustawy miał możliwość określenia sposobu postępowania na wypadek śmierci, złożenia z urzędu, zrzeczenia się lub niezdolności do sprawowania urzędu tak przez prezydenta i wiceprezydenta¹³⁷.

Pozycja ustrojowa

Uprawnienia prezydenta Konfederacji były niemal tożsame z uprawnieniami Prezydenta Unii. Pozostawał on głównodowodzącym armii i floty Skonfederowanych Stanów Ameryki oraz w razie przekazania oddziałów policji

¹³¹ Art. II ust. 1 pkt 3 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki *in medio*.

¹³² Art. II ust. 1 pkt 3 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki *in fine*.

¹³³ Art. II ust. 1 pkt 3 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki *in fine*.

¹³⁴ Art. II ust. 1 pkt 3 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki *in fine*.

¹³⁵ Art. II ust. 1 pkt 6 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹³⁶ Art. II ust. 1 pkt 10 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹³⁷ Art. II ust. 1 pkt 8 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

stanowej do służby dla Konfederacji również jej. Posiadał prawo łaski i kierowania orędzi o stanie państwa¹³⁸.

Prezydent za zgodą 2/3 Senatu posiadał również prawo zawierania traktatów międzynarodowych, mógł przyjmować przedstawicieli obcych państw oraz za zgodą Senatu mianować ambasadorów. W artykule 2 ustępie 2 punkcie 4 Prezydent otrzymał generalne uprawnienie do obsadzania wszystkich opróżnionych między sesjami Senatu stanowisk. Powierzając ich pełnienie do czasu zwołania kolejnej sesji. Prawo to zostało jednak ograniczone przez brak możliwości powołania na urząd osoby, która raz została odrzucona przez Senat¹³⁹. W ten sposób ograniczono możliwość prezydenta do wykorzystywania przerwy między sesjami na obsadzanie stanowisk sobie przychylnymi osobami. Prócz wymienionych uprawnień prezydentowi przysługiwała możliwość mianowania sędziów.

Zgodnie z amerykańską zasadą *checks and balances* Prezydent Konfederacji posiadał uprawnienia ingerujące w obszar działań władzy ustawodawczej.

Głowa Skonfederowanych Stanów Ameryki posiadała szerokie uprawnienia do wetowania projektów ustaw. Otrzymując projekt ustawy prezydent Konfederacji mógł go zatwierdzić przez złożenie podpisu, bądź zwrócić go wraz ze swoimi zastrzeżeniami. Zwrot projektu następował do izby, z której on pierwotnie pochodził. Dla przełamania takiego weta prezydenckiego potrzebna była większość 2/3 głosów w każdej z izb Kongresu.¹⁴⁰

Prócz weta opisanego powyżej i znanego z rozwiązań Konstytucji Unii prezydent Konfederacji posiadał również tzw. *line item veto*. Polegało ono na możliwości odrzucenia tylko pojedynczych przepisów projektu ustawy i odesłaniu ich do ponownego rozpatrzenia w Kongresie. Tam procedura postępowania wobec *line item veto* była taka sama jak przy zwykłym wecie.¹⁴¹

Ostatnim, nie określonym wprost, ale wynikającym z przepisów Konstytucji wetem jakie mógł wobec projektu ustawy zastosować prezydent Konfederacji było tzw. *pocket veto*. Artykuł I ustęp 7 punkt 2 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki stanowi, że prezydent ma 10 dni, nie wliczając w to niedziel, na podjęcie decyzji o podpisaniu lub odesłaniu projektu ustawy celem ponownego rozpatrzenia. W razie niepodjęcia decyzji w ciągu 10 dni projekt ustawy staje się ustawą, za wyjątkiem przypadku, gdy Kongres uniemożliwia zwrot przez przesunięcie obrad. W ten sposób prezydent Konfederacji mógł wetować ustawy przez wykorzystanie przysługujących mu zwłoki w przypadku gdy do końca sesji Kongresu pozostawało mniej niż 10 dni.

Prezydent Skonfederowanych Stanów Ameryki posiadał uprawnienia charakterystyczne dla głowy państwa o prezydenckim systemie politycznym. Pozycja ustrojowa prezydenta Konfederacji bazowała na pozycji ustrojowej

¹³⁸ Art. II ust. 2 pkt 2 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹³⁹ Art. II ust. 2 pkt 4 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹⁴⁰ Art. I ust. 7 pkt 2 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki *in principio*

¹⁴¹ Art. I ust. 7 pkt 2 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki *in fine*

prezydenta Unii, jednak z kilkoma zmianami o charakterze racjonalizatorskim związanym z latami doświadczeń w sprawowaniu się amerykańskiego systemu politycznego.

Prezydent za sprawowanie swojego urzędu otrzymywał miał uposażenie, którego wysokość nie mogła być zmieniana w trakcie sprawowania urzędu. Dodatkowo prezydent był zobowiązany do nie pobierania jakichkolwiek innych świadczeń od Konfederacji lub poszczególnych jej stanów w czasie trwania jego kadencji¹⁴².

Impeachment

Konstytucja Konfederacji w odróżnieniu od tymczasowej ustawy zasadniczej wprowadzała procedurę *impeachmentu* w kształcie idealnie powielonym z Konstytucji Unii. Wyżsi urzędnicy w tym Prezydent oskarżani byli przez Izbę Reprezentantów i sądeni przez Senat. W ten sposób powrócono do stanu rozdzielenia funkcji oskarżyciela i sędziego w procedurze składania z urzędów najwyższych państwowych urzędników.

Wiceprezydent w konstytucji Konfederacji

Przepisy regulujące urząd prezydenta Konfederacji odnaleźć można w I i II artykule Konstytucji Konfederacji.

Wiceprezydent powołany został jak zastępca prezydenta, na wypadek zwolnienia urzędu głowy państwa. Kadencja wiceprezydenta została wyznaczona na 6 lat ale w odróżnieniu do prezydenta możliwa była reelekcja na stanowisko wiceprezydenta. Co do wymagań dla kandydata na stanowisko wiceprezydenta to musiał on spełniać te same wymagania co kandydat na prezydenta¹⁴³. Oznacza to, że musiał mieć ukończone 35 lat być obywatelem urodzonym w Konfederacji, bądź obywatelem Skonfederowanych Stanów Ameryki w chwili uchwalenia konstytucji, bądź urodzonym w Stanach Zjednoczonych przed 20 grudnia 1860 roku. Choć brak wprost takiego zastrzeżenia z zestawienia art. II ust. 1 pkt 5¹⁴⁴ i Art. I ust. 1 pkt 1 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki¹⁴⁵ wynika, że w hipotetycznych kolejnych wyborach były prezydent Konfederacji nie miał by prawa kandydować na stanowisko wiceprezydenta jako osoba niespełniająca wymogów dla kandydata na prezydenta Konfederacji.

¹⁴² Art. II ust. 1 pkt 9 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹⁴³ Art. II ust. 1 pkt 5 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki

¹⁴⁴ „Na urząd wiceprezydenta nie może być jednak wybrana osoba, która w myśl konstytucji nie może być wybrana na urząd prezydenta Skonfederowanych Stanów.”

¹⁴⁵ „Władzę wykonawczą sprawuje prezydent Skonfederowanych Stanów Ameryki. Wraz z Wiceprezydentem pełnią swoje urzędy przez okres sześciu lat. Przy czym Prezydent nie ma prawa do reelekcji. Prezydent i Wiceprezydent będą wybierani w następujący sposób.”

Procedura wyboru wiceprezydenta Skonfederowanych Stanów Ameryki była analogiczna do wyboru prezydenta. Pierwsza faza wyborów oznaczała próbę wyboru wiceprezydenta przez kolegium elektorów¹⁴⁶. W przypadku nieuzyskania przez żadnego kandydata wymaganej większości ogółu głosów elektorских możliwość elekcji wiceprezydenta otrzymywał Senat. Do drugiej fazy wyborów przechodziło tylko dwóch kandydatów o kolejnej najwyższej liczbie głosów uzyskanej w wyborach w kolegium elektorskim¹⁴⁷. Dla skutecznego wyboru wiceprezydenta potrzebna była większość głosów ogółu senatorów przy *quorum* będącym 2/3 składu izby.

O ile funkcja wiceprezydenta w ramach władzy wykonawczej sprowadzała się przede wszystkim do bycia w gotowości do zastąpienia prezydenta w razie zwolnienia jego urzędu, to miał on istotniejszą rolę w ramach władzy ustawodawczej.

Wiceprezydent Konfederacji, z racji sprawowania swojego urzędu, pozostawał jednocześnie prezydentem Senatu Skonfederowanych Stanów Ameryki. Będąc przewodniczącym tej izby Kongresu przewodniczyć miał jej obradom jednak bez możliwości udziału w głosowaniu, chyba że zachodziła by równość głosów¹⁴⁸.

W razie niemożności sprawowania prezydentury w Senacie wiceprezydenta mógł zastąpić wyłoniony z grona senatorów przewodniczący zwany prezydentem *ad interim*.

Urząd wiceprezydenta Skonfederowanych Stanów Ameryki był analogicznym do urzędu wiceprezydenta w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Sprawdzone rozwiązania zostały w całości przejęte przez Konstytucję Konfederacji za wyjątkiem zmian podyktowanych odmiennymi regulacjami dotyczącymi długości kadencji i wymagań stawianych przed kandydatem.

Podsumowanie

Władza wykonawcza w Skonfederowanych Stanach Ameryki była skoncentrowana w osobie prezydenta co odpowiadało wizji prezydenckiego systemu politycznego ukształtowanego na mocy Konstytucji Rządu Tymczasowego, a następnie utwierdzonego w przepisach Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

Pozycja ustrojowa prezydenta i w szczególności wiceprezydenta silnie korespondowała z pozycją ustrojową ich odpowiedników w Unii. Zmiany racjonalizatorskie twórców Konstytucji Konfederacji na tyle jednak wpłynęły na sposób funkcjonowania głowy państwa konfederatów, że można mówić o nowym wariantcie amerykańskiego prezydenckiego systemu politycznego.

¹⁴⁶ Art. II ust. 1 pkt 4 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹⁴⁷ Art. II ust. 1 pkt 4 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

¹⁴⁸ Art. I ust. 3 pkt 4 Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki.

Z racji funkcjonowania w szczególnych warunkach i istnienia Konfederacji przez zaledwie 5 lat wojny ocena funkcjonowania egzekutywy jest silnie powiązana z osobami prezydenta Jeffersona Davisa i wiceprezydenta Aleksandra H. Stephensa. To oni nadali fizyczny kształt uregulowaniom zawartym w treści Konstytucji Konfederacji i prowadzili państwo przez cały okres wojny.

Warto również pamiętać, że prócz istotnych zmian konstytucyjnych, jak ograniczenie ilości kadencji prezydenta, które z czasem również pojawiło się w Stanach Zjednoczonych Ameryki, konfederaci dokonali również znamiennych zmian w kształcie gabinetu. Jako przełom traktowane jest powołanie Departamentu Sprawiedliwości¹⁴⁹ i przez to silniejsze umocowanie pozycji prokuratora generalnego.

Dokonując całościowej oceny działania egzekutywy wydaje się zasadnym powiedzieć, że spełniła ona swoje zadanie, w szczególności przez sprawne zorganizowanie systemu zarządzania młodym państwem, które pomogło podjąć mu walkę z okrzepłą już przez dziesiątki lat Unią. Z drugiej strony powiedzieć trzeba, że działania egzekutywy były silnie powiązane z sukcesami i porażkami na frontach i to tam rozstrzygnął się los Konfederacji.

¹⁴⁹ R.F. Bense, *Cabinet w: R.N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

ROZDZIAŁ IV

Gabinet

Kolejną cechą, do której się odniosę jest to, że nowa konstytucja wprowadza gabinet ministrów i dyrektorów departamentów mogących zasiadać w Senacie i Izbie Reprezentantów – mających prawo uczestniczenia w debatach i dyskusjach nad różnymi problemami administracji. Wolalbym, gdyby te postanowienie poszło dalej i wymagało od Prezydenta wybierania swoich konstytucyjnych doradców z Senatu i Izby Reprezentantów. Byłoby to dostosowanie się całkowite do praktyki Brytyjskiego Parlamentu, co w mojej opinii, jest jednym z najważniejszych postanowień Brytyjskiej konstytucji.¹⁵⁰

Kształt gabinetu

Mimo powierzenia przez Konstytucję Skonfederowanych Stanów Ameryki sprawowania władzy wykonawczej prezydentowi to oczywisty był fakt, że jedna osoba nie jest w stanie podołać złożonym problemom z tym związanym. Identycznie jak w Unii prezydent Konfederacji do pomocy powołał gabinet, którego skład personalny zmieniał się wraz ze kolejnymi latami wojny.

Z racji, że przedmiotem badań jest władza ustawodawcza i wykonawcza w obrębie prezydenckiego systemu politycznego gabinet zostanie zanalizowany w stopniu pozwalającym poznać jego strukturę, jednak bez prześledzenia wszystkich kolejnych zmian jego składu.

Gabinet Konfederacji składał się z¹⁵¹:

- Prezydenta Jeffersona Davisa
- Wiceprezydenta Aleksandra H. Stephensa
- Sekretarzy sześciu departamentów
 - o Stanu
 - o Wojny
 - o Sprawiedliwości

¹⁵⁰ Fragment *Corner Stone Speech* Alexandra Stephensa (tłumaczenie własne). Całość opublikowana jako załącznik do: *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

¹⁵¹ R.F. Benseł, *Cabinet* w: R.N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

- o Skarbu
- o Marynarki
- o Poczty

Skład gabinetu jest przełomowym dla amerykańskiego systemu politycznego ze względu na pojawienie się w nim departamentu Sprawiedliwości. Po raz pierwszy w historii państwowości amerykańskiej prokurator generalny otrzymał stanowisko na poziomie departamentu¹⁵². Z drugiej strony w składzie gabinetu Konfederacji zabrakło Departamentu Zasobów Wewnętrznych. Zadania wypełniane przez ten departament zostały przetransferowane do Departamentu Sprawiedliwości, w skład którego weszły Biuro Prasy i Biuro Patentów¹⁵³.

Pierwszy Gabinet Skonfederowanych Stanów Ameryki	
Stanowisko	Imię i nazwisko
Prezydent	Jefferson Davis
Wiceprezydent	Alexander H. Stephens
Sekretarz Stanu	Robert Toombs
Sekretarz Wojny	Leroy Pope Walker
Prokurator Generalny	Judah P. Benjamin
Sekretarz Skarbu	Christopher G. Memminger
Generalny Naczelnik Poczty	John H. Reagan
Sekretarz Marynarki	Stephen R. Mallory

Źródło: opracowanie własne.

Prócz wzmocnienia pozycji prokuratora generalnego przez przyznanie mu własnego departamentu jego pozycja została dodatkowo wzmocniona przez decyzję o niepowołaniu Sadu Najwyższego mimo, że był on przewidziany w Konstytucji Konfederacji¹⁵⁴.

Funkcjonowanie innych departamentów ściśle korespondowało ze swoimi odpowiednikami w Unii. Choć sytuacja u progu Wojny Secesyjnej wyglądała dramatycznie dla niektórych sekretarzy w departamentach. Departament Marynarki, prowadzony od początku do końca przez Stephena R. Malloriego, rozpoczął swoją działalność bez posiadania większych okrętów wojennych oraz musiał borykać się ze skutkami Planu Anakonda¹⁵⁵.

Innym departamentem z dużymi problemami był Departament Skarbu prowadzony przez Christophera G. Memmingera do 1864 roku, a następ-

¹⁵² *Ibidem.*

¹⁵³ *Ibidem.*

¹⁵⁴ *Ibidem.*

¹⁵⁵ *Ibidem.*

nie przez Georga Trenholma do 1865 roku¹⁵⁶. Musiał on borykać się bowiem z brakiem rozwiniętego systemu bankowego, brakiem złotego kruszcu oraz ograniczonymi możliwościami pozyskiwania nowych funduszy przez plantacyjną gospodarkę Południa.

Brak w dostawach i rozwoju gospodarczym był również dużym problemem Departamentu Wojny, na którego czele stało aż 6 różnych sekretarzy.

Najmniej dotkniętymi przez działania wojenne okazały się Departament Stanu i Dep. Poczty. Do wielkich sukcesów gabinetu Davisa należy przypisać przejście obsługi pocztowej na całym terytorium Konfederacji. Sprawny system pocztowy pod zarządem Skonfederowanych Stanów Ameryki pozwolił im zachować łączność między oddalonymi oddziałami ale również administrować skutecznie młodym państwem¹⁵⁷.

Pod rządami Prezydenta Davisa gabinet zbierał się stosunkowo często, a dyskusje w nim trwały godzinami¹⁵⁸. Poszczególne departamenty posiadały dużą autonomię działań, gdyż prezydent angażował się przede wszystkim w sprawy Departamentu Wojny pozostawiając inne sprawy swojemu gabinetowi¹⁵⁹.

Przez cały okres trwania Konfederacji gabinet okazał się być miejscem, w którym następowało zmniejszenie napięcia politycznego. Departamenty posiadały pewną autonomię zarówno od władzy ustawodawczej jak i uosobionej w prezydencie wykonawczej, mogły więc zająć się sprawowaniem czystej administracji¹⁶⁰. Ich działania były jednak w dużej mierze określone przez wysiłek wojenny Konfederacji oraz wyniki poszczególnych kampanii.

Departament Stanu

Departament Stanu Skonfederowanych Stanów Ameryki – jako odpowiednik ministerstwa spraw zagranicznych – otrzymał za zadanie przede wszystkim nawiązanie stosunków dyplomatycznych z mocarstwami europejskimi. Celem Departamentu Stanu miało być uzyskanie ostatecznego uznania Konfederacji jako niepodległego państwa, za czym miała pójść interwencja międzynarodowa mająca na celu skłonić Unię do podjęcia negocjacji pokojowych z Południem.

W ciągu swojego istnienia Departament Stanu był kierowany przez czterech sekretarzy.

W okresie urzędowania Roberta Toombsa Departament Stanu zainicjował opisywaną wyżej akcję poselstw do Europy. Poza tym działania pierwszego

¹⁵⁶ *Ibidem.*

¹⁵⁷ *Ibidem.*

¹⁵⁸ *Ibidem.*

¹⁵⁹ *Ibidem.*

¹⁶⁰ *Ibidem.*

sekretarz stanu były bardzo ograniczone do administrowania swoim departamentem¹⁶¹.

Robert M.T. Hunter po objęciu urzędu skupił wysiłki swojego departamentu przeciwdziałaniu blokadzie kontynentalnej prowadzonej przez marynarkę Unii. W czasie jego urzędowania doszło do Incydentu *Trent*¹⁶², po którym Wielka Brytania wysłała notę protestacyjną do Unii oraz doszło do zbliżenia między tą pierwszą a Konfederacją. Ostatecznie jednak Wielka Brytania nie przystąpiła do wojny po stronie Konfederacji ani nie wysłała floty dla powstrzymania blokady kontynentalnej.

Sekretarze Stanu Konfederacji	
Imię i nazwisko	Objęcie urzędu
Robert Toombs	21.02.1861
Robert M. T. Hunter	24.07.1861
Williams M. Browne	<i>ad interim</i> 07.05.1862
Judah P. Benjamin	18.05.1862

Źródło: opracowanie własne (daty za: Rembert W. Patrick, *Jefferson Davis and His Cabinet*, Baton Rouge 1944).

Po rekonstrukcji gabinetu, związanej z wejściem w życie Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki, Departament Stanu objął, po tymczasowym sprawowaniu obowiązków przez Williamsa M. Browne, Judah P. Benjamin. Ostatni sekretarz stanu podjął starania mające na celu doprowadzenie do uznania nielegalności blokady kontynentalnej prowadzonej przez Unię. Swoją strategię oparł na próbie podważenia skuteczności blokady, która to była elementem konstytutywnym jej istnienia. W okresie od Listopada 1862 do Stycznia 1863 wysłana została flotylla statków mających przedostać się przez blokadę kontynentalną.

Akcja została zaniechana po uznaniu przez brytyjskiego ministra spraw zagranicznych Erla Russela blokady za skuteczną.

Sekretarz Benjamin podejmował też ciągłe starania by mocarstwa Europejskie uznały Konfederację jako niepodległe państwo. Liczył, że uznanie państwowości Południa doprowadzi do powstania na Północy frontu politycznego wzywającego do zakończenia wojny i podjęcia negocjacji.

¹⁶¹ Norman A. Graebner, *State Department*, w: R.N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

¹⁶² 8 listopada 1861 brytyjski statek pocztowy *Trent* został zatrzymany przez amerykański okręt *San Jacinto* w okolicach Bahamów. Na statku płynęli konfederaccy posłowie do Londynu i Paryża. Choć sam statek nie został zatrzymany, obaj dyplomaci zostali aresztowani, dostarczeni do Bostonu, a następnie internowani. Ze strony brytyjskiej akcja amerykańska została przyjęta jako akt agresji, co doprowadziło do przygotowania ultimatum wobec Unii, które jednak dzięki zabiegom dyplomatycznym nie zostało wystosowane..

Ostatnim działaniem podjętym przez Sekretarza Stanu była akcja dyplomatyczna mająca na celu potwierdzenie, że istnienie niewolnictwa na Południu nie będzie przeszkodą w prowadzeniu polityki zagranicznej z mocarstwami Europejskimi. Kwestia ta jednak nie została rozwiązana przed końcem wojny secesyjnej.

Departament Wojny

Departament Wojny był największym z departamentów gabinetu Jeffersona Davisa i zwarzywszy na funkcjonowanie Konfederacji w warunkach wojennych jednym z najważniejszych. Departamentowi temu powierzone zostały sprawy wojskowości oraz Indian. Był to również jedyny departament, w którego funkcjonowanie zaangażował się w pełni prezydent.

Departamentem Wojny w czasie krótkiego istnienia Konfederacji kierowało aż sześciu sekretarzy – najwięcej spośród wszystkich departamentów.

Zadaniem postawionym przed Departamentem Wojny było przede wszystkim zorganizowanie armii zdolnej podjąć trudom nadchodzącej wojny. Zgodnie z aktami Kongresu departament został upoważniony do zorganizowania stutysięcznej armii konfederackiej złożonej z ochotników powołanych na 12 miesięcy. Wkrótce jednak Walker wymógł na kongresie zgodę na zorganizowanie armii czterystutysięcznej – również ochotniczej.

Jesienią 1861 roku Walkera zastąpił Judah P. Benjamin. Był on przyjacielem prezydenta Davisa i nie podejmował działań, które były by sprzeczne z życzeniami tego ostatniego. Głównymi dokonaniem okresu jego urzędowania było pobudzenie manufaktur południowych dla wsparcia przemysłu wojennego oraz wyciszenie zatargów między generałami Konfederacji. Niepowodzeniem zakończyły się natomiast próby wymuszenia na Kongresie zgody na ogłoszenie poboru do armii.

Kolejnym Sekretarzem Wojny został popularny – w odróżnieniu od Benjamin – w kręgach wojskowych George Wythe Randolph. Największym osiągnięciem tego sekretarza było wprowadzenie poboru do służby wojskowej który zapewnił stały dopływ rekruta. Podejmował on również działania mające na celu wzmocnienie frontu zachodniego będącego słabym punktem obrony Konfederacji. Brak spójnej wizji prowadzenia działań wojennych z wizją Prezydenta doprowadził do rezygnacji Randolpha z urzędu.

Po krótkim okresie sprawowania tymczasowo funkcji sekretarza przez Sitha, na urządzie został obsadzony James A. Seddon. Na okres jego rządów w Departamencie Wojny przypadła większa część konfliktu między Północą a Południem. Przez cały okres wojny Seddon musiał podejmować działania mające na celu zapewnienie dostaw uzbrojenia dla armii oraz problemami z niedostatkiem sił ludzkich mających zasilać szeregi wojska konfederackiego. Udało mu się z sukcesem doprowadzić do ogłoszenia przez Kongres drugiego i trzeciego zaciągu do armii oraz regulacji dotyczących zwolnionych ze służby, którzy przechodzić mieli do pracy w biurach oraz fabrykach.

Sekretarze Wojny Konfederacji	
Imię i nazwisko	Objęcie urzędu
Leroy Pope Walker	21.02.1861
Judah P. Benjamin	21.11.1861
George Wythe Randolph	18.03.1862
Gustavus Woodson Smith	<i>ad interim</i> 17.11.1862
James A. Seddon	21.11.1862
John C. Breckenride	06.02.1865

Źródło: opracowanie własne (daty za: Rembert W. Patrick, *Jefferson Davis and His Cabinet*, Baton Rouge 1944).

Ostatnim Sekretarzem Wojny został John C. Breckenride, który sprawował swój urząd w sytuacji faktycznego upadku Konfederacji.

Przez cały okres funkcjonowania Departament Wojny ściśle współpracował z rodzącym się w raz z Konfederacją ciężkim przemysłem wojennym oraz sektorem wydobywczym.

Prócz tworzenia oddziałów poborowych z białej ludności Południa powstały też oddziały złożone z czarnych niewolników, ale i wolnych murzynów, którzy wstępowali do wojska by bronić swojej ojczyzny – Konfederacji¹⁶³.

Departament Sprawiedliwości

Departamentem nieistniejącym w rządzie Unii a powołanym przez Konfederację był Departament Sprawiedliwości z Prokuratorem Generalnym na czele.

Prokuratorzy Generalni Konfederacji	
Imię i nazwisko	Objęcie urzędu
Judah P. Benjamin	05.03.1861
Thomas Bragg	21.11.1861
Thomas H. Watts	18.03.1862
Wade Keyes	<i>ad interim</i> 01.10.1863
George Davis	02.02.1864

Źródło: opracowanie własne (daty za: Rembert W. Patrick, op.cit., Baton Rouge 1944).

W ciągu istnienia Konfederacji posiadała ona pięciu Prokuratorów Generalnych, którzy z racji niepowołania Sądu Najwyższego stali się ostatnią instancją odwoławczą w sprawach interpretacji przepisów konstytucyjnych.

¹⁶³ Więcej informacji na temat udziału murzynów w wysiłku wojennym Skonfederowanych Stanów Ameryki w: Ch.K. Barrow *et al.*, *Black Confederates*, Gretna 2001.

Skonfederowane Stany Ameryki odziedziczyły system sędowniczy¹⁶⁴ po Unii. Musiał on jednak funkcjonować w specyficznych warunkach wojennych co przyczynił się do szerszego stosowania wyroków na zasadach słuszności¹⁶⁵.

Departament Skarbu

Departament Skarbu był wraz z Departamentem Wojny najważniejszym w gabinecie Prezydenta Daviesa. Zorganizowanie sprawnego systemu poboru podatków oraz systemu finansowania armii było zadaniem kluczowym dla przetrwania Konfederacji. Prawie przez cały okres wojny urząd sekretarza sprawowany był przez Memmigera, który został zastąpiony dopiero latem 1864 roku.

Sekretarze Skarbu Konfederacji	
Imię i nazwisko	Objęcie urzędu
Christopher G. Memminger	21.02.1861
George Trendholm	18.07.1864

Źródło: opracowanie własne (daty za: Rembert W. Patrick, op.cit., Baton Rouge 1944).

Departament składał się z mniejszych jednostek organizacyjnych, z których jedną z najważniejszych było Biuro Banknotów będące odpowiedzialne za wydawanie papierowego pieniądza – Dolara Skonfederowanych Stanów Ameryki. Ze względu na braki w zasobach ludzkich sekretarz Memminger postanowił zatrudnić na potrzeby drukarni kobiety co było nowością na konserwatywnym Południu.

Dodruk papierowego pieniądza nie był jednak jedynym sposobem na zapewnienie finansowania Konfederacji. Departament Skarbu poszukiwał finansowania poprzez zaciąganie zobowiązań w szczególności przez bony bawełniane jak również przez cła. W celu poboru tych ostatnich wykorzystywano posterunki celników przy granicy z Meksykiem oraz w miastach portowych, których pracownicy pozostali na stanowiskach po ogłoszeniu secesji.

Skonfederowane Stany odziedziczyły również po Unii mennice znajdujące się w Nowym Orleanie, Dahlonga i Charlotte. Brak zasobów metali szlachetnych ograniczał jednak możliwości bicia monety. W efekcie ograniczono się tylko do próbnych emisji.¹⁶⁶

¹⁶⁴ Więcej o sędownictwie Konfederatów: Paul D. Escott, *Judiciary*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

¹⁶⁵ Norman A. Graebner, *State Department*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

¹⁶⁶ Więcej o działalności Departamentu Skarbu w: Douglas B. Ball, *Treasury Department*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

Departament Marynarki

Departament Marynarki został powołany jeszcze pod rządami Konstytucji Tymczasowej. Postawiono przed nim zadania zbudowania okrętów i zaopatrzenia ich w załogi tak by mogły skutecznie bronić wybrzeża Konfederacji, które obejmowało większość przedwojennego wschodnie wybrzeża Unii.

Sekretarze Marynarki Konfederacji	
Imię i nazwisko	Objęcie urzędu
Stephen R. Mallory	4.03.1861

Źródło: opracowanie własne (daty za: Rembert W. Patrick, op.cit., Baton Rouge 1944).

Podobnie jak w przypadku armii lądowej problemem przed jakim stanął Departament Marynarki był brak wystarczających zasobów ludzkich. O ile część oficerów przedwojennej marynarki Unii przystąpił do Konfederacji, o tyle był problem ze znalezieniem wystarczającej liczby zwykłych marynarzy. Braki te starano się uzupełnić poprzez służbę ochotniczą, oraz oddelegowywanie żołnierzy do służby na okrętach.

Sekretarz Mallory musiał również zatroszczyć się o wyposażenie powstającej dopiero marynarki w nowe okręty, które starano się pozyskać w Europie oraz przez produkcję krajową.

Departament Poczty

Ostatnim departamentem gabinetu Prezydenta Davis był Departament Poczty. Został on powołany dla zapewnienia komunikacji na wielkich obszarach frontowych. Przez cały okres istnienia Konfederacji kierowany był przez John H. Reagana.

Generalni Naczelnicy Poczty	
Imię i nazwisko	Objęcie urzędu
John H. Reagan	6.05.1861

Źródło: opracowanie własne (daty za: Rembert W. Patrick, op.cit., Baton Rouge 1944).

Departament zgodnie z Konstytucją miał pokrywać swoje własne wydatki z bieżących dochodów z obsługi pocztowej.

Poczta Konfederacka działała sprawnie do końca wojny zapewniając kontakt między frontem a wnętrzem kraju.

Zakończenie

Powstanie Skonfederowanych Stanów Ameryki było efektem długiego procesu ścierania się dwóch skrajnie odmiennych koncepcji państwowości amerykańskiej. Proces ten miał swój początek wraz z powstawaniem zrębów państwowości najpierw Konfederacji, a następnie Unii stanów amerykańskich.

Walka dwóch obozów w ramach jednego systemu politycznego doprowadziła do powstania organizmu hybrydowego, którego silna regionalizacja prowadziła do wybuchu kolejnych konfliktów. Stany Zjednoczone Ameryki z XIX wieku kształtowane były przez szereg porozumień – kompromisów – zawartych między sekcją południową a północną. Te z jednej strony pokazywały dużą możliwość systemu amerykańskiego do wprowadzania elastycznych rozwiązań i tłumienia konfliktów, z drugiej zaś ich ciągła eskalacja zatargów przez cały XIX wiek doprowadziła do coraz silniejszych separatyzmów.

Mimo że w oficjalnej retoryce kwestia sporną była szczególna instytucja – niewolnictwo – to problem, który leży u podstaw eskalującego konfliktu był głębszy. Można wskazać dwa zasadnicze obszary stanowiące pola walki między sekcją północną a południową.

Po pierwsze pole rozwiązań ustrojowych z zasadą suwerenności stanów i domniemania kompetencji na ich rzecz, o które to walka rozegrała się w pierwszych latach rządów nowej konstytucji. Problem statusu stanów w ramach Unii został rozwiązany dopiero wraz z zakończeniem Wojny Secesyjnej i ostateczną porażką polityków i prawników nurtu jeffersoniańskiego.

Po drugie pole walki o ustrój społeczny, gdzie arystokratyczne i niewolnicze zarazem Południe walczyło z kapitalistyczną i proletariacką Północą. Ustrój społeczny jak wskazuje w swojej książce *Boża plantacja* Tomasz Żyro konstituował w dużej mierze świadomość południową. Prowadził on też do zamykania się społeczeństwa sekcji południowej na idee płynące z Północy. Z drugiej strony szybka industrializacja i przejście na system pracy najemnej spowodował zamknięcie się na wartości południowe mieszkańców Północy.

Secesja pozwoliła sekcji Południowej na realizację w praktyce idei suwerenności stanów, konfederacji oraz usankcjonowania w prawie szczególnej

instytucji – niewolnictwa. Program polityczny głoszony przez liderów Południa jak Stephens czy Calhoun znalazł swój wyraz w dwóch podstawowych dla Skonfederowanych Stanów Ameryki aktach prawnych; Konstytucji Rządu Tymczasowego oraz Konstytucji Skonfederowanych Stanów, która zastąpiła tymczasową ustawę zasadniczą.

Konstytucja Konfederacji usankcjonowała powstanie prezydenckiego systemu politycznego wzorowanego na doświadczeniach wspólnej państwowości stanów Południa w ramach Unii. Znalazło się w niej jednak wiele rozwiązań, które miały na celu zracjonalizowanie systemu politycznego i usunięcie z niego wad zauważonych w okresie rządów Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki.

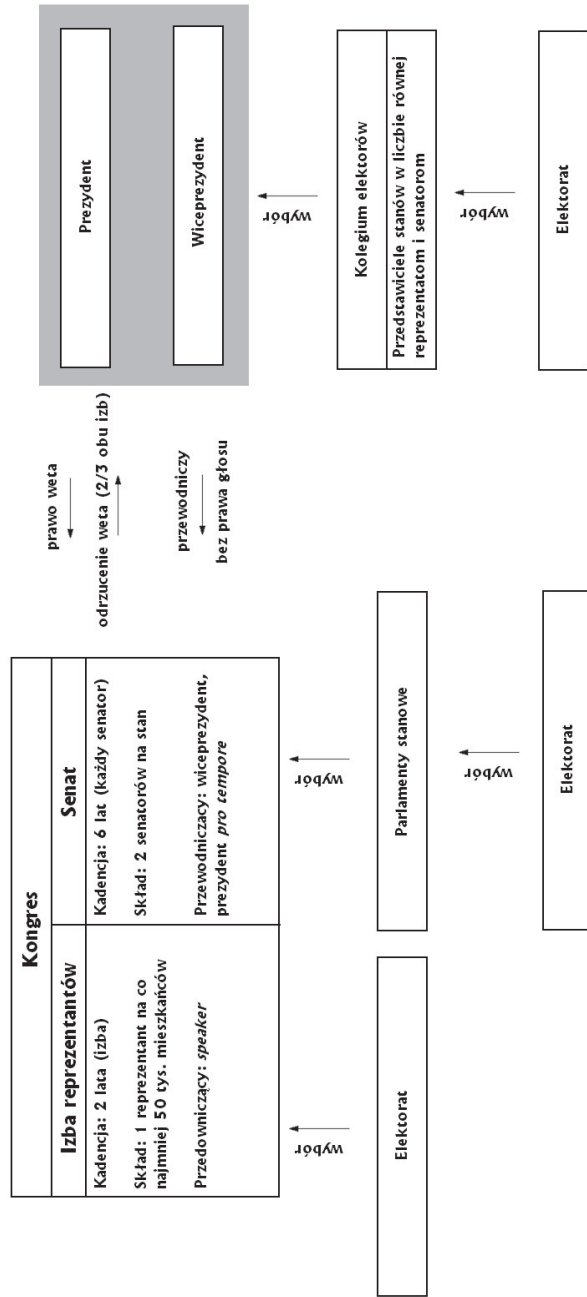
Powstałe na mocy ustawy zasadniczej Konfederacji Kongres i Prezydent uosabiający, wraz z jego gabinetem, władze wykonawczą miały przed sobą trudne zadanie budowy nowej państwowości w czasie zmagania wojennych.

Oceniając działania legislacyjny, trzeba podkreślić, że w krótkim czasie zdołała ona nie tylko wydać konstytucję, która pozwoliła przez 5 lat funkcjonować państwu mimo coraz gorszej sytuacji na froncie, to również zorganizowała stałą armię i wspomogła rozwój słabego na południu przemysłu.

Z drugiej strony działania egzekutywy mimo wprowadzenia kilku nowych na gruncie amerykańskim rozwiązań instytucjonalnych prócz organizacji skutecznej sieci pocztowej i przejęcia bieżącego zarządu państwem nie zdołała uzyskać poparcia dla Konfederacji w Europie. Dyplomacja prezydenta Davisa poniosła fiasko zarówno w misji szukania uznania u mocarstw jak i w rozmowach pokojowych z Unią.

Ostatecznie Konfederacja poniosła fiasko osamotniona na polu walki z bardziej zindustrializowaną Północą, co zaowocowało okresem rekonstrukcji. Druga połowa XIX wieku stała się okresem ujednoczenia obu sekcji na wzór północny czego efektem było powstanie jednego narodu amerykańskiego i zagłada cywilizacji Południa.

Schemat 4: Egzekutywa i legislatywa.

Źródło – opracowanie własne

I

Aneks

Konstytucja Skonfederowanych Stanów

Poniżej w formie tabeli, podzielonej wg kolejnych działów, zamieszczony został tekst preambuły i pierwszych dwóch artykułów Konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki uchwalonej dnia 11 marca 1861 roku odnoszących się bezpośrednio do władzy ustawodawczej i wykonawczej. W lewej kolumnie tabeli znajdują się przepisy poszczególnych działów konstytucji, z prawej natomiast umieszczone zostały uwagi co do części z nich. W szczególności skomentowane zostały te przepisy, których nie można odnaleźć w Konstytucji Stanów Zjednoczonych, przepisy znacząco przeredagowane bądź ze względu na zmianę ducha ustawy zasadniczej i litery innych postanowień konstytucji powinny być odczytywane w nowy sposób.

Jednostka redakcyjna	Uwagi
Preambuła	
<i>My, naród Skonfederowanych Stanów, każdy stan działający w swoim suwerennym i niepodległym charakterze, by powołać trwałą władzę federalną, ustanowić sprawiedliwość, zabezpieczyć spokój w kraju oraz utrzymać dla nas samych i naszego potomstwa dobrodziejstwa wolności – przywołując łaskę i przewodnicstwo Boga Wszechmogącego – wprowadzamy i ustanawiamy dla Skonfederowanych Stanów Ameryki niniejszą konstytucję.</i>	Preambuła podkreśla istotne dla doktryny politycznej poлюдnia przymioty stanów jak suwerenność i niepodległość. Zawiera również <i>Invocatio Dei</i> , którego brak w konstytucji Unii.
Artykuł I Ustęp 1. (gałąź ustawodawcza)	
<i>Wszelka niniejszym delegowana władza ustawodawcza przysługuje Kongresowi Skonfederowanych Stanów, który składa się z Senatu i z Izby Reprezentantów.</i>	Słowo „przyznana” zastąpiłno „delegowana” co może być odczytane jako podkreślenie pozycji Stanów, które udzielają instytucjom federalnym część swojej władzy jednak nie zrzekają się jej i mogą ją odebrać.

Ustęp 2. [Izba]	
1) W skład Izby Reprezentantów wchodzi członkowie wybierani co dwa lata przez ludność poszczególnych stanów; w każdym stanie wyborcy powinni być obywatelami Skonfederowanych Stanów, oraz odpowiadać wymogom, określonym dla wyborców tej izby ciała ustawodawczego stanu, która składa się z większej liczby członków; żadna jednak osoba urodzona za granicą, nie będąca obywatelem Skonfederowanych Stanów, nie będzie dopuszczona do głosowania na urzędników, stanowych, czy federalnych	Wprowadzono nieznaną wcześniej wymagania posiadania obywatelstwa Konfederacji dla uzyskania biernego i czynnego prawa wyborczego.
2) Nie można zostać członkiem Izby Reprezentantów, nie mając ukończonych lat dwudziestu pięciu, nie posiadając obywatelstwa Skonfederowanych Stanów i nie będąc w czasie wyborów mieszkańcem tego stanu, w którym się kandyduje.	Wykreślono cenzus domicylu pozostawiając jedynie obowiązek posiadania obywatelstwa konfederacji.
3) Mandaty i bezpośrednie podatki przypadające na poszczególne stany, które przystąpiły do Konfederacji, ustala się odpowiednio do liczby mieszkańców; oblicza się ją dodając do ogólnej liczby osób wolnych, łącznie z osobami zobowiązanymi do służby przez czas określony w latach, ale z wyłączeniem nie opodatkowanych Indian, trzy piąte ogółu niewolników. Najbliższe obliczenie nastąpi w ciągu trzech lat od pierwszego zebrania się Kongresu Skonfederowanych Stanów, a następne spisy ludności dokonywać się będą co dziesięć lat w sposób określony ustawą. Na każde pięćdziesiąt tysięcy nie może przypadać więcej niż jeden przedstawiciel, ale każdy stan musi mieć przynajmniej jednego przedstawiciela; aż do przeprowadzenia takiego obliczenia Stan Południowa Karolina uprawniony jest do wyboru sześciu przedstawicieli, stan Georgia dziesięciu, stan Alabama dziewięciu, stan Floryda dwóch, Stan Mississippi siedmiu, stan Louisiana sześciu, stan Texas sześciu.	Konstytucja konfederacka zastąpiła eufemistyczne określenie „innych osób” słowem „niewolników”, które w republice opartej na systemie „szczególnej instytucji” nie było już tak kontrowersyjne. Co ciekawe, nie przededagowano tekstu tak by niewolników liczyć jako 1 co sprzyjałoby stanom o dużej liczbie niewolników. Zmieniona została również liczba osób na jaką przypadać miał co najmniej jeden przedstawiciel z 30 000 na 50 000.
4) W razie wygaśnięcia mandatu z jakiegoś stanu władza wykonawcza tego stanu zarządza wybory w celu obsadzenia opróżnionego mandatu.	
5) Izba Reprezentantów wybiera ze swego grona przewodniczącego i inne organy oraz ma wyłączne prawo stawiania przed Senatem wyższych funkcjonariuszy w stan oskarżenia; za wyjątkiem jakiegokolwiek sędziego, lub innego federalnego urzędnika, rezydującego i działającego wyłącznie w granicach stanu, który to może być postawiony w stan oskarżenia głosami dwóch trzecich obu izb tego stanu.	Konstytucja wyłączała spod procedury impeachmentu urzędników stanowych oddając ich pod jurysdykcję władz poszczególnych stanów. Postanowienie to wzmacniało z całą pewnością pozycję stanów wobec władzy federalnej.
Ustęp 3. [Senat]	
1) Senat Skonfederowanych Stanów składa się z senatorów wybieranych po dwóch z każdego stanu przez jego ciało ustawodawcze na lat sześć na sesji zwyczajnej poprzedzającej bezpośrednio rozpoczęcie pełnienia służby. Każdy senator rozporządza jednym głosem.	Dookreślony został termin wyboru senatorów przez legislaturę stanowe.

<p>2) Niezwłocznie po zebraniu się w wyniku pierwszych wyborów senatorowie zostaną podzieleni, w miarę możliwości równomiernie, na trzy grupy. Mandaty senatorów pierwszej grupy wygasają z upływem dwóch lat, drugiej grupy – z upływem czterech lat, a trzeciej grupy – z upływem sześciu lat, tak aby co dwa lata można było wybierać jedną trzecią część Senatu. Jeżeli wskutek zrzeczenia się lub z innej przyczyny mandat wygaśnie w okresie, gdy ciało ustawodawcze zainteresowanego stanu nie obraduje, władza wykonawcza tego stanu może tymczasowo wyznaczać senatora na okres do zebrania się ciała ustawodawczego, które powinno wówczas obsadzić opróżniony mandat.</p>	
<p>3) Nie można zostać senatorem nie mając ukończonych trzydziestu lat, nie posiadając obywatelstwa Skonfederowanych Stanów od lat dziesięciu i nie będąc w czasie wyborów mieszkańcem tego stanu, w którym się kandyduje.</p>	
<p>4) Wiceprezydent Skonfederowanych Stanów jest prezydentem Senatu; nie bierze jednak udziału w głosowaniu, chyba że zachodzi równość głosów.</p>	
<p>5) Senat wybiera inne swoje organy, a gdy wiceprezydent jest nieobecny lub pełni obowiązki prezydenta Skonfederowanych Stanów – prezydenta ad interim.</p>	
<p>6) Senat jest wyłącznie uprawniony do sądenia w sprawach, w których nastąpiło postawienie w stan oskarżenia przez Izbę Reprezentantów. Gdy Senat działa w tym charakterze, senatorowie składają przysięgę lud ślubowanie. W razie oskarżenia prezydenta Skonfederowanych Stanów przewodnictwo obejmuje prezes Sądu Najwyższego. Orzeczenie skazujące wymaga większości dwóch trzecich obecnych członków.</p>	
<p>7) Wyrokiem zapadającym w tym trybie nie można orzec kary surowszej niż wydalenie z urzędu oraz utrata zdolności do przyjęcia i pełnienia w służbie Skonfederowanych Stanów jakiegokolwiek zaszczytnej funkcji honorowej lub odpłatnej. Skazanie nie wyłącza zastosowania następnie przepisów o oskarżeniu i rozprawie oraz osądzeniu i ukaraniu stosownie do ogólnych przepisów prawa.</p>	
<p>Ustęp 4.</p>	
<p>1) Czas, miejsce i sposób przeprowadzania wyborów do Senatu i Izby Reprezentantów określa w każdym stanie jego ciało ustawodawcze podporządkowując się odpowiednim przepisom tej Konstytucji. Zawsze jednak Kongres może w drodze ustawy wydać lub zmienić przepisy w tym przedmiocie, z wyjątkiem przepisów określających czas i miejsce wyborów do Senatu.</p>	<p>Podkreślono nadrzędność przepisów konstytucyjnych co do procedury wyborczej oraz odebrano Kongresowi prawo zmiany przepisów o czasie wyborów. Ta ostatnia zmiana wymuszona była nową redakcją przepisu w punkcie 1 tego ustępu.</p>
<p>2) Kongres zbiera się co najmniej raz w roku, mianowicie w pierwszy poniedziałek grudnia, chyba że w drodze ustawy określi inny dzień.</p>	

Ustęp 5.	
1) Każda izba bada ważność wyborów, wyniki głosowania i kwalifikacje swoich członków. Quorum wymagane dla ważności uchwał każdej izby wynosi ponad połowę jej członków. Jednak również mniejszy skład może odroczyć obrady z dnia na dzień i zostać upoważniony do wymuszenia stawiennictwa nieobecnych członków w trybie i pod groźbą sankcji, określonych przez daną izbę.	
2) Każda izba może uchwalić swój regulamin, pociągając do odpowiedzialności swoich członków za niewłaściwe zachowanie się oraz większością dwóch trzecich wykluczyć członka z posiedzenia.	
3) Każda izba prowadzi swój dziennik obrad i ogłasza go co pewien czas, z pominięciem części, które według uznania izby powinny być zachowane w tajemnicy; w każdej z izb na żądanie jednej piątej obecnych członków wymienia się w dzienniku głosy za i przeciw oddane w poszczególnych sprawach..	
4) Podczas sesji Kongresu żadna izba nie może bez zgody drugiej odroczyć obrad na dłużej niż trzy dni ani też przenieść ich z miejsca, w którym obie izby mają obradować.	
Ustęp 6.	
1) Senatorom i członkom Izby Reprezentantów przysługują za pełnione funkcje diety, określone ustawą i wypłacane ze Skarbu Państwa Skonfederowanych Stanów. W okresie, gdy biorą oni udział w sesji swojej izby, oraz w czasie, gdy udają się na sesję lub z niej powracają, nie mogą być aresztowani, chyba że dopuścili się zdrady lub innego ciężkiego przestępstwa albo zakłócenia spokoju publicznego; za swoje przemówienia lub wypowiedzi w którejkolwiek z izb mogą być pociągnięci do odpowiedzialności tylko na ich terenie. Żaden senator ani członek Izby Reprezentantów nie może w okresie, na który go wybrano, zostać powołany na jakiekolwiek stanowisko w służbie cywilnej Skonfederowanych Stanów, które w tym okresie zostało stworzone lub stało się wyżej wynagradzane. Ktokolwiek sprawuje urząd w służbie Skonfederowanych Stanów nie może zostać członkiem którejkolwiek z izb, dopóki na tym urzędzie pozostaje. Jednak Kongres może, w drodze ustawy, przyznać wyższemu urzędnikowi każdego z Departamentów miejsce w Izbie Reprezentantów z prawem dyskusji na temat wszelkich spraw związanych z jego departamentem.	Nowe przepisy dopisane <i>in fine</i> dają możliwość przyznania członkom gabinetu Prezydenta Konfederacji prawo zasiadania i dyskusji w Izbie Reprezentantów. W postanowieniu tym widać wpływ myśli konstytucyjnej Aleksandra Stephensa, który był jednym z autorów ustawy zasadniczej Skonfederowanych Stanów.
Ustęp 7.	
1) W zakresie wszelkich projektów ustaw, dotyczących pobierania dochodów państwowych, inicjatywa przysługuje Izbie Reprezentantów. Senat może jednak do tych projektów, podobnie jak do wszystkich innych, proponować i wносить poprawki.	
2) Zanim jakikolwiek projekt, uchwalony przez Izbę Reprezentantów i Senat, stanie się ustawą, powinien być przedłożony prezydentowi Skonfederowanych Stanów. Zatwierdzając projekt prezydent podpisuje go, w przeciwnym zaś razie zwraca go wraz ze swoimi zastrzeżeniami tej izbie, z której inicjatywy projekt uchwalono. Izba ta zamieszcza w swoim dzienniku zastrzeżenia w pełnym brzmieniu, po czym wznawia obrady nad projektem. Jeżeli,	Konstytucja Konfederacji przyznawała <i>in fine</i> tego punktu prawo do stosowania <i>line item veto</i> wobec ustaw przedstawionych Prezydentowi przez Kongres.

<p>w wyniku ponownych obrad izba większością dwóch trzecich wypowie się za projektem, wówczas przesyła go z zastrzeżeniem drugiej izbie, która również poddaje go ponownemu rozpatrzeniu, i jeżeli go przyjmie większością dwóch trzecich, projekt staje się ustawą. We wszystkich wypadkach tego rodzaju głosowanie w każdej izbie polega na oświadczeniu tak lub nie, a nazwiska wszystkich głosujących za lub przeciwko projektowi należy wymienić w dzienniku danej izby. Każdy projekt ustawy, który w ciągu dziesięciu dni (nie licząc niedziel) od przedłożenia go prezydentowi nie został przezeń zwrócony, staje się ustawą, tak jakby został podpisany; nie staje się jednak ustawą, jeżeli sam Kongres zwrot uniemożliwił odraczając swoje obrady. Prezydent ma prawo zatwierdzić jak i odrzucić pojedynczy przepis z przedstawionej mu ustawy. W razie odrzucenia podpisuje on ustawę, zaznaczając przepisy odrzucone i odsyła kopię przepisów, co do których ma zastrzeżenia do Izby parlamentu z którego ustawa pochodzi. Procedura postępowania z odrzuconymi przepisami jest odpowiednia do procedury postępowania z odrzuconymi ustawami.</p>	
<p>3) Wszelkie zarządzenia, rezolucje i uchwały, wymagające zgodnego stanowiska Senatu i Izby Reprezentantów (poza sprawą odroczenia obrad), wymagają przedłożenia prezydentowi Skonfederowanych Stanów i uzyskują moc prawną, dopiero gdy zostaną przez niego zatwierdzone. W braku zatwierdzenia wymagają one potwierdzenia większością dwu trzecich członków obu Izb, zgodnie z zasadami postępowania i ograniczeniami dotyczącymi projektów ustaw.</p>	
<p>Ustęp 8. [Kongres ma prawo]</p>	
<p>1) wprowadzać i pobierać podatki, cła, daniny i opłaty dla uzyskania dochodu, potrzebnego do spłacenia długów oraz zapewnienia wspólnej obrony i prowadzenia rządu Skonfederowanych Stanów, przy czym żadne premie nie będą przyznawane ze skarbu, jak i żadne opłaty, czy podatki na import z obcych państw nie będą nakładane tak by popierać lub sprzyjać jakiegokolwiek gałęzi przemysłu, a wszystkie cła, daniny i opłaty powinny być jednakowe na całym obszarze Skonfederowanych Stanów;</p>	<p>Zgodnie z doktryną polityczną nurtu jeffersoniańskiego i myślą J.C. Calhouna wykreślono z tego przepisu postanowienia o zapewnianiu dobrobytu przez dochody z podatków a wskazano jedynie na potrzebę prowadzenia rządu związkowego.</p>
<p>2) zaciągać pożyczki na rachunek Skonfederowanych Stanów;</p>	
<p>3) regulować obrót z zagranicą, między poszczególnymi stanami i plemionami Indian, przy czym ani ta ani inna klauzula zawarta w tej konstytucji, nigdy nie będzie interpretowana tak, by delegować na Kongres prawo do przydzielania pieniędzy na jakiegokolwiek wewnętrzne ulepszenia mające na celu ułatwienie handlu. Wyjątkiem będą te mające na celu dostarczenie oświetlenia, znaków nabrzeżnych, boi i innych pomocy do nawigacji na wybrzeżu, jak i udoskonalenia portów i usuwania przeszkód w nawigacji rzecznej. We wszystkich tych sprawach opłaty nakładane na udogodnienia nawigacyjne będą skutkiem potrzeby opłacenia kosztów i wydatków związanych ze sprawami wyżej wymienionymi;</p>	<p>Myśl polityczna, prawna i ekonomiczna Południa zogniskowana była również wokół zagadnień celnych i możliwości wolnego handlu atlantyckiego. Przepisy tego punktu zapewnić miały realizację założeń doktryny konfederackiej.</p>
<p>4) ustalać dla całego obszaru Skonfederowanych Stanów jednolite zasady nabywania obywatelstwa oraz jednolite prawo upadłościowe, przy czym żadna ustawa Kongresu nie może umorzyć jakiegokolwiek długu zaciągniętego przez niego samego;</p>	<p>Konstytucja zapewniała wierzycielom Konfederacji pewność zwrotu zaciągniętych przez siebie pożyczek, którymi finansowane były działania w czasie wojny.</p>

5) bić monety, określać ich wartość oraz wartość walut zagranicznych, ustalać jednostki miar i wag;	
6) wprowadzać kary za podrabianie państwowych papierów wartościowych oraz monet, będących w obiegu w Skonfederowanych Stanach;	
7) ustanawiać urzędy i drogi pocztowe; przy czym koszty Departamentu Poczty po pierwszym marca roku Pańskiego tysiąc osiemset sześćdziesiątego trzeciego, będą pokryte z jego własnego dochodu;	Przepis ten wprowadzał obowiązek samofinansowania jednego przedsiębiorstwa państwowego ustanowionego w ustawie zasadniczej jakim miała być poczta państwowa.
8) popierać rozwój nauki i użytecznych umiejętności przez zapewnienie na określony czas autorom i wynalazcom wyłącznych praw do ich dzieł czy wynalazków;	
9) tworzyć sądy niższe w stosunku do Sądu Najwyższego;	
10) określać odpowiedzialność i karać za piractwo i ciężkie przestępstwa popełnione na pełnym morzu oraz za naruszenie prawa narodów;	
11) wypowiadać wojnę, wystawiać listy kaperskie i wydawać przepisy dotyczące prawa do łupu na lądzie i wodach;	
12) wystawiać i utrzymywać armię, przy czym kredyty na ten cel mogą być przyznawane najwyżej na dwa lata;	
13) tworzyć i utrzymywać marynarkę wojenną;	
14) wydawać przepisy o kierowaniu lądowymi i morskimi siłami zbrojnymi oraz służbie wojskowej;	
15) stosować środki dla powoływania policji celem zapewnienia wykonania ustaw Skonfederowanych Stanów, tłumienia powstań i odpierania najazdów;	
16) stosować środki dla zorganizowania uzbrojenia i przeszkolenia policji oraz dla kierowania tymi oddziałami policyjnymi, które mogą być użyte w służbie Skonfederowanych Stanów, przy czym we właściwości poszczególnych stanów pozostaje mianowanie oficerów policji oraz nadzór nad przeprowadzaniem szkolenia policji na zasadach ustalonych przez Kongres;	
17) sprawować na zasadach wyłączności i bez żadnych ograniczeń władzę ustawodawczą w okręgu (nie przekraczającym dziesięciu mil kwadratowych), który może z mocy przekazania go przez jeden lub więcej stanów i przyjęcia przez Kongres stać się siedzibą naczelnych władz Skonfederowanych Stanów, jak również sprawować podobną władzę nad wszystkimi terenami, nabytymi za zgodą ciała ustawodawczego zainteresowanego stanu, celem wzniesienia tam fortów, magazynów, arsenałów, doków lub innych potrzebnych budowli;	
18) wydawać wszelkie ustawy, które okażą się potrzebne i właściwe dla wykonywania uprawnień wymienionych powyżej oraz wszystkich innych, które niniejsza konstytucja przyznała naczelnym władzom Skonfederowanych Stanów albo poszczególnym ich rodzajom lub funkcjonariuszom.	

Ustęp 9.	
1) Import czarnych rasy afrykańskiej z jakiegokolwiek kraju innego niż niewolnicze stany, czy terytoria Stanów Zjednoczonych Ameryki jest niniejszym zabroniony. Kongres jest zobowiązany wydać ustawy, które skutecznie uniemożliwią taki handel.	Konstytucja podtrzymywała zakaz importu niewolników spoza obszaru przedwojennej Unii. Postanowienia takie można po- czytywać jako ukłon w stronę Wielkiej Brytanii i Francji bądź wynik lobby plantatorów ze wschodniego wybrzeża, którzy w ostatnim okresie <i>ante bellum</i> wyspecjalizowali się w ekspor- cie niewolników do interioru ¹⁶⁷ .
2) Kongres ma prawo do wprowadzenia zakazu sprowadzania nie- wolników z jakiegokolwiek stanu niebędącego członkiem, czy tery- torium nienależącego do Konfederacji.	
3) Przywilej Habeas Corpus może być zawieszony tylko w przy- padkach, gdy ze względu na bunt lub najazd wymagać tego będzie bezpieczeństwo publiczne.	
4) Nie można wydawać ustaw proskrypcyjnych ani też ustaw dzia- łających wstecz, ani ustaw negujących, bądź osłabiających, prawo do posiadania czarnych niewolników.	Przepis ten stanowił zabezpie- czenie wartości o jakie walczy- li południowcy przed Sądem Najwyższym w okresie <i>ante bellum</i> ¹⁶⁸ .
5) Poglówne i inne podatki bezpośrednio można wprowadzać tylko proporcjonalnie do wyników szacunku lub spisu ludności, którego przeprowadzanie wyżej nakazano.	
6) Nie będzie się pobierać podatków lub ceł od wywozu przedmio- tów z któregoś stanu, chyba że zostaną ustanowione głosem dwóch trzecich obu Izb.	Przepis wprowadza możliwość ustanowienia poboru ceł nie- znaną konstytucji Unii.
7) Przepisy handlowe i podatkowe nie będą uprzywilejowywać por- tów jednego stanu w porównaniu z innymi stanami.	
8) Wszelkie wypłaty za Skarbu Państwa dopuszczalne są tylko wów- czas, gdy ustawa przewiduje na ten cel kredyty; formalne sprawozda- nia rachunkowe z wpływów i wydatkowania wszelkich środków pu- blicznych powinny być okresowo podawane do wiadomości publicznej.	
9) Kongres nie przydzieli pieniędzy ze Skarbu inaczej niż głosem dwóch trzecich obu Izb. Chyba, że: zostaną one oszacowane i pro- sić o nie będzie któryś z dyrektorów departamentów, a wniosek przedstawi Kongresowi Prezydent; zostaną przeznaczone na po- krycie jego własnych wydatków; zostaną przeznaczone na opłace- nie odszkodowań przez Skonfederowane Stany, których słuszność zostanie stwierdzona sądowno przez trybunał badający roszczenia odszkodowań od Rządu, którego obowiązek powołania zostaje ni- niejszym nałożony na Kongres.	Dwa zupełnie nowe przepisy wprowadzające restrykcje nie- znane w ustawie zasadniczej Unii co do sposobu realizowa- nia polityki finansowej pań- stwa.
10) Wszelkie ustawy przydzielające pieniądze muszą, w federal- nej walucie, określić sumę każdego przydziału oraz cel na jaki są przydzielane. Kongres nie może dotować specjalnych rekompensat żadnemu państwowemu kontrahentowi, urzędnikowi, agentowi, czy służącemu, po tym jak kontrakt z nim został zawarty, lub służ- ba została podjęta.	Konstytucja Konfederacji wprowadza daleko idące ogra- niczenia co do możliwości udostępniania środków fede- ralnych gabinetowi.

<p>11) <i>Skonfederowane Stany nie nadają żadnych tytułów szlacheckich. Nikomu, kto sprawuje odpłatnie lub honorowo jakiegokolwiek urząd z ramienia Skonfederowanych Stanów, nie wolno bez zgody Kongresu przyjmować od króla, księcia lub państwa obcego jakiegokolwiek podarunku, wynagrodzenia, urzędu lub tytułu.</i></p>	
<p>12) <i>Żadna ustawa Kongresu nie może wprowadzić religii ani zabronić swobodnego praktykowania jej, ograniczać wolności słowa lub prasy ani prawa ludu do spokojnych zgromadzeń lub do składania naczelnym władzom petycji o naprawienie krzywd.</i></p>	<p>Inkorporowana do tekstu I Poprawka do Konstytucji USA.</p>
<p>13) <i>Nie wolno ograniczać praw ludu do posiadania i noszenia broni, gdyż bezpieczeństwo wolnego stanu wymaga dobrze wyszkolonej milicji.</i></p>	<p>Inkorporowana do tekstu II Poprawka do Konstytucji USA.</p>
<p>14) <i>Zakwaterować żołnierza w domu można w czasie pokoju tylko za zgodą właściciela, a w czasie wojny tylko w trybie określonym ustawą.</i></p>	<p>Inkorporowana do tekstu III Poprawka do Konstytucji USA.</p>
<p>15) <i>Prawa ludu do nietykalności osobistej, mieszkania, dokumentów i mienia nie wolno naruszać przez bezzasadne rewizje i zatrzymanie; nakaz w tym przedmiocie można wystawić tylko wówczas, gdy zachodzi wiarygodna przyczyna potwierdzona przysięgą lub zastępującym ją oświadczeniem. Miejsce podlegające rewizji oraz osoby i rzeczy podlegające zatrzymaniu powinny być w nakazie szczegółowo określone.</i></p>	<p>Inkorporowana do tekstu IV Poprawka do Konstytucji USA.</p>
<p>16) <i>Nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za zbrodnię główną lub inne hańbiące przestępstwo bez aktu oskarżenia uchwalonego przez wielką ławę przysięgłych z jej własnej inicjatywy lub na wniosek prokuratora, chyba że chodzi o sprawę dotyczącą lądowych lub morskich sił zbrojnych albo policji w czynnej służbie podczas wojny lub niebezpieczeństwa publicznego. Nie wolno też nikomu za to samo przestępstwo wymierzać dwukrotnie kary na życiu lub zdrowiu. Nikt nie może być zmuszony do zeznawania w sprawie karnej na swoją niekorzyść, ani też zostać bez prawidłowego wymiaru sprawiedliwości pozbawiony życia, wolności lub mienia. Własność prywatną można przejąć na użytek publiczny tylko za sprawiedliwym odszkodowaniem.</i></p>	<p>Inkorporowana do tekstu V Poprawka do Konstytucji USA.</p>
<p>17) <i>Przy ściganiu przestępstw przysługuje oskarżonemu prawo do szybkiego i publicznego procesu przed bezstronnym sądem przysięgłych tego stanu i okręgu, w którym przestępstwo zostało popełnione; określenie tego okręgu musi wynikać z wydanej uprzednio ustawy. Oskarżony ma też prawo do zawiadomienia o rodzaju i podstawie oskarżenia, do konfrontacji ze świadkami oskarżenia, wezwania do obowiązkowego stawiennictwa środków obrony oraz do pomocy prawnej przy obronie.</i></p>	<p>Inkorporowana do tekstu VI Poprawka do Konstytucji USA.</p>
<p>18) <i>W prowadzonych według prawa powszechnego sprawach cywilnych, w których wartość przedmiotu sporu przekracza dwadzieścia dolarów, utrzymuje się właściwość sądu przysięgłych, a fakty, ustalone przez taki sąd, nie mogą być ponownie ustalone przez jakiegokolwiek sąd Skonfederowanych Stanów według innych zasad, niż wynikające z prawa powszechnego.</i></p>	<p>Inkorporowana do tekstu VI Poprawka do Konstytucji USA.</p>

19) Nie wolno żądać nadmiernych kaucji ani wymierzać nadmiernych grzywnien albo stosować kar okrutnych lub wymyślonych.	Inkorporowana do tekstu VIII Poprawka do Konstytucji USA.
20) Każda ustawa, czy decyzja mająca moc ustawy, ma odnosić się do jednego tematu, który wyrażony ma być w tytule.	Postanowienie mające na celu zachowanie porządku w przepisach prawa oraz ograniczenie możliwości „przemycania” przepisów w różnych aktach prawa przez Kongres.
Ustęp 10.	
1) Żaden stan nie może: zawrzeć traktatu lub sojuszu ani zawiązać konfederacji; wystawiać listów kaperskich; bić monety; uznawać za ustawowe środki płatnicze jakichkolwiek środków poza złotą lub srebrną monetą; wydawać ustaw proskrypcyjnych ani ustaw działających wstecz lub naruszających zobowiązania umowne ani też nadawać jakichkolwiek tytułów szlacheckich.	
2) Żaden stan nie może bez zgody Kongresu obciążać importu lub eksportu jakimikolwiek świadczeniami lub cłami, chyba że jest to bezwzględnie konieczne dla wykonywania ustaw stanu o inspekcji; wówczas jednak czysty dochód z wszelkich ceł i świadczeń, nałożonych przez stan na import lub eksport, wpływa na rzecz Skarbu Państwa Skonfederowanych Stanów, a względem wszelkich ustaw w tym przedmiocie służy Kongresowi prawo rewizji i kontroli.	
3) Żaden stan nie może bez zgody Kongresu wprowadzać ceł od tonażu, za wyjątkiem na statki pełnomorskie przeznaczone do wprowadzenia usprawnień na jego rzekach i w jego portach. Jednak wypełnienie przez nie takich obowiązków nie może być sprzeczne z układami zawartymi między Skonfederowanymi Stanami a państwami obcymi. Jakakolwiek nadwyżka dochodów pochodzących z tego źródła, po dokonaniu usprawnień, wpłacona zostanie do wspólnego skarbu. Nie może też utrzymywać w czasie pokoju wojska lub okrętów wojennych, zawierać porozumień lub układów z innym stanem albo z państwem obcym ani też przystępować do wojny, chyba że zostanie faktycznie napadnięty albo znajdzie się w niebezpieczeństwie tak bezpośrednim, że jakakolwiek zwłoka jest niemożliwa. Jednak gdy jakakolwiek rzeka rozdziela, lub płynie przez dwa lub więcej stanów, mogą one zawrzeć umowę między sobą, by ułatwić na niej żeglugę.	Konfederacja objęła swoim terytorium przytłaczającą większość wybrzeża przedwojennej Unii. W związku z powyższym polityka morska stała się priorytetowa tak ze względu na utrzymanie w stanie żeglownym długiej linii nadbrzeżnej jak i potrzebę intensyfikacji kontaktów transatlantyckich.
Artykuł II Ustęp 1.	
1) Władzę wykonawczą sprawuje Prezydent Skonfederowanych Stanów Ameryki. Wraz z Wiceprezydentem pełnią swoje urzędy przez okres sześciu lat. Przy czym Prezydent nie ma prawa do reelekcji. Prezydent i Wiceprezydent będą wybierani w następujący sposób.	Kadencja Prezydenta została wydłużona z 4 do 6 lat względem odpowiednich przepisów w Unii jednak odebrano mu możliwość reelekcji.
2) Każdy stan wyznacza w trybie określonym przez swoje ciało ustawodawcze odpowiednią liczbę elektorów. Liczba ta odpowiada przysługującej temu stanowi w Kongresie ogólnej liczbie senatorów i członków Izby Reprezentantów. Nie może być jednak wyznaczony na elektora senator, członek Izby Reprezentantów ani żadna osoba sprawująca honorowo lub odpłatnie urząd w służbie Skonfederowanych Stanów.	Tekst zgodny z XII poprawką do Konstytucji USA.

<p>3) Elektorzy zbierają się w swoich stanach i głosują za pomocą kartek na prezydenta i wiceprezydenta, przy czym przynajmniej jeden z nich nie powinien być mieszkańcem tego stanu, co elektorzy; kandydatów na prezydenta i wiceprezydenta wymieniają na osobnych kartkach. Następnie sporządzają osobne listy, wymieniając na jednej z nich wszystkich kandydatów na prezydenta, a na drugiej wszystkich kandydatów na wiceprezydenta oraz liczbę głosów oddanych na każdego z nich, po czym podpisują i poświadczają</p>	
<p>listy oraz przesyłają pod pieczęcią do siedziby naczelnych władz Skonfederowanych Stanów na ręce prezydenta Senatu. Prezydent Senatu otwiera wszystkie poświadczane listy w obecności Senatu i Izby Reprezentantów, po czym następuje obliczenie głosów. Osoba, która uzyskała największą liczbę głosów, oddanych na prezydenta, zostaje prezydentem, jeżeli liczba ta przekracza połowę ogólnej liczby wyznaczonych elektorów; jeżeli nikt nie uzyskał takiej większości, Izba Reprezentantów niezwłocznie wybiera w głosowaniu za pomocą kartek prezydenta spośród trzech osób zamieszczonych na liście, które w głosowaniu na prezydenta uzyskały najwięcej głosów. Przy takim jednak wyborze prezydenta liczy się głosy stanami, a każdemu stanowi przysługuje jeden głos; quorum wynosi dwie trzecie stanów, z których każdy reprezentowany jest choćby przez jednego przedstawiciela, a dla wyboru trzeba uzyskać głosy ponad połowy stanów. Jeżeli zaś Izba, mając prawo wyboru, nie dokona go przed najbliższym 4 marca, urząd prezydenta przejmuje wiceprezydent, podobnie, jak w razie śmierci lub w innym przypadku niezdolności prezydenta, przewidzianym w konstytucji.</p>	
<p>4) Osoba, która uzyskała największą liczbę głosów oddanych na wiceprezydenta, zostaje wiceprezydentem, jeżeli liczba ta jest większa od połowy ogólnej liczby wyznaczonych elektorów. Gdy nikt takiej większości nie uzyskał, wówczas wiceprezydenta wybiera Senat spośród dwu osób na liście, które uzyskały najwięcej głosów; quorum wynosi wówczas dwie trzecie ogółu senatorów, a dla wyboru trzeba uzyskać głosy ponad połowy ogółu senatorów.</p>	
<p>5) Na urząd wiceprezydenta nie może być jednak wybrana osoba, która w myśl konstytucji nie może być wybrana na urząd Prezydenta Skonfederowanych Stanów.</p>	
<p>6) Kongres może określić czas wyboru elektorów oraz dzień, w którym mają oni oddać swe głosy; musi to być jednak ten sam dzień na całym obszarze Skonfederowanych Stanów.</p>	
<p>7) Nikt nie może zostać wybrany na urząd prezydenta nie będąc obywatelem Skonfederowanych Stanów od urodzenia albo w czasie uchwalenia niniejszej konstytucji, albo nie będący urodzonym w Stanach Zjednoczonych przed 20 grudnia 1860 roku. Wybrana na ten urząd może być tylko osoba, która ma ukończone trzydzieści pięć lat i zamieszkuje od lat czternastu w granicach Skonfederowanych Stanów, jakie będą istnieć w czasie jej wyborów.</p>	<p>Wymagania co do cenzusu domicylu oraz obywatelstwa zostały dostosowane do warunków funkcjonowania Konfederacji.</p>
<p>8) W razie usunięcia prezydenta z urzędu, jego śmierci, zrzeczenia się lub niezdolności do sprawowania władzy i zadań tego urzędu przechodzą one na wiceprezydenta. Kongres może w drodze ustawy określić, jakie następstwa pociąga za sobą usunięcie, śmierć, ustąpienie lub niezdolność i prezydenta, i wiceprezydenta, oraz ustalić,</p>	

który funkcjonariusz ma wówczas pełnić obowiązki prezydenta; funkcjonariusz ten pełni je, dopóki niezdolność ta nie ustanie lub nie nastąpi wybór nowego prezydenta.	
9) Prezydent otrzymuje w określonych terminach uposażenie za swoją służbę, którego nie można ani zwiększyć, ani zmniejszyć przez cały czas, na który został wybrany. W czasie tym nie wolno mu pobierać żadnych innych świadczeń uposażeniowych od Skonfederowanych Stanów lub od któregośkolwiek stanu.	
10) Przed przystąpieniem do pełnienia swojego urzędu prezydent składa następującą przysięgę lub ślubowanie: „Przysięgam (lub ślubuję) uroczyście urząd prezydenta Skonfederowanych Stanów wiernie sprawować oraz konstytucji Skonfederowanych Stanów dochować, strzec i bronić ze wszystkich swych sił”.	
Ustęp 2.	
1) Prezydent jest głównodowodzącym armii i floty Skonfederowanych Stanów, jak również policji poszczególnych stanów, gdy zostaje powołana do służby czynnej Skonfederowanych Stanów. Może żądać od każdego kierownika resortu pisemnej opinii w jakiegokolwiek sprawie, związanej z zadaniami jego urzędu. Stosuje prawo łaski w sprawach o przestępstwa przeciwko Skonfederowanym Stanom, z wyłączeniem spraw wszczętych wskutek postawienia w stan oskarżenia przez Izbę Reprezentantów.	
2) Za radą i zgodą Senatu, udzieloną większością dwóch trzecich obecnych senatorów, może zawierać traktaty. Wyznacza, a za radą i zgodą Senatu mianuje ambasadorów, innych pełnomocnych przedstawicieli i konsulów, sędziów Sądu Najwyższego oraz wszystkich innych funkcjonariuszy Skonfederowanych Stanów na urzędy utworzone ustawą, chyba że konstytucja przewiduje inny tryb ich obsadzania. Kongres może jednak według swego uznania powierzyć w drodze ustawy prawo mianowania niższych funkcjonariuszy samemu prezydentowi, sądom albo kierownikom resortów.	
3) Dyrektorzy w każdym z Departamentów, oraz wszystkie osoby związane ze służbą dyplomatyczną mogą zostać odwołane z urzędu na życzenie Prezydenta. Wszyscy inni urzędnicy służby cywilnej w Departamentach mogą zawsze zostać odwołani przez Prezydenta, albo inny organ powołujący, kiedy służba taka jest niepotrzebna, wypełniania niehonorowo, nieudolnie, niewydatnie, niewłaściwie, lub z zaniedbaniem. Raport z takiego usunięcia zostanie przekazany Senatowi wraz z uzasadnieniem.	Przepis nie mający swojego odpowiednika w Konstytucji Unii szczegółowo doprecyzowuje uprawnienia Prezydenta względem Gabinetu.
4) Prezydent ma prawo obsadzać wszystkie stanowiska, opróżnione w okresie między sesjami Senatu, powierzając je na czas do zakończenia najbliższej sesji. Żadna osoba odrzucona przez Senat nie może zostać ponownie obsadzona na tym samym urzędzie w czasie w następnym okresie między sesjami.	Przepis ten <i>in fine</i> wyłącza możliwość pomijania przez Prezydenta decyzji Senatu co do odwołanych urzędników.
Ustęp 3.	
1) Prezydent powinien od czasu do czasu kierować do Kongresu oświadczenie o stanie Państwa, przedstawiając do rozważenia środki, które uważa za potrzebne i właściwe. W razie nadzwyczajnych okoliczności może zwołać obie izby lub jedną z nich, a w przypadku, gdy izby nie mogą uzgodnić czasu odroczenia obrad, może sam je odroczyć na czas, jaki uzna za stosowny. Prezydent przyjmuje ambasadorów	

i innych pełnomocnych przedstawicieli. Zapewnia ścisłe wykonanie ustaw. Do niego należy wystawianie aktów nominacyjnych wszystkim funkcjonariuszom Skonfederowanych Stanów.	
Ustęp 4.	
1) Prezydent, wiceprezydent i każdy funkcjonariusz cywilny Skonfederowanych Stanów zostaje usunięty z urzędu w razie postawienia przez Izbę Reprezentantów w stan oskarżenia i skazania za zdradę, przekupstwo lub inne ciężkie przestępstwa albo przewinienia.	

¹⁶⁷ Więcej o historii niewolnictwa w: I. Berlin, *Pokolenia w niewoli*, PiW, Warszawa 2010.

¹⁶⁸ Czytając przepis warto mieć w pamięci rozstrzygnięcie w sprawie Dreda Scotta oraz spór o *fugitive slave law*.

II

Noty biograficzne

Jefferson Davis

Przyszły Prezydent Konfederacji urodził się w 1807 lub 1808¹⁶⁹ roku w Kentucky. Jefferson Davis był człowiekiem dobrze wykształconym ukończył Wilkinsn Couty Academy a następnie dostał się na Transylvania University. Jednak po roku zarzucił studia i wstąpił do Akademii Wojskowej w 1824 roku¹⁷⁰. Po ukończeniu nauki pozostawał w służbie wojskowej awansując do rangi porucznika dragonów w 1834 roku¹⁷¹.

Do pierwszego szeregu polityków dostał się wraz z wyborem do Kongresu w 1845. Po udziale w wojnie z Meksykiem, w której okrył się sławą zaproponowano mu wakujący mandat senatorski w Missisipi. Natomiast trzy lata później – w 1850 roku – został ponownie wybrany, już na pełną kadencję. Kariera Davisa we władzach federalnych rozwijała się pomyślnie, piastował on między innymi funkcję przewodniczącego Komisji Wojskowej Senatu.

Na forum Kongresu popierał stanowisko Południa. W latach 50-tych Jefferson Davis przejął schedę po Johnie C. Calhounie i został główną postacią broniącą Południowej myśli i wartości¹⁷². W okresie rozrostu terytorialnego Stanów Zjednoczonych Ameryki i sporu o niewolnictwo na nowopowstałych terytoriach Davis pozostawał przeciwnikiem Kompromisu 1850 roku optując z Kompromisem z Missouri¹⁷³.

Prócz piastowania stanowisk w legislaturze Jefferson Davis otrzymał funkcję Sekretarza Wojny. Jego innowacyjność spowodowała wprowadzenie wielu zmian w armii od zaadoptowania dromaderów do walk na pustyniach zachodu przez początek rozwoju transkontynentalnej kolei na potrzeby wojska.

¹⁶⁹ F.E. Cashin, *Jefferson Davis w: R. N. Current (red.), The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

¹⁷⁰ *Ibidem.*

¹⁷¹ *Ibidem.*

¹⁷² *Ibidem.*

¹⁷³ *Ibidem.*

Po rozpoczęciu kryzysu secesyjnego w 1860 roku został zaproszony do Senackiego Komitetu Trzynastu by znaleźć sposób na opanowanie sytuacji w kraju¹⁷⁴. Widząc jednak małe szanse na powrót stanów secesjonistycznych 21 stycznia 1861 roku wygłosił pożegnalną mowę w senacie i wsparł rząd secesyjny w Missisipi.

Po uchwaleniu Konstytucji Rządu Tymczasowego objął stanowisko Prezydenta Konfederacji, a swoją mowę inauguracyjną wygłosił 18 lutego 1861 w Montgomery¹⁷⁵.

Aleksander Stephens

Z racji tego, że w całej swojej historii Konfederacja posiadała tylko jednego wiceprezydenta, prócz suchego opisu pozycji ustrojowej tej niezwykle ważnej osoby w państwie zasadnym jest przybliżenie sylwetki i poglądów politycznych Aleksandra Stephens – jedynego wiceprezydenta Konfederacji.

Przyszły wiceprezydent Skonfederowanych Stanów Ameryki urodził się w 1812 roku w rodzinie średniozamożnych farmerów. Aleksander Stephens od urodzenia przejawiał skłonność do częstych chorób. Okres trudnego dzieciństwa zakończył udanymi studiami w Franklin Collage w Athens w Georgii¹⁷⁶.

Dobre wykształcenie pozwoliło mu w 1832 roku otworzyć własną praktykę prawniczą w rodzinnym mieście Crawfordville w Georgii¹⁷⁷. Sukcesy w pracy zawodowej prawnika otworzyły przed nim możliwość szerszego udziału w życiu politycznym kraju, w które wkroczył w 1836 roku¹⁷⁸. Jako, że nigdy się nie ożenił polityka została jego pierwszą i największą miłością życia¹⁷⁹.

W świat wielkiej polityki wkroczył w 1843 wraz z wyborem do Kongresu z ramienia partii Whigów¹⁸⁰. Dzięki swojej charyzmie szybko udało mu się uzyskać w niej pozycję lidera. W czasie dyskusji nad Kompromisem 1850 roku Stephens odciął się od oficjalnego stanowiska partii i pozostawał poza nim do 1855 roku w którym przystąpił do Demokratów¹⁸¹. W późniejszych latach mimo iż popierał pro niewolnicze koncepcje rozwiązań prawnych w terytoriach nie odciął się od stanowiska Demokratów¹⁸².

Po elekcji Abrahama Lincolna na prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki sprzeciwiał się secesji uważając ją za pochopną i nieprzemyślaną

¹⁷⁴ *Ibidem*.

¹⁷⁵ *Ibidem*.

¹⁷⁶ T.E. Schott, *Alexander H. Stephens* w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.

¹⁷⁷ *Ibidem*.

¹⁷⁸ *Ibidem*.

¹⁷⁹ *Ibidem*.

¹⁸⁰ *Ibidem*.

¹⁸¹ *Ibidem*.

¹⁸² *Ibidem*.

decyzję. Nie mniej pozostał wierny swojemu stanowi i przyłączył się do konfederatów. Podczas konwencji w Georgii został wybrany jako delegat na konwencję w Montgomery w Alabamie. Tam stał się jednym z głównych autorów Konstytucji Konfederacji. Przyczynił się między innymi do zawarcia w niej przepisów umożliwiających włączenie do konfederacji stanów wolnych.¹⁸³

Będąc przedstawicielem jednego z głównych nurtów, opozycyjnego do secesji, politycznych w Konfederacji Aleksander Stephens zajął wysokie stanowisko w nowopowstałym rządzie Skonfederowanych Stanów Ameryki¹⁸⁴. Jego pragnieniem było utrzymanie systemu balansu i równowagi między poszczególnymi frakcjami wewnątrz Konfederacji tak by wszystkie stany mogły stworzyć wspólny front na zbliżające się wybory prezydenckie¹⁸⁵.

Owoce tych działań był jednomyślny wybór Jeffersona Davisa na tymczasowego prezydenta oraz jego samego na tymczasowego wiceprezydenta 9 lutego 1861 roku¹⁸⁶. Sukces ten udało się powtórzyć w wyborach pod rządami konstytucji stałej 6 listopada 1861 roku¹⁸⁷. Przyszłość jednak zantagonizowała prezydenta i wiceprezydenta.

Aleksander Stephens był również autorem jednej z największych mów okresu Wojny Secesyjnej. 21 marca 1861 roku w Savannah w Georgii wiceprezydent wygłosił mowę zatytułowaną „Kamień Węgielny”, w której przedstawił szeroko powody, dla których Konfederacja wystąpiła z Unii i dla których ma szansę stać się silnym samodzielnym państwem. W mowie tej szeroko opisywał system niewolniczy podkreślając, że jest on kamieniem węgielnym Skonfederowanych Stanów Ameryki¹⁸⁸

Urząd wiceprezydenta krępował Stephensa, który przyzwyczajony był do działania, a jako przewodniczący Senatu nie miał możliwości brania udziału w głosowaniach ani szerszego działania¹⁸⁹. Sytuacja ta, zważywszy na niechętną wobec niego postawę Davis, poskutkowało odsunięciem się Stephensa w cień aż do wczesnego okresu 1862 roku¹⁹⁰.

Po powrocie na scenę polityczną wiceprezydent przeniósł się do opozycji przeciwstawiając się poborowi powszechnemu jako naruszeniu swobód obywatelskich niezgodnemu z konstytucją oraz polityce fiskalnej rządu opartej na dodruku papierowego pieniądza i wydawaniu bonów na bawełnę co zwiększało wyraźnie inflację¹⁹¹.

Walka między obozem prezydenta i wiceprezydenta trwała aż do końca Wojny Secesyjnej. W okresie schyłkowym trwania Skonfederowanych Stanów

¹⁸³ *Ibidem.*

¹⁸⁴ *Ibidem.*

¹⁸⁵ *Ibidem.*

¹⁸⁶ *Ibidem.*

¹⁸⁷ *Ibidem.*

¹⁸⁸ *Ibidem.*

¹⁸⁹ *Ibidem.*

¹⁹⁰ *Ibidem.*

¹⁹¹ *Ibidem.*

Ameryki Stephens forsował własny plan pokojowy polegający na ingerencji w wybory na północy – wspierając Północnych Demokratów – tak by do władzy doszły osoby sprzyjające rozwiązaniom dyplomatycznym¹⁹². W swoim planie Aleksander Stephens nie przekreślał możliwości powrotu do Unii ale za cenę przyznania suwerenności stanom. Uważał, że to doprowadzi ostatecznie do uzyskania niepodległości na drodze pokojowej nawet mimo czasowego ponownego zjednoczenia¹⁹³.

Mimo politycznych walk z prezydentem Stephens pozostał wobec niego lojalny i nie wystąpił z oficjalną krytyką osoby Davisa, choć zachowały się informacje o tym iż uważał go za osobę niezdolną do pełnienia funkcji prezydenta Konfederacji¹⁹⁴. Sprawowanie swojego urzędu zakończył 11 maja 1865 kiedy został aresztowany przez oddziały Unii.¹⁹⁵

¹⁹² *Ibidem.*

¹⁹³ *Ibidem.*

¹⁹⁴ *Ibidem.*

¹⁹⁵ *Ibidem.*

Resumen*

El objeto de la obra es presentar la estructura institucional y legal de los poderes legislativo y ejecutivo de los Estados Confederados de América. Como solamente estos poderes se desarrollaron plenamente durante la guerra secesionista, el autor se concentra en la parte del sistema político de la Confederación referente a ellos. La obra tiene la intención de verificar la tesis que dice que los poderes ejecutivo y legislativo de los Estados Confederados de América eran capaces de dirigir su país. En cambio, el autor no responde a la pregunta de si la Confederación era un país independiente, y no entra en controversias sobre la existencia de la nacionalidad de los americanos del sur.

El capítulo I es un fondo histórico referente a la tendencia secesionista presente en el sur de los Estados Confederados. Se encuentran aquí las descripciones de los acuerdos y de los fallos del Tribunal Supremo más importantes para el concepto constitucional. Los capítulos II I III se dedican al poder legislativo y ejecutivo, respectivamente. Se encuentran aquí las informaciones sobre el funcionamiento bajo el régimen de la Constitución Provisional y de la Constitución de 1861. Las informaciones referentes al poder ejecutivo, podemos leerlas en dos capítulos, así como las que tratan de los departamentos del Gabinete de Estados Confederados de América aparecen en el capítulo IV.

En la elaboración, el autor presenta la estructura y la manera de funcionar de las dos ramas del poder, y a la vez, sus mutuas relaciones. Con el objetivo de describir, el autor utiliza ante todo análisis del sistema institucional y legal, apoyados por un análisis comparatista, con el fin de confrontar las resoluciones de la Confederación y de la Unión.

La disposición de los poderes legislativo y ejecutivo de encargarse de los asuntos del funcionamiento de un país independiente es la conclusión más importante de la composición. Una gran influencia de la situación tan variable en el frente y la actitud de las potencias europeas de entonces forman otra conclusión importante.

Como anexos se adjuntan: la Constitución de Estados Confederados de América (artículos 1 y 2) junto con un comentario, informaciones de la persona del presidente Jefferson Davis y del vicepresidente Alexander Stephens (referentes a su carrera en el periodo anterior a la secesión).

* Tłumaczenie: Ewa Jastrzębska

Zusammenfassung

Das Ziel der Arbeit ist die Vorstellung der rechtsinstitutionellen Struktur der Exekutive und der Legislative in den Vereinigten Staaten. Der Autor konzentriert sich nur auf den Teil des politischen System der Konföderation, die die Legislative und die Exekutive betrifft, weil nur sie sich vollauf während des Sezessionskriegs entwickelten. Die Arbeit darf eine These verifizieren, deren Kern die Bestimmung ist, dass die Legislative und die Exekutive der Konföderierten Staaten von Amerika im Stand waren, über ein Land herrschen. In der Arbeit wird aber nicht die Frage beantwortet, ob die Konföderation einen souveränen Staat war und die Arbeit setzt sich nicht mit der These, dass es die Nationalität der Amerikana vom Süden existierte, auseinander.

Das erste Kapitel ist ein historischer Hintergrund, der die Entstehung der sezessionistischen Tendenz im Süden der Vereinigten Staaten betrifft. Hier befinden sich die Beschreibungen der weiteren Kompromisse und der wichtigsten verfassungsrechtlichen Meinungen der höchstrichterlichen Entscheidungen. Das zweite und dritte Kapitel werden der Legislative und der Exekutive gewidmet. Die Beschreibungen enthalten die Informationen sowohl über das Funktionieren unter der Regierung von der Provisorischer Verfassung als auch über Verfassung vom 1861 Jahr. Die Informationen über die Exekutive werden in zwei Kapitel geteilt. Im vierten Kapitel befinden sich die Informationen, die einzelne Ministeriums des Kabinetts der Konföderierten Staaten von Amerika betreffen.

Im Gange der Arbeit wurde eine Struktur, eine Weise des Funktionierens der beiden Zweigen der Macht und ihre Wechselbeziehungen vorgestellt. Der Autor bediente der Systemanalyse, rechtsinstitutionelle Analyse und behilflich die komparatistische Analyse, um die Lösungen der Konföderation und der Union zusammensetzen.

Die wichtigsten Schlussfolgerungen, die aus der Arbeit hervorgehen, sind die Bereitschaft der Legislative und der Exekutive, sich an die mit dem Funktionieren des souveränen Staaten Aufgaben heranzuwagen. Die wichtige Schlussfolgerung ist auch das, dass starker Einfluss auf die Weise des Funktionierens der Legislative und der Exekutive der Konföderation die Wechselsituation an der Front hatte.

Als die Anhänge wurden beigelegt: Verfassung der Konföderierten Staaten von Amerika (Artikel 1. und Artikel 2.) mit dem Kommentar, Informationen über Präsident Jefferson Davis und Vizepräsident Alexander Stephens, die Ihre Karriere vor Sezession betreffen

* Tłumaczenie: Adriana Szczepańska

Summary

The purpose of hereby paper is to describe institutional and legal structure of the legislative and executive branch in the Confederate States of America. The author focuses only on this part of Confederate political system which relates to legislative and executive, because only those were fully developed in the Civil War conditions. Work in its intention should verify the thesis that the legislative and executive branches of the Confederate States of America were able to fulfill the duty of governing an independent country. But, it does not answer the question about the independent character of the Confederacy and does not step into controversy about the existence of the southern nation.

The first chapter is mentioned to be broad historic background of the southern states secessionist movement including the consecutive compromises and main Supreme Court verdicts. The second and third are fully devoted to the legislative and executive branch respectively. The descriptions enclose information both on powers under the Provisional Constitution and the Constitution of 1861. The information on the executive branch is divided into two chapters of which the second describes the Cabinet of the Confederate States of America.

The work describes the structure and the way of fulfilling duties by both branches, their checks and balances. For the purpose of hereby work the author used mainly the systems institutional and legal analysis –but to compare the Union and Confederate solutions – the cooperative one.

The most important conclusion of hereby work is that the legislative and executive of the Confederate States of America were able to fulfill its duties in the independent country. Essential is also the conclusion that the current situation on battlefield and the attitude of contemporary European Powers had great impact on it.

The annex contains: The Constitution of Confederate States of America (articles I and II) with a comment to essential sections, the information on Jefferson Davis and Alexander Stephens (about their carrier before secession).

Bibliografia

1. Dokumenty, akty prawne:

- Konstytucja dla Władz Tymczasowych.
- Konstytucja Skonfederowanych Stanów Ameryki.
- Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki.
- Artykuły Konfederacji i Wieczystej Unii.
- Traktat Paryski z 1783 roku.

2. Opracowania książkowe:

- Baszkiewicz J., *Powszechna historia ustrojów państwowych*, Arche, Gdańsk 2007.
- Davison R.H., Oleszek W.J., F.E. Lee, *Congress and its members*, CQ Press, Washington 2008.
- Eaton C., *The growth of southern civilization*, New York 1963.
- Garlicki L., *Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych Ameryki*, Ossolineum, Warszawa 1982.
- Górski G., *Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych do 1930 roku*, KUL, Lublin 2006.
- Hyman H.M., Wiecek W.M., *Equal justice under law*, Harper & Row, New York 1982.
- Thomas E.M., *The Confederate Nation 1861–1865*, Harper & Row, New York 1979.
- Rembert W.P., *Jefferson Davis and His Cabinet*, Louisiana State University Press, Baton Rouge 1944.
- Sheehan B.W., Wawrzyczek Irmina (red.), *Historia Stanów Zjednoczonych Ameryki*, t. 2 1763–1848, PWN, Warszawa 1995.
- Sheehan B.W., Wawrzyczek Irmina (red.), *Historia Stanów Zjednoczonych Ameryki*, t. 3 1848–1917, PWN, Warszawa 1995.
- Skrzydło W., *Ustroje Państw Współczesnych*, Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2005.
- Wąsowicz M., *Historia ustroju państw zachodu*, Liber, Warszawa 2007.
- Zaremba P., *Historia Stanów Zjednoczonych*, Gryf Publications Ltd, Londyn 1968.
- Zyro T., *Boża plantacja. Historia utopii amerykańskiej*, Logos, Warszawa 1994.

3. Artykuły:

- Anbinger T., *Politics*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Barney W.L., *Secession*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Bensel R.F., *Cabinet*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Beringer R.E., *Election of 1863*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Cashin J.E., *Jefferson Davis*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Current R.N., *Confederate States of America*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Current R.N., *From Colonies to Constitution*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Current R.N., *State Rights*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Eelman B.W., *Crittenden Compromise*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Finkelman P., *Constitution*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Finkelman P., *Dred Scott Decision*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Flower Jr., W.M., *Navy Department*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Graebner N.A., *Diplomacy*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Graebner N.A., *State Department*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Nelly Jr., M.E., *Election of 1860*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Schott T.E., *Alexander H. Stephens*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Sorelle J.M., *Judiciary*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.
- Yearns W.B., *Congress*, w: R. N. Current (red.), *The Confederacy*, Macmillan, New York 1998.